

Forum Antroposofi

NR I 2023

4-5
Notiser.

6-16
Samtal:
Fred?

Fredens fönster.

Phoenix- mottagningen – ett alternativ inom
medicin och terapi.

Vad vill skeptikerrörelsen?

17-20

Krönikor:

Biodynamiken på Klimattoppmötet.

Den lilla och den heliga.

Stiftelsen BERAS International - ett hållbart alternativ
växer fram.

20-23

7 frågor: Kerstin Fredlund och Karl-Simon Anér

Samtal: Världen i barnens händer.

Essä: Laura Summer – övningskisser & förvandlingar.

24-25

Bilduppslaget.

26-30

Krönikor:

Inner Connections –

Internationell miljökonferens i Ytterjärna.

Antroposofiska Sällskapet i Sverige –
en kulturkreativ rörelse.

30-32

Brev till medlemmarna från Allmänna Antroposofiska
Sällskapets ledning.

Krönika: Nattvakt vid Goetheanum.

Reflektion: När är det tillräckligt?

33-35

Bokanmälan:

Änglamöten. Samtal i änglarnas värld.

Den sociala världen som mysteriecentrum.

Inbjudan, arbete med bokfrågor.

Bokanmälan: Ockult historia.

Läsning i Påsk och Pingsttid.

Bokanmälan: Veckospråk.

36-37

Till Minne.

Antonius Zeiher.

37-38

Krönika: En Waldorfskola skriver historia.

Krönika: Vem skall vara med de yngre barnen
under dagarna?

39-45

Kallelse till årsmöte i Antroposofiska Sällskapet.

Kalendarium:

Antroposofiska Sällskapet -

Järna, Norrköping och Stockholm.

46-47

Förteckning över medlemsgrupper.

Medlemssekretariat & medlemskap.

48

Bildberättelse.

Kära Forumläsare!

Vi är i påsktid. Bilderna vi har i oss kommer från vår tideräknings ursprung: en oskyldig, en tribunal, bödlar, ett kors, en grav. Hjärtevännar, himlen, jorden, framtidsljus. Ett under: den stora stenen framför graven är bortvältrad. Hur? Definitivt inte med krafter nerifrån, där materiens lagar råder. Och så ett under till – som en fläkt är Kristus mitt bland dem, andas på dem, inspirerar dem. Varifrån? Definitivt inte från förgången tid, men fullt närvarande, kommande ur en framtid, verkligare än verkligt, på nytt och på nytt. Vilka motsatser!

Tidssituationen just nu domineras av motsatsernas signatur. Å ena sidan en tilltagande kyla och hårdhet – och alltid med lagen på sin sida förstas – och å andra sidan okonventionella, helt nya, inspirerande idéer ämnade att leda utvecklingen åt ett bättre håll. Detta speglar sig i Forum 1/2023, träffande t.ex. i en artikel om skeptikerrörelsen. Friedrich Glasl och Gerald Häfner belyser i varsin intervju den olösta krigssituationen i Ukraina. Susanne Wärnhjelm ger oss i en intervju inblick i Phoenixmottagningens verksamhet och på sju frågor svarar läkaren Kerstin Fredlund och civilekonomen Karl-Simon Anér.

En del artiklar har antroposofin och Sällskapet på lokal och internationell nivå som tema, också i anknytning till Goetheanumbranden 1923 och till grundstensläggningen 1924. Anna Hallström ger en framblick på utvecklingsmöjligheterna i Sällskapet i Sverige, och från Dornach når oss ett mycket öppet brev om Världssällskapets situation. Följ gärna rapporterna från sektionernas verksamheter i Sverige, där vi hör att en ny Nordisk Naturvetenskaplig Sektion har grundats! Vi har fått underbart bildmaterial från Laura Summer (USA), som finns i mittuppslaget.

Visste inte du heller att biodynamiskt jordbruk var med på Klimattoppmötet i Egypten och visade att det förmår förvandla problemet (med CO₂) till en lösning? Men även i Sverige görs framsteg, se arbetet från BERAS international och, äntligen den glädjande nyheten: Järna Mejeri har återgått till försäljning av biodynamisk mjölk.

Waldorfskolan i Umeå presenterar hur de dokumenterar verksamheten i samarbete med Folkrorelsearkivet i Västerbotten.

Det finns recensioner av flera böcker och från Wrå Förlag får vi en lista över passande läsning under påsk och pingst.

Till sist en påminnelse om internationell miljökonferens i Ytterjärna 13-16 april, "Inner Connections" (Se programmet i tidningen).

Ja, tidssituationen gör att påskhändelsen kommer närmare oss än vanligt. Den kan hjälpa oss att förstå situationen vi är inne i och kan sprida hjärtevarmt ljus över allt det tragiska i tiden.

För Forumredaktionen
Felix Nieriker

FLER frågor än svar...

Janne Silvasti
Landsrepresentant

Vart leder vägen som präglas av successivt ökande intellektuella ansträngningar och en materialistisk livssyn?

Den som i vår kultur är inställd på att vara smart och därmed förhoppningsvis snabbare kan uppnå sina mål och samtidigt umgås ekonomiskt med resurserna och ändå få en maximal vinstutdelning, är exempel på en modern människa som har detta som sina drivkrafter.

För många är det begripligt och meningsfullt med sådana livsmål och kan man samtidigt berika sig ekonomiskt och arbeta mindre, desto bättre.

Dessutom förväntar vi oss snabba och effektiva lösningar på eventuella problem, exempelvis att energifrågorna helst ska kunna lösas imorgon så att vi undviker ytterligare fördyringar.

När man på det sättet skapar frirum för marknadskrafterna ger det sken av att man inte klarar av att hålla i rodret själv och troligtvis inte vet vart man är på väg. Vi kan inte veta!!

Men det borde vara möjligt att veta svaren...

I dagens värld är det någon annan än den som ska fatta besluten, som tänker. Är jag exempelvis verksam som lärare, ska jag inte heller tänka själv, allt som jag behöver finns färdigt i i läroplansmallarna, i regelboken, i läroboken, ja till och med hur jag ska svara eleverna finns färdigt för användning.

Man behöver starkt ifrågasätta om tendensen är att barn ska dras med in i de vuxnas på det sättet tillrättalagda värld.

Vad är det vi erbjuder förskolebarn och grundskoleelever? Vuxenvärldens idéer! Idéer som andra än pedagoger eller skolor skapar och bestämmer över.

Frågan är om skolan verkligen har blivit bättre, om samhället är tryggare, om ens läsförståelsen har blivit bättre under den tiden man har använt det, som vuxenvärlden tycker så mycket om: datorer, it-teknik, effektiviserad undervisning m.m.?

Har vi i själva verket tappat insikten om hur inlärningsprocessen går till?

Att förvandla natur till kultur är en mödosam väg. Att lära sig läsa och skriva är egentligen ett stort mysterium och tar hela människan i anspråk. Handen ritat starkt abstrakta former som man sedan kan ljuda. Handen, ögat och hjärnan samarbetar. Barn får en känsla och kan ge en kvalitet till varje enskild bokstav som blir levande och inte en död abstrakt form. Långsamt bildas orden, varje bokstav får en liten kärleksdos när man ritat formen och som en gåva lär man sig den så bra, att man aldrig glömmer den! Långsamt och ordentligt. Om man till det dessutom lär sig skrivstil, kan man börja öva någonting som inte bara är effektivt utan också vackert. Det gör att även tankarna stimuleras av det man gör och samtidigt aktivt iakttar.

Alltså, varför denna brådska?! Vad sparrar vi egentligen in när inlärningen ska gå snabbare, när vi ska äta snabbare, flytta oss från a till b snabbare... ja, egentligen gå vägen till graven snabbare - och billigare!

Med smarta tankar kan vi säkert hitta förklaringar, och vi lutar oss då mot forskningsresultaten, det stora auktoritära ordet som bestämmer kursen hos de som fattar besluten. Det är i sig vällovligt, men nu blir det komplicerat. Det är ofta inte möjligt att gå till botten med saken och det väcker frågan hos mig: kan man lita på de intuitioner som man själv har? Kan man göra egna bedömningar och svara för något som är mera bundet till ens egen arbetssituation, till en specifik social situation eller medmänskliga händelser, som avviker från de föreskrivna reglerna?

Vi behöver fördjupa oss i etik, moralfrågor och människopsyket. Det är områden som jag efterlyser. "Framtidens pedagogik bygger på psykologi" säger Steiner. Vad är det vi ser i skolvärlden? Alltför specialpedagoger behövs för att ta hand om barn och ungdomar av många olika anledning-

ar. Barn som ropar på hjälp och tvingar oss vuxna att agera.

Samtidigt minskar hantverksundervisningen, de konstnärliga ämnena mm. Finns det plats för moralisk bildning, medmänsklighet, ansvarstagande eller är det mera naturvetenskap, matematik, fysik etc. som ska skapa de goda sociala och trygga uppväxtmiljöerna?

Ekonomi verkar styra det mesta i vår värld. Och samtidigt kan ingen ge säkra svar på hur hela världs- eller mer specifikt den svenska ekonomin utvecklas. Alla skriker efter mera pengar, mer resurser, utan det blir ingenting bra. Och mitt i allt detta ska skolan reda sig, helst med bara teoretiska ämnen. Hantverk och konst ska det sparas in på.

Man får intrycket av att de kreativa lösningarna sinar. Inte bara i de små sammanhangen utan också i de mycket större.

Och konstigt är inte det! Miljöer som blir allt mer torftiga och livlösa. Minskad stimulans för fantasiutveckling, experimentlusta, kreativitet, de många möjligheternas perspektiv, en bredare vetenskaplig approach...

Nej samma svar ges till alla, samma prov ska avläggas, samma kursinriktningar...

Finns det utrymme för eftertanke? Har jag tid att fördjupa mig i saken så att jag som hel, ansvarstagande människa kan stå för det jag gör? Är det så att vi inte har tid och möjlighet att ta tag i problemen där vi ser dem. Alla måste göra något annat än det som borde göras och någon annan får bära ansvaret... !?

*"Den man som ej inom sig har musik
Och icke rörs av sköna toners endräkt,
Är böjd för svek, förräderi och rov;
Hans andes verksamhet är stum som natten,
Och hans begär är svarta som en avgrund;
Tro ingen sådan man!"*

Shakespeare

Efterlysning

Arkivet

Vi söker bilder!

Bilder från byggnationen av husen i och omkring Järna.

Alla antroposofiskt inspirerade verksamhetsområden, mellan 1930-1990.

Gärna väl märkta med årtal, plats, verksamhet. Och hur byggnaden används idag, om det är möjligt att ge den informationen.

Mediabevakning

Meddela oss gärna om ni ser att det skrivs om antroposofi eller verksamheter inspirerade av antroposofin!

Tack på förhand!

Antroposofiska Sällskapetets arkiv

Bilder mm skickas till:

kontakt@antroposofi.nu

Tidskriften Libra får ny hemsida

Libra belyser antroposofin och Steiners livsverk som en kulturimpuls i vår tid, med utgångspunkt i aktuella teman inom vetenskap, konst, religion och samhällsliv.

Med antroposofins människobild som grund, söker tidskriften att ge ett bidrag till dagens kultur- och livsåskådningsdebatt.

libra.antropos.no

Källa: AntroPost Nr. 2, 2023
Översättning: Red. BF.

Tidskriften Libra finns nu digitalt tillgänglig på Nasjonalbiblioteket i Norge

Totalt 181 nummer av Libra har lagts in, fram till årgång 2018.

De digitaliserade tidningarna kan bara läsas på skärm:

bit.ly/3LSLo40

Källa: AntroPost Nr. 1, 2023
Översättning: Red. JH.

Fick designpris för spannmålshus i Danmark

Reiulf Ramstad Arkitekter, verksamma i Norge och Danmark, hedras med Dogamerket för design och arkitektur. Spannmålens hus har blivit en viktig samlingspunkt och en förmedlingsarena för ekologiskt jordbruk.

Danske Jørn Ussing Larsen räknas som en biodynamisk pionjär, och han har varit viktig för återinförandet av gamla sädeslag som dinkel och emmer.

bakeri.net/kornhus-far-oppmerksomhet/

Källa: AntroPost Nr. 3, 2023
Översättning: Red. BF.

En byst av Dr. Rudolf Steiner avtäcktes 27 februari

I Tourism Palace park i Donji Kraljevac, Kroatien, i samband med Centar dr. Rudolfa Steinera centar-rudolf-steiner.com. Måndagen den 27 februari, på 162-årsdagen av doktor Rudolf Steiners födelse, hölls en ceremoni i parken. Bysten skapades av konstnären Boris Leiner med ekonomiskt stöd från grevskapet Međimurje och Dr. Rudolf Steiner Center. Dr. Rudolf Steiner Center är en institution i Kroatien som sysslar med marknadsföring, studier och rådgivning inom biodynamiskt jordbruk och är en av de största turistattraktionerna i Donji Međimurje. Det grundades 2008. Se bild och artikel från evenemanget på bit.ly/3ZigBkj

pet Međimurje och Dr. Rudolf Steiner Center. Dr. Rudolf Steiner Center är en institution i Kroatien som sysslar med marknadsföring, studier och rådgivning inom biodynamiskt jordbruk och är en av de största turistattraktionerna i Donji Međimurje. Det grundades 2008. Se bild och artikel från evenemanget på bit.ly/3ZigBkj

Källa: AntroPost Nr. 2, 2023
Översättning: Red. BF.

Goetheanum World Conference

Goetheanum World Conference

Save the Date > September 27 – October 1, 2023

Reshaping a World Movement

We invite you
as leaders and
co-creators

We look forward to hearing different perspectives and questions from your Anthroposophical work and are interested in your ideas and viewpoints on how the movement can progress, given the challenges and needs of our time.

Läs mer om konferensen på sida 28 och på goetheanum.world/en

Källa: goetheanum.world/en
Översättning: Red. JH.

Fred?

Gerald Häfner, sektionsledare

Att leverera vapen innebär inte att man avstår från fredsförhandlingar, och att söka fredsförhandlingar innebär inte att man legitimerar invasionen av Ukraina. Politik måste vara mer än att leverera vapen - neutralitet, mer än att hålla tyst. Intervjun genomfördes av Wolfgang Held.

Vilka tankar har du inför årsdagen av aggressionskriget i Ukraina?

Gerald Häfner: Även efter ett år är jag chockad över det faktum att det förs krig i Europa och att det politiska och mediala tänkandet och språket blir alltmer krigspräglad. Mer än 200 000 människor har redan dött, och fler dör varje dag. Jag vill inte acceptera att vi inte kan göra något annat än att öka militärutgifterna och leverera fler och fler vapen.

Det finns knappast någon förhandlingsvilja i Moskva - eller hur?

Nej. Putins propaganda blir alltmer platt. Oliktänkande tolereras inte, protester kvävs. Ändå är förhandlingar möjliga och behöver inte vara misslyckade. Ryssland står nämligen med ryggen mot väggen. Och det fanns inte bara signaler, det fanns samtal och inledande närmanden. Sedan avbröts de - som den förre israeliske premiärministern Bennett beklagade, tyvärr på västvärldens begäran. I Foreign Affairs kunde man läsa anledningen: att inte skapa fred för tidigt, utan snarare låta Ryssland blöda militärt och ekonomiskt.

Det finns nu också förhandlingserbjudanden från Putin såväl som från Zelenskji, men i varje fall med oinlösliga förhandsvillkor. Det behövs ett kraftfullt, neutralt initiativ. Jag skulle vilja se ett sådant från Europa, till exempel från de neutrala länderna. De som hävdar sin neutralitet skulle också kunna förstå den som en skyldighet att göra allt för en förhandlingsfred. Neutralitet måste levas aktivt, inte passivt. Men alla andra kan också bli aktiva här.

Vad är det som gör krigets logik så förförisk?

Kriget leder till en systematisk avtrubning. Mäktiga, osynliga känslor ersätter jaget. Vi märker det även i det lilla: När vi strider sjunker vi ner under nivån för våra egna möjligheter, blir arkaiska i gester och språk. I stället för känslor har vi reflexer och motreflexer - det mänskliga elementet försvinner.

Från det högre jagets perspektiv kan du ta dig ur denna nedåtgående spiral och ändra ditt beteende. Detta kräver att man frigör sig från ömsesidiga anklagelser och söker det som förenar oss.

Hur kan en sådan uppmaning till fred lyckas politiskt?

Förutsättningen är att jag inte bara får tänka utifrån mig själv, utan att jag i samma utsträckning måste tänka utifrån den andre. Det är möjligt i varje situation.

Det är avgörande att den andra personen känner sig förstådd. Det innebär att man måste ta sig ur antingen-eller-systemet. Med detta menar jag inte en kompromiss, utan en lösning som integrerar båda intressena och ofta till och med skapar mer säkerhet, fred och välförstånd.

Betyder det också att man inte tar de ryska talkshowernas martialiska trummande på allvar?

Ja, det gör det. Stormaktspatoset och upptrappningen, omvänd skuldbeläggning och förtal av motståndaren måste tas på allvar. Men vi måste ändå prata! Särskilt nu. Så länge Putin fattar beslutet i Ryssland måste vi tala med Putin.

Och hur är det med tillgången på vapen?

Jag anser att det är moraliskt och politiskt riktigt att stödja den invaderade, om nödvändigt även med vapen. För det får inte avgöras med våld och överlägsen makt i vilket land och under vilka betingelser människor lever. Men att leverera vapen och

att verka för förhandlingar utesluter inte varandra. Tvärtom, de som levererar är också ansvariga. Därför levererar vi med villkor - annars kommer dödandet att vara ändlöst -: med villkoret att sätta sig vid förhandlingsbordet. Och vi bör förklara för den ryska sidan: Vi kommer att leverera vapen till Ukraina, men vi kommer att sluta när ni kommer fram till förhandlingsresultat. Varje steg mot upptrappning måste åtföljas av ett erbjudande om att förhandla. Att bara leverera vapen är ingen politik.

Varför talas det så lite om perspektiv och strategi?

Ryssland kommer inte att kunna vinna detta krig. Som det ser ut nu kommer det att bli ett utmattningskrig i det långa loppet. Och mer och mer material kommer att kastas in i striden och fler och fler människor kommer att dö. Det kommer att ta lång tid för båda länderna att återhämta sig ekonomiskt, ekologiskt, politiskt, kulturellt och andligt från denna tragedi. Ändå ser människor inte till vad som förenar dem, pratar inte om möjliga lösningar. I stället har diskursen blivit alltmer intolerant.

Det är knappast möjligt att argumentera på ett differentierat sätt utan att bli avfärdad omväxlande som en krigshetsare eller som en person som förstår Ryssland. Även här: tråkiga reflexer. Ingen långsiktig blick framåt, mot det som förenar oss. Liksom i Corona-pandemin hörs knappt de modererande rösterna.

Hade inte EU till en början en moderat ståndpunkt, som att erkänna gränserna från den 24 februari 2022?

Jo, så var det, men denna position krossades av Boris Johnson, av alla människor. Han åkte till Kiev och satte press på Zelenskij att avsluta förhandlingarna. EU har ännu inte hittat en gemensam politik gentemot Ryssland. Den europeiska historien upplevdes nämligen mycket olika i Öst- och Västeuropa - och dessa erfarenheter hanterades aldrig tillsammans. Länderna öster om järnridån upplevde det ryska förtrycket på nära håll. Låt oss tän-

ka på upproret vid varvet i Gdansk, upproret i DDR den 17 juni 1953 eller Pragvåren 1968, då även de mest känsliga försöken till demokratisk och liberal utveckling krossades av ryska stridsvagnar. Folk har inte glömt det. Omvänt sågs västvärlden som ett förlovat land. Detta är en begriplig men otillräcklig bild av den historiska verkligheten. Västvärlden har också några mörka sidor, och Europa gör klokt i att hävda sig fritt mellan dessa krafter.

Var ser du utsikter till fred?

Tyvärr fortfarande för få. Israel, Turkiet, Brasilien och nu senast Kina har vågat sig fram. Responsen - tyvärr även i västvärlden - är fortfarande låg. Men om inte påtryckningar utövas även från denna sida kommer det att bli svårt. Framför allt, var är Europa? Jag skulle också vilja se ett fyrverkeri av initiativ från det civila samhället, modiga framsteg, genomförbara förslag. Det finns några - tyvärr ganska naiva - uppmaningar. Det är fortfarande för lite. Och Petersburgforumet, dialogen mellan det civila samhället i Ryssland och Tyskland, avbröts när kriget började. Det behövs alltså nya initiativ för att erkänna och ta tillvara de möjligheter till dialog som Friedrich Glasl nämnde (DG 1/2023), "windows of opportunity".

Gerald Häfner leder den socialvetenskapliga sektionen vid Goetheanum.

socialnew.goetheanum.org.

Källa: Das Goetheanum Nr. 9 2023.
Översättning: Red. GN.

Fredens fönster

Windows of opportunity

Intervju med Friedrich Glasl,
Wolfgang Held

WH. Det är ett år sedan Rysslands angrepp på Ukraina började, kriget och dödandet tar inte slut. Vilken är din resumé?

FG. Var är diplomatin? Det är hårresande. Man tänker enbart med militär logik. Ukraina har all rätt att försvara sig men vädrar dock till möjliga alternativ. Det är ofattbart hur världssamfundet bara tittar på dödandet och döendet och låter det ske. Bortsett från etiska och moraliska frågor som uppstår för dem som är involverade som vinnare med egna intressen (stakeholder) är många länder drabbade. Konflikten flimrar inte bara in i våra vardagsrum, över hela världen är vi drabbade; ekonomiskt, socialt, politiskt och ekologiskt. Den påverkar hela världen. Att blicken inskränks och att tidshorisonten förkortas är därför svårt att begripa. Vi följer nyheterna, vem som var har vunnit en liten militärisk seger. Det är som i en krigsfilm – med skillnaden att det inte är fiktion utan verklighet.

Vad är orsaken att man inte lyckas ge sig in i diplomatin? Många länder är inblandade och har ett förhållande till den ena eller den andra i kriget inblandade parten, och måste vara rädda för att inte bli tagna på allvar som opartisk neutral part.

Så är det till exempel med Österrike som är neutralt i folkrättslig bemärkelse men som har förklarat sig solidariskt med EU:s sanktioner. Det har till följd att landet bortväljs vid försök till samtal. Jag hör också att politiker fruktar för sin prestige när de en eller två gånger har återvänt, utan framgång, från Moskva, Washington, Bryssel eller Kiev (.....) Jag tror att vi idag har vant oss vid bilden av att alla satsar på militära beslut, att man ständigt upprättar hotfulla kulisser, att man inte får driva in en kil i västalliansen. Så snart som en medlem i EU blir aktiv med en egen impuls utsätter den sig för förebråelsen att inte ha avstämt handlandet med de övriga.

Angående vem som bär skulden för kriget nämns gång på gång kontraktsbrotten mellan Ryssland och väst.

Ja, ofta blir det ifrågasatt ifall det fanns en muntlig överenskommelse om att inte tillåta en östutvidgning av NATO utan Rysslands medgivande. Det finns tillräckligt med vittnesmål som säger att det fanns muntliga löften men inget blev stadfäst, jag vet detta också ifrån diplomatkretsar. Det var diplomati som lad grunden för slutet av det kalla kriget. Olika läger och olika bilder av fienden löste upp sig, det fanns till och med kooperation. Tänk på partnerskap för fred och alla kontrakt som Open Skies eller memorandum från Budapest från 1994 med vilket den forna Sovjetunionens satellitstater gav Moskva rätten att förfoga över atomvapen, och i gengäld fick säkerhetsgarantier från Ryssland och västmakterna. Men redan från och med 1991 börjar eskalationen: när Sovjetunionen börjar lösa upp sig vänder sig Ukraina mot Moskvas ledarställning. Så blev Ukraina inte medlem av Comencon, rådet för ömsesidig ekonomisk hjälp. Ukraina blev bara en associerad stat. Ukraina ville bli suverän och närma sig väst.

Det eskalerade med protesterna på Maidan. Kom protesterna direkt från landet eller var det en iscensättning från väst?

Mycket talar för att det var iscensatt. Jag refererar till en schweizisk diplomat, en god vän till mig. Det finns indicier att man satte in skarpskyttar med avsikten att låta situationen eskalera med våld. Utan västs hjälp med skarpskyttar hade kanske hela det högerpopulistiska lägret inte kommit till makten på det sättet och kuppen hade inte lyckats så som den gjorde. Sedan togs de ödesdigra beslut som avskaffandet av ryska som officiellt språk och Krimreferendum som inte erkändes. Detta har fördjupat polariseringen på båda sidor. Ett inträde i NATO

var då inget tema. Ukraina var neutraliserat med överenskommelserna från Budapest. Önskan att komma in i NATO uppstod först i och med att Zelenskyj valdes till president. Intressant är att president Zelenskyj efter den 24 februari sade att man inte höll fast vid ett inträde i NATO. Både Zelenskyj och Moskva kom med neutralitet som förslag! Jag säger medvetet inte Putin utan Moskva eftersom det rör sig om ett system. Om Putin skulle vara borta skulle tio andra Putin komma. Det råder krig i östra Ukraina sedan 2014 och inte bara sedan ett år tillbaka. 2015 förhandlade Hollande, Merkel och Putin fram Minsk-II överenskommelsen, Normandieformatet, ett kontrakt där två provinser skall få autonomi jämförbart med den schweiziska modellen med kantoners autonomi.

Om det inte finns beredskap till kompromisser, kan det i dagens läge uppstå förstörelse med apokalyptiska dimensioner.

Ja, jag menar att vår planet rör sig mot existentiella hot. Allt som har skett för att minska växthuseffekten har tillintetgjorts genom kriget.

1986 var det Michael Gorbatsjov som närmade sig väst.

Jag ser fortfarande detta som århundradets under. Så som apartheid kunde övervinnas utan våld med hjälp av Nelson Mandela eller hur DDR gick mot sitt slut utan kamphandlingar så försvann avgrunden mellan öst och väst tack vare Gorbatsjovs steg. Det ledde 1987 i Genève till ett genombrott i nedrustningsförhandlingarna.

Politikvetaren Herfried Münkler sa i en intervju: "Den som vill fred måste vilja risker."

Ja, Gorbatsjov tog enskilda steg utan att vänta på motpresentation. Det var detta som möjliggjorde förhandlingarna i Reykjavik i oktober 1986. Det var ett möte från människa till människa, sade Roland Reagan, dåvarande USA-presidenten. Det kunde ske för att det civila samhället den gången inte teg, man demonstrerade mot atomvapen med brinnande ljus och människokedjor. Från Gandhis tid och fram till protesten mot Vietnamkriget fanns en medborgarrörelse och en beredskap att förändra samhället. Detta söker vi nu förgäves, på samma sätt som det var i århundradets början då ingen beredskap fanns att inkludera Ryssland i frågor angående NATO's utvidgning mot öst. Då, när Tjeckien, Polen och Ungern anslöt sig till NATO konsulterades Ryssland men det skedde inte i samband med inträdet av de baltiska staterna i NATO. Man skall komma ihåg Putins protest vid säkerhetskonferensen i München 2007. Det är inte fråga om att helt generellt utesluta NATO's utvidgning österut. Det gäller att ha med Rysslands säkerhetsintressen, vilket också gäller för ramperna för långdistansraketer vid gränsen mot Ryssland. Ukraina och Georgien bjöds in till NATO-konferensen i Bukarest i mars 2007. Efter det kom skottet från Rysslands sida, det vill säga anfallet mot Georgien och Sydossetien. Den regionen är än idag ockuperad och än idag existerar där en så kallad OSZE-Monitoring. Den här regionen känner jag mycket väl till och även arbetet med OSZE. 2008 gick det så långt att ryska flygplan flög ända till Tbilisi och visade att de skulle kunna bombardera flygplatsen, vilket inte skedde. Splittringen tilltar i förhållandet mellan öst och väst. Det som blygsamt utvecklades – att vi delar bekymmer och problem med varandra och inte arbetar mot varandra – trädde i bakgrunden. För mig spelar det roll att Kina strävar efter en ledarroll också med sin valuta som internationellt betalningsmedel, att det håller på med landgrabbing i Afrika och säkrar sig resurser i Sydamerika. USA's position ter sig mer och mer hotad.

Man tog för lite hänsyn till Rysslands intressen. Men om landet tar till våld, förlorar det då inte varje legitimation?

Naturligtvis. Med angreppet på Ukraina har allting blivit annorlunda, också Ryssland har brutit kontrakt.

Herfried Münkler beskriver skilda intressen. EU skulle kunna acceptera gränsen från 2014-15 ifall man slutar fred med Donbas under rysk förvaltning. Mot detta står USA:s intressen för ett långvarigt förödande krig i vilket Ryssland förlorar sin militära makt och USA kan koncentrera sig på Kina.

Det är faktiskt många tecken som kan tolkas som att man vill ha en fortsättning av kriget utifrån Kiev, Moskva, Washington och Bryssel. Jag menar inte EU utan NATO. Man söker inget alternativ med hjälp av diplomati eftersom parterna i kriget intar fasta positioner. Ändå finns det gång på gång möjligheter att komma från krigslogiken till fredslogik. Jag talar gång på gång om "Windows of Opportunity" som öppnar sig för en kort tid. Om man inte utnyttjar dem stängs fönstret igen men det öppnas nya! som till exempel vid överenskommelserna att skeppa spannmål från hamnarna i Ukraina. Det kunde ha använts oftare när intressena inte låg så långt ifrån varandra. Ett samarbete uppstod för att alla intressen skulle kunna tas till vara och inte bara Ukrainas. UNO och Turkiet respektive Erdogan har uppnått mycket.

Sara Wagenknecht och Alice Schwarzer har offentliggjort petitionen "manifest för fred" och 600 000 människor har skrivit under. Hur bedömer du detta initiativ?

Äntligen ett initiativ som bryter sig loss från krigslogik och gör sig starkt för diplomatiska vägar. Det skulle behövas fler dylika initiativ. Budskapet är: försök inte intala oss att det enbart finns militära lösningar i öst-väst konflikten som nu utspelas på Ukrainas territorium. Tyvärr fanns det också en debatt kring frågan om högergrupperingar fick ansluta sig till petitionen och liknande. Vad skall detta tjäna till? Avgörande är att människor – vilken tankeinriktning de än må ha – sätter in sin kraft för att sluta med slaktandet och vända sig till sina regeringar. – I veckoslutet 17/19 februari deklarerade den kinesiska regeringen på säkerhetskonferensen i München att den ville lägga fram en plan för medling den 24 februari. Tongivande politiker hade kommentarer grundade på krigslogik: "det kan aldrig vara något seriöst, det är bakslut och tjänar Kinas och Rysslands intressen! Kina vill enbart få understöd för sig själv! Och om planen förkastas ger Moskva väststaterna skulden!" Det är ett "Window of opportunity" som måste utnyttjas så att ett slut på kriget blir tänkbart. Det är viktigt att överhuvudtaget komma till samtal – man kan inte göra resultat till villkor.

Ser du några framtida fönster?

Det fanns en hel rad öppna fönster som sedan har slagits igen. Man kan bara se på det som sker just i detta ögonblick. Nu inom kort har jag ett seminarium om "Windows of opportunity". Där övar jag med människor att se sådana fönster och gripa tag i dem. Vad hade här varit möjligt, inte ur krigslogik utan ur fredslogik? Just nu sker en ömsesidig demonisering av språket, vi måste även komma bort från detta.

Hur blir vi kapabla att utnyttja dessa öppna fönster?

Vad är militär logik och vad är fredens logik? I militärt tänkande utöver jag tryck och hänvisar på skadorna som då uppstår. I fredens logik ser jag på ditt intresse och frågar mig om jag kan uppfylla det eftersom det då uppstår en gemensam fördel. Så skedde i samband med spannmålsexporten. Vi kan tänka på julfriden som under den ortodoxa jultiden uttalades ensidigt från Moskva. För den parten som är angripen är det naturligtvis

svårt att gå in på något sådant men ett fönster stod öppet. Vädrar jag ständigt bakslughet utifrån militär logik eller är jag beredd att se människan i den andre och vara beredd att ge förtroendebevis utifrån mig själv? Sedan kan man se om överenskommelsen har hållits eller inte. Sedan skulle man kanske kunna hitta ytterligare möjligheter och använda dem. Ibland är jag tillsammans med experter med i talkshows på TV. Då sägs det: man använder vapenstillståndet enbart för att skaffa ny ammunition mm. Ja, säkert, båda sidor kommer att göra det. Fredens logik betyder att jag inte ovillkorligen insinuerar onda avsikter, jag visar förtroende och beredskap, går före med gott exempel och låter den andra förstå detta.

Precis som Palestina, en liten ort, ser ut som världens navel. Oförmågan att där finna fred strålar ut över hela jorden. Är det ryska överfallet och den beskrivna krigslogiken också någonting globalt där krafter och makter, där demoner från 18 och 1900-talet verkar?

Markus Osterrieder var nyligen i Salzburg. Han är specialist på Ukraina framförallt i avseende på historia. Om man ser på Rysslands, Ukrainas och Östeuropas länders historia och hur kris-tendomen där har slagit rot och vilka etniska konfrontationer som fanns – ofta i religionens namn – då ser man att det är ytterst komplext och att det inte är möjligt att utifrån det historiska åberopa bestämda anspråk. Det är snarare fråga om sinnesnärvaro, frågan om det som sker just nu. Det låter patetiskt men det handlar om en hållning som har med medvetenhetssjälen att göra. Vad som behövs just nu och hur vi befriar oss från allt som inskränker oss. Argumenten som framläggs både från rysk och ukrainskt håll relaterar till det nationella, det historiska. Alla dessa anspråk är irrelevanta och står i vägen för en lösning.

Eftersom de kan tolkas på så många olika sätt?

Annars hör Hunner av sig eftersom det var i Österrike för 2000 år sedan. Vad jag har sagt om dessa "Windows of opportunity" betyder helt radikalt att kliva ut ur krigets logik och säga nej: istället för bestraffning belöning, istället för misstro förtroende, istället för osäkra antydningar precisa anbud. Till detta hör även ensidiga aktioner som skapar förtroende. Det skulle inte försvaga NATO överhuvudtaget om man skulle flytta vissa militära enheter längre bort från den ryska gränsen. Enskilda aktioner bidrar alltså till förtroendebildning. Fredsarbete är enbart möjligt om jag ingår risker. Med det menas risken att bli missförstådd, alltså att den enskilda aktionen misstolkas som svaghet och missbrukas. Med Gorbatsjovs erbjudande var det så att han trots allt sa: Jag kör!

Att sträva efter en fredlig lösning, är det enskilda människor som blir inspirerade av något högre som gör det?

Ur ett spirituellt perspektiv: jag förmodar att Arkai, som ju har att göra med tidsanden, just nu har det svårt med oss men likaså Årkeänglarna vilka är gemenskapens änglar, folkandar och kulturandar men även språkandar, om jag tänker på krigsretoriken och på psykologisk krigsföring via språkmanipulation. De har det alltså svårt med oss. Samtidigt visar oss signalerna från planeten jordens ekosystem att det är fem i tolv. Ofta har vi upplevt menar jag: när katastrofen blir kännbar gör vi ett ryck som människor och säger: "Nu är det slut, så kan det inte gå vidare!" I min bok: "Konflikt, kris, katharsis" går jag in på det att krisen väcker oss, att vi blir slagna i huvudet med en hammare tills vi äntligen förstår vad som håller på att ske.

Och konfrontationen, att vi faktiskt blir konfronterade med följderna av ett felaktigt tänkande, är någonting som hos oss människor gör att det sker ett slags uppvaknande. Inför kriget betyder

detta att det civila samhället reser sig. Från många håll borde det krävas att folk och regeringar – som nu tigande tittar på – står upp och lämnar loger och tribuner. Jag går ner, jag går in i arenan och ser till att detta vansinne slutar. Att alla nu gör sitt absoluta bästa.

De 65 länder som redan har ratificerat kontraktet för förbud av kärnvapen borde stå upp! (Flera regeringar har skrivit under kontraktet men inte ratificerat det) Inom kort blir det en konferens i Wien, hoppet är att dessa länder höjer sin röst i detta sammanhang. Det räcker inte att inte vilja äga kärnvapen, man måste se till, även i tänkandet, att denna möjliga insatsen av taktiska kärnvapen inte kommer till stånd – glöm inte att de fanns som ansats under golfkriget! Om jag tänker på klimatförändringarna, utbredningen av öken och hela migrationsproblematiken då är uppgifterna stora! Dessa länder har alltför mycket underordnat sig industriländernas dominans. Nu skulle de säga sig: så kan det inte gå vidare! Nu är det också slut med artigheten att bara kosmetiskt bidra till reparationen av skadorna i ekosystemet. Det är mycket som står på spel, det som utspelar sig i Ukraina angår inte bara Ryssland och Ukraina, där utspelar sig något som har att göra med hela världens kulturutveckling och med frågor angående vår människotillvaro. Det är frågan om att visa en stoppskylt för rustningsindustrin. Förutom det fruktansvärda antalet offer är de ekologiska skadorna som uppstått genom invasionen våldsamt stora. År 2021 sa president Putin att det trots alla motsatser fanns gemensamma problem som måste lösas tillsammans. Just detta gäller ekologiska problem som angår både Ryssland och Sibirien.

Detta skulle också betyda att inte ha en freds- och säkerhetsordning likt UNO- säkerhetsrådets med vetorätt och dylikt. Man måste hitta helt andra sätt att gå tillväga. De länder som man länge har betecknat som u-länder och tröskelländer borde stå i centrum istället. Det måste bli synligt, bli till en bild, eftersom vi insett: ju mer vi spenderar för upprustning desto osäkrare tycks världen bli.

Ditt hopp?

Fredens krafter är aktiva även i allt krigslarm – också under natten i oss när vi sover. Jag tänker på det som Rudolf Steiner 1917 skrev i krigstider i föredraget "Vad gör ängeln i vår astralkropp?" Änglar verkar i våra själar för att ingjuta idéer i oss och idealen för fred. Och jag tänker att det är oundvikligt att fler och fler människor lyssnar modigt in i sig själv och låter sig ledas av den inre rösten, som Greta Thunberg och många andra gjorde. Vilka förebilder! Det är frågan om världens fortsatta existens och i och med det frågan om var och en. Detta ger mig hopp!

* * *

Friedrich Glasl, professor, studerade politik, psykologi och filosofi. Doktorsavhandling om organisationsutveckling och konfliktforskning. Hans modell med nio steg används världen över för konfliktlösningar. Används även i Sverige.

Källa: Das Goetheanum Nr. 8 2023.

Översättning: Red. FN.

Phoenixmottagningen – ett alternativ inom medicin och terapi

Susanne Wärnhjelm i
samtal med Berit Frøseth

I några europeiska länder är antroposofiskt orienterad medicin en del av den offentligt finansierade sjukvården. Så var även fallet i Sverige under många år, men 2019 var tyvärr ett omvälvande år för den antroposofiskt orienterade medicinen och för patienter som vill använda den eller vill träffa en antroposofiskt orienterad läkare. Det året upphörde försäljningstillståndet för antroposofiska läkemedel i Sverige och Vidarkliniken och Vidarklinikens Vårdcentral stängde. I december 2019 tog läkaren Susanne Wärnhjelm och barnmorskan Kirsten Nisted initiativet att starta Phoenixmottagningen, då de upplevde att det fanns en efterfrågan av en mottagning med antroposofiskt orienterade läkare, sjuksköterskor och terapeuter. Mottagningen fick sitt namn efter Fågeln Fenix – en mytisk fågel som är förknippad med en rad legender från olika kulturer. Den sägs återfödas ur askan av elden den brann upp i.¹

Jag träffar Susanne Wärnhjelm som fortfarande är en av eldsjälarna vid mottagningen. Susanne är barnläkare – färdigutbildad 1997 i Tromsø, Nord-Norge, med tysk läkarexamen från 1988. Hon vidareutbildade sig i antroposofisk medicin 1989 och senare till läkeerytmist 1998 i Schweiz. Susanne arbetade som överläkare med inriktning barnneurologi på universitetssjukhuset i Tromsø till 2003. Efter detta flyttade familjen till Järna. Tillsammans med sin man startade hon 2006 Cosmos-centre med boende och skola för funktionshindrade barn i Dormaa Ahenkro i Ghana. I Järna har hon arbetat deltid på läkepedagogiska, socialterapeutiska boenden, olika waldorfskolor, Kirstens familjehälsa, Vidarkliniken och Vidar VC tills den stängde 2019. Idag arbetar hon på sex olika waldorfskolor i landet och tre socialterapeutiska boenden, samt som utbildare bland annat i Läkeerytmiutbildningen i Norden. Sedan ett och ett halvt år arbetar hon igen deltid som överläkare i barnneurologi på vanligt sjukhus.

På Phoenix mottagningens hemsida kan man läsa att antroposofiskt orienterad medicin innebär ett komplement till skolmedicinen utifrån kunskapen om samspelet mellan kropp, själ

och jag. Det den inriktas på är att stärka läkningsförmågan och skapa balans för att återfå eller bevara hälsan. Utöver konventionella metoder används antroposofiska läkemedel som bereds ur natursubstanser, omvårdnadsåtgärder och ett flertal terapier. Det är alltså en kombination av fysiska behandlingar och terapier där patienten aktivt medverkar. Filosofin bakom detta innebär bl.a. att sjukdom har sin grund i hela människan och att det finns en stor potential för läkning om djupare orsaker kan klarläggas och patienten genom terapier kan hjälpas genom en individuell process.

BF: Hur arbetar ni med medicinfrågan i dag?

SW: I förhållande till myndigheterna händer det inte så mycket. Vi lägger vårt arbete på att skapa förståelse för våra kunskaper i en helhetssyn på människan som utvecklats över 100 år, hela tiden i kombination med den nyaste internationella medicinska forskningen. Att ordinera antroposofiska mediciner och att använda dem är inte olagligt. Det som inte är tillåtet är att sälja dem i Sverige. Flera patienter väljer att beställa antroposofiska mediciner över internet från apotek i andra länder. Medicinerna kan fastna i tullen men oftast skickas de vidare när tullen fastställt att de inte går under narkotikalagstiftningen. Ibland skickas de tillbaka pga en EU-lag som säger att affärer i EU inte får sälja vidare produkter till annat EU-land om det inte finns försäljningstillstånd för produkten där. I sällsynta fall har någon behövt betala gifttull om medlet innehållit potentiellt giftiga läkeväxter. Att själv köpa en årsförbrukning med mediciner utomlands och ta in för eget bruk är å andra sidan fullt tillåtet.

Vad jag vet så kan man sälja homeopatiska preparat i Sverige. Vad skiljer de antroposofiska läkemedlen från de homeopatiska?

Det förhåller sig så att Weleda valde att försöka registrera sina mediciner som läkemedel, inte som homeopatiska medel (över D6) eller det som kan registreras som egenvårdsmedel när EU under en period tillät det. Mistelpräparatet Iscador är den enda

antroposofiska medicin vi idag kan köpa med recept på vanligt apotek i Sverige. Weledas och Walas (Hauschkas) egenvårdsprodukter går dock att köpa bla över Robygge i Ytterjärna, hälsokostaffärer, COOP mm. Den danska medicinproducenten Allergica, som producerar en del mediciner enligt antroposofiska principer, har dock en del preparat godkända för försäljning i Sverige.

På hemsidan står att den antroposofiskt orienterade medicinen bygger på lång beprövad erfarenhet samt en växande forskningsevidens? Hur ligger det till med forskningen idag?

Det forskas en del, framförallt i Tyskland, Schweiz och England, men det att bevisa medicinernas verkan och framlägga en forskningsrapport kräver långa och ofta dyra studier. När man godkänner ett preparats verkan skall det ha underlag som ett nyupptäckt kemiskt medel. Inom svensk sjukvård finns tyvärr ett motstånd mot användningen av naturläkemedel i största allmänhet, troligtvis mest pga att universiteten inte lär ut kunskapen om dem som förr i tiden. För oss som lärt oss att arbeta med dessa läkemedel kan det kännas paradoxalt och onödigt att behöva bevisa verkan av gamla kända läkeväxter, som t.ex. kamomill för magslemhinnan, lökomslag för att läka en luftvägsinfektion, eller användandet av lindblomste vid förkylning för att svettas. Vår egen berömda Linné kände ju till och dokumenterade alla dessa vetenskapligt och lång beprövad erfarenhet visar att de kan bota många åkommor. I vårdvetenskapen i Sverige däremot rör sig sedan några år nya tankar om helhetssyn och salutogenes.

I Tyskland har det hittills varit enklare att hänvisa till den gamla kunskapen och traditionen inom läkekonsten. Det är märkligt nog i Norden som det har låst sig. Men även i Tyskland

har motståndet växt de senaste åren genom bland annat "skeptikerrörelsen". Weleda måste minska produktionen på grund av för liten efterfrågan. Även hälsorörelsen har dock motvind. Jag undrar om vi inte rör oss mot en tid då man kanske måste börja öka den individuella kunskapen och göra sina mediciner själv? Den höga kvaliteten på antroposofiska mediciner beror ju mycket på tillverkningsprocessen.

Vissa forskare har dock delvis kommit fram till samma kunskap som Rudolf Steiner utvecklade inom medicinen, en kunskap som vårdpersonal som intresserar sig för antroposofi har praktiserat länge. I dag är det t.ex. ett erkänt faktum bland kunskapsrik vårdpersonal att feber är viktig för att stärka immunsystemet och att man helst inte bör sänka febern under en infektion. Dr. D. Martin, professor i Herdecke/Witten, Tyskland, har t.ex. utvecklat en feber-app (Fever app eller Fieber app) som föräldrar kan ladda ner och få råd och information i olika sjukdomsfall, och samtidigt delta i forskning om de vill. Appen är även efterfrågad av WHO.

Har Phoenixmottagningen påverkats av debatten kring vaccinering i samband med Coronapandemin?

Vi har inte sett någon skillnad från tidigare och drabbades egentligen inte av föreställningen att antroposofier generellt skulle vara vaccinståndare. På Phoenixmottagningen vaccinerar vi dessutom inte då det skulle bli dyrt för patienten. Vill man ha ett vaccin måste man vända sig till en vårdcentral. Statistiskt sett var det kanske färre som vaccinerade sig i Järntrakten, men valet är ju fritt. Allt måste ses i sitt rätta sammanhang. Det finns inget som säger att R. Steiner eller antroposofier är motståndare till vaccinering i största allmänhet. Däremot har R. Steiner sagt en del om vikten av att gå igenom en sjukdom på rik-

tigt, med bl.a. feber-värmereaktionen, för människans individuella utveckling. I Tyskland arrangerades under pandemin stora demonstrationer mot vaccinering och restriktioner, som bland annat riktade sig mot läkemedelsindustrin. Det hävdades då flera gånger i svensk TV att demonstranterna var högerradikala, konspirationsteoretiker och antroposofier. I allra högsta grad en felaktig bild av de antroposofier som gick dit med sin individuella åsikt och inte som representant för antroposoferna. Samtidigt kan man idag naturligtvis ha synpunkter på läkemedelsindustrins makt och pengarnas roll i de läkemedel som produceras. På Phoenixmottagningens hemsida kan man också hämta information om vilka terapier mottagningen kan erbjuda. Här finns också en presentation av de olika terapeuterna. Här kan man konsultera leg. allmänläkare och leg. barnläkare, leg. sjuksköterskor, barnmorskor och sjukgymnast samt välutbildade terapeuter inom många områden. Omvårdnaden är viktig, den omfattar färdigheter i närvaro i alla moment och använder ofta omslag med olika natursubstanser och rytmiska insmörjningar med oljor, bad, massage, hjälp till egenvård. Sjukgymnastik används på sedvanligt sätt ibland med t.ex. Feldenkrais eller lymfdränage som en särskild metod. Bland terapierna erbjuds konstnärliga terapier som målning och modellering där patienten får möjlighet att gestalta sin egen process och utveckla sina inre resurser. Ur konstterapi kommer också metallfärgjusterapi, en speciell form för terapi där ljuset färgas av metallfärgat glas och på det sättet kan verka på olika specifika sätt. Läkeurytmi är en särskild rörelseterapi, där en finstämd kroppsnärvaro kombineras med kunskaper kring hur språk och musik kan hjälpa oss att uppleva kroppen som själens instrument. Klang- och andningsterapi (Werbecksång) är sång för hälsan, som utgår från att andningen är grunden för vår hälsa. I biografisk samtalsterapi kan sökandet efter mening och förståelsen för hinder och kriser förbättras. Förutom dessa erbjuder Phoenixmottagningen barnhälsovård, barnmorskesamtal, företagshälsovård och dagvård. Mottagningen arrangerar även kurser och föredrag. Kursen Konsten att åldras, ett tillfälle för reflektion och aktivitet i gemenskap, sista onsdagen i månaden har varit uppskattad och har haft många deltagare. Alla arbetar utifrån en helhetssyn och kan erbjuda antroposofiskt orienterad medicin och terapi. Phoenixmottagningen hyr i mån av kapacitet ut rum till fristående behandlare. Dessa verksamheter ingår inte i Phoenixmottagningen. För närvarande kan man få behandling och konsultation hos osteopat, dietist och hyposyntesterapeut. Bokning av tid för behandling sker direkt hos terapeuten i fråga på mottagningens hemsida.

Hur har efterfrågan varit bland patienterna?

När vi började på Sandtorpsvägen centralt i Järna var verksamheten växande. Då huset skulle säljas flyttade vi ut till Vidarkliniken och fick större och bättre lokaler, där alla terapeuter kan få anpassa rummet efter terapin. Samtidigt blev vi mer osynliga och mindre tillgängliga. Det är svårare att ta sig dit ut med offentliga kommunikationer för dem som inte har bil. Utöver detta verkar patienterna väldigt nöjda. Ofta kommer patienter som inte upplever att de fått någon hjälp inom sjukvården eller genom den vanliga skolmedicinen.

Kan man göra provtagning på mottagningen?

Mottagningen är privat och inte ansluten till Landstinget. Det innebär att patienterna själva måste bekosta konsultationer, behandlingar, undersökningar och provtagning även om man får remiss från en av våra läkare. Om jag rekommenderar någon att göra ett prov, hänvisar jag därför till läkare vid en vårdcentral för detta. Mer information om priser finns på Phoenixmottagningens hemsida. Alla som är verksamma har eget företag och

patientförsäkring. Man når mottagningen via e-post: bokning@phoenixmottagningen.nu eller på telefon: 073-3559536.

Ni hyr lokaler i Vidarklinikens tidigare avdelning 4 . Finns det några konkreta planer för Vidarklinikens framtid?

Hittills har man inte kommit fram till en idé som har varit realistisk. Tidigt fanns det planer på att göra en rehabiliterings klinik, vilket skulle kunna passa bra för ett sjukhus som Vidarkliniken. En annan tanke har varit att starta en barnpsykiatrisk klinik, men utan landstingsbidrag är det svårt. Förslagen kräver också att lokalen rehabiliteras och att man bygger om, vilket är för kostsamt. Några har haft idén att starta ett hälsohem på platsen. Idén ligger i tiden, det är en underbar plats med vacker natur, men det är friskvård. Man kan därför bara erbjuda olika sjukvårdande terapier, samt möjligheten att konsultera läkare utanför upplägget. På ett hälsohem betalar patienten själv för uppehållet. För att skapa ett antroposofiskt hälsohem behövs dessutom yngre människor som kan bära det. På Phoenixmottagningen kommer vi att försöka göra dagvårdsveckor men det kräver förstås att patienten kan klara sig själv med boende och mat.

Idag finns tyvärr inte så många initiativ från åldersgruppen mellan 20 - 50 år. Den levande antroposofiska kunskapen försvinner mer och mer. Detta ser man också på de läkepedagogiska och socialterapeutiska hemmen. Möjligen är det så att en del i den äldre generationen inte har förmedlat förståelsen bakom kunskapen, utan i många fall gjorde som "Steiner sagt", i och för sig med stor kraft och verksamt i praktiken. Detta innebär att nya medarbetare ibland upplevt oss som dogmatiska och reagerat mot vissa förhållningssätt. Istället vill man då "vara modern" och rationaliserar bort viktiga inslag ur den antroposofiska tankevärlden som enligt min mening är mycket välgrundade och fortsatt moderna till stor del. T.ex. vet modern kunskap om autister idag att de mår bäst om de får en stabil dygnsrytm, tydlighet och inte för mycket sinnesintryck, vilket var självklart i den antroposofiska vården. Arbetet måste ha hand och fot. Phoenixmottagningen vill försöka överbrygga klyftan, bevara kunskapen, själen och utveckla den vidare. Vi vill uttrycka oss på ett sätt som skapar insikt, ger mening och inspiration att tänka annorlunda även för dem som aldrig mött antroposofi. Jag upplever dock också en ny vilja spira, att gå på djupet och försöka förstå det vi gör, "varför-frågorna" kommer, särskilt bland de yngre generationerna och därmed säkert begeistring och initiativkraft.

Phoenix är idag en ideell förening. Hur fungerar den?

Alla som arbetar vid Phoenixmottagningen har enskilda firmor. Vi är ekonomiskt oberoende av varandra, därför behöver vi en juridisk person som ansvarar för verksamheten och hyr lokalerna. Även om vi fått en bra hyra i förhållande till storleken, så är den hög för många. Phoenix, ideell förening skapades för att understödja Phoenixmottagningen, med målsättningen att skapa de yttre förutsättningarna för mottagningen: Att medverka till att det finns lokaler och möjlighet för medarbetarna och deras patienter, både ekonomiskt och praktiskt. Vi är nu en grupp på 14 personer som helhjärtat går in för antroposofisk medicin och behöver understöd. Om vi får tillräckligt många medlemmar kan vi fortsätta hålla den enskildes hyra nere och därmed patientarvoden. Alla intäkter används oavkortat till dessa ändamål. Det går bra att bli medlem över vår hemsida: phoenixmottagningen.nu

1. En del av texten är hämtat från Phoenixmottagningens hemsida: phoenixmottagningen.nu

Vad vill skeptiker-rörelsen?

Intervju med Harald Walach,
Anna-Katharina Dehmelt

I tidskriften INFO3's novembernummer 2022 fanns en särskild avdelning med överskriften: **Materialism kontra antroposofi. Några olika artiklar presenterades där. Nedan följer en av dem:**

Homeopatin som en viktig del av komplementärmedicinen angrips starkt sedan cirka 15 år som ovetenskaplig. Mot vad riktar sig dessa angrepp?

Argumentationen ser för det mesta ut så här: homeopatin kan inte fungera, för som medicin innehåller den efter förtunningarna inte längre några molekyler, alltså är den verkningslös och därför får man inte använda den. Ingen bestrider heller att medicinerna inte innehåller några molekyler efter förtunningsprocessen. Men kritikerna förutsätter utan kommentarer att endast molekyler kan generera en verkan. Men det finns ju mycket, där det inte är molekyler som skapar en verkan - exempelvis i psykoterapin. Där är det meningsstrukturer som är det verksamma. Men för detta saknar man en teori. Ett vetenskapligt accepterat faktum består av en databas - som vi åtminstone till del har i homeopatin - tillsammans med en stark teori, som förklarar varför något verkar. Men detta saknas. Men i medicinen är detta inte alls ovanligt: det finns otaliga substanser och terapier, som utvunnits empiriskt och där man inte förstått hur de exakt verkar och som man trots detta använt och använder: pilbarken i Aspirin är här ett berömt exempel.

Den faktiska verkan prövar man sedan i studier. Hur är läget med detta i homeopatin?

Det hävdas ofta att det inom homeopatin inte finns några vetenskapliga studier. Det stämmer inte, det finns till och med en ganska omfattande databas. För närvarande finns det cirka 463 randomiserade studier och av dessa är cirka 400 randomiserade, blinda och placebokontrollerade. Flertalet av dessa visar att homeopatin är överlägsen placeboverkan.

Ofta argumenteras här med metaanalyserna där Shang et al förvisso utan att begrunda det, bara inkluderar åtta av dem. Tar man vid bedömningen in fler studier kan homeopatins överlägsenhet gentemot placebo signifikant påvisas.

Trots det blir homeopatin massivt angripen av exempelvis informationsnätverket Homöopathie eller av Aktion Globulkalypse. Varför?

En anledning är naturligtvis att homeopatin - om den skulle kunna arbeta obehindrat - kan uppfattas som en konkurrensverksamhet till konventionella verksamheter. Och det gäller inte bara läkemedelsindustrin utan egentligen den totala hälsoindustrin. Den är idag den största industrigrenen, större än bilindustrin, större än rustningsindustrin, större än allt annat. Om man - visionärt tänkt - skulle föreställa sig ett land, där det finns en omsorg där människorna skulle botas och bli friska och just inte måste hämta sin medicin varje månad, för att bli kvitt sin huvudvärk - vad skulle då hända? Då skulle läkemedelsindustrin minska, läkare bli arbetslösa, då skulle apotekare ha mindre att göra, sjukhusen skulle bli allt tommare och så vidare. Att människor är friska är ju egentligen inte alls i samma anda som det nuvarande sjukvårdssystemet arbetar i. Och just detta är det egentliga problemet: att människor som är riktigt bra homeopatiskt omhändertagna - inte alla, men många -, just behöver mindre medicin, mindre antibiotika, har mindre återfall, och möjligtvis är friska mer långsiktigt: men det vet vi ännu inte, eftersom det inte blivit undersökt, men homeopater hävdar det om och om igen.

Det finns också världsåskådningsmässiga och ideologiska skäl som understöder dessa angrepp. Hur ser ni på det?

Under ganska lång tid har vi sett att försöket att göra en scientistisk, naturalistisk,

materialistisk världsbild till mainstream, alltså att sälja en modell av världen till offentligheten som utgår från att endast materiella system, molekyler och atomer är relevanta och allt annat, vår ande, vårt medvetande, mänsklig frihet, slutligen bara är härledda från atomära interaktioner, om vi ska uttrycka det krasst. Det är en världsbild som kommer från en överskattning av naturvetenskapens makt och som i grund och botten ger en materialistisk bild av världen tolkningsföreträde i förhållande till allt annat. Det har man länge kunnat iakttaga. Redan Husserl varnade för detta i början av 1900-talet, sedan arbetade han vidare på det; dock har det under den senaste tiden blivit ett snäpp mer aggressivt och speciellt i Amerika. Där är spänningen mellan en starkt fundamentalistisk och också mycket oreflekterad religion och naturvetenskapens resultat, exempelvis rörande evolutionen, mycket starkare än hos oss i Europa. Och det har lett till att det i Amerika uppstått en intellektuell korrekthet, som ger den naturvetenskapliga världsåskådningen mer kredit. Och ur detta har det uppstått en rörelse som kallar sig The Brights - namnet anspelar på klarhet och upplysning. Personligheter som biologen Richard Dawkins, psykologen Steven Pinker eller den tyska filosofen Michael Schmidt-Salomon hör till denna rörelse. De säger om sig själva att de har en naturalistisk världsbild som är befriad från övernaturliga eller mystiska element, och att de vill förankra denna världsbild i samhället. I Amerika, men även i Europa, har dessutom grupperingar uppstått som är betydligt mer aggressiva, som inte bara företräder en materialistisk-naturalistisk världsbild, utan också vill etablera den. I Amerika är det Committee for Skeptical Inquiry (CSI, tidigare DSICOP), i England Sense about Science och i Tyskland Gesellschaft zur wissenschaftlichen Untersuchung von Parawissenschaften (GWUP). De är alla förbundna med varandra.

I Tyskland hör ett helt nätverk till dessa. De kallar sig själva skeptiker och till vilket också Pisram, eller Informationsnetzwerk Homöopathie hör.

Historiskt, som Florian Mildenberger visat 2011, är uppkomsten av GWUP influerad av Zentrale zur Bekämpfung der Unlauterkeit im Heilgewerbe. Under 1950-talet var denna en lobbygrupp för den tyska läkemedelsindustrin för att hejda den vildvuxna tyska läkemedelsmarknaden, som den gången knappast var reglerad. GWUP har sedan fokuserat på en bredare tematik, nämligen allt som inte utan vidare kan greppas rationellt -

från esoterik till homeopati och spiritualitet – och som inte passar in i ett enkelt naturalistiskt, materialistiskt koncept.

Så vad gör dessa grupper?

Egentligen är det inte så många personer engagerade, men de som medverkar är mycket livaktiga och aktiva. De distribuerar sina rapporter, där de klagar på vad de inte tycker är tillräckligt vetenskapligt och skickar dem till pressen som hämtar upp dem, möjligen utan vidare granskning: i vår tid spelar naturligtvis sociala medier en stor roll. Sedan får ett universitet panik inför den hotande nedsvärtningsstormen (eng. shitstorm) – och nästan med omedelbar verkan är studiegrenen komplementärmedicin nedstängd. Jag har själv upplevt detta med vårt studieprogram vid Europa-Universitet Viadrina. I denna roll är dessa grupper mycket verksamma i offentligheten och ur sitt perspektiv också framgångsrika.

Och varför agerar dessa grupper på detta sätt?

Av samma skäl som att fundamentala kristna i Amerika går från hus till hus med bibeln och säger att ni måste tro på Gud så att ni blir räddade. Hos skeptikerna heter det: ni måste förinnerliga den naturvetenskapliga världsåskådningen så att det går bra för er.

Är det således en missionärsrörelse?

Människor som en gång var delaktiga i detta och sedan hoppat av har gjort bra analyser och de säger alla enstämmigt: egentligen är det en trosgemenskap precis som religionsgrupper är det och man måste ha den rätta trosbekännelsen för att få vara delaktig. Om man yttrar sig kritiskt händer genast obehagliga ting. Det finns en missionärliknande ivrighet – för övrigt liknande den missionärsmissiga nit som betecknade medeltiden eller senantiken och som bar ut kristendomen i hela världen -, som resulterar i hur världen ur dessa gruppers perspektiv ska fungera så att det går bra för alla.

Så att vi inte missuppfattar varandra: när någon bekänner sig till den så kallade "vetenskapliga världsbilden" liksom till en tro eller som till en ny religion, så anser jag att det är absolut förstäligt och tillåtet, även om det inte är särskilt reflekterat. Men jag uppfattar det som falskt att uppträda som om det med den naturalistiska materialismen handlar om sanna fakta och inte om trossatser och sedan i dess namn svartmåla de som tänker annorlunda.

Och vad har denna övertygelse med upplysning och rationalism att göra, till vilken skeptikerna vill orientera sig?

Steven Pinker, som är en kognitivt orienterad psykolog från Harvard, har skrivit en mycket intressant bok, *Enlightment Now* och som gavs ut 2018 (sv. Upplysning nu). Argumenteringen är ganska enkel: vi behöver mer vetenskap, mer förnuft, och sedan kan vi lösa världens alla problem blixtnabbt: själva problemet är ju människorna, som motsätter sig kritiken, alltså konstruktivistiska socialvetenskapare, komplementärmedicinare, religiösa människor, esoteriker – alla dessa är fiender till denna vetenskapliga världsbild och vi måste bekämpa dem, eftersom de hindrar oss att uppnå lyckan i världen.

Mer förnuft och upplysning är ju egentligen lovvärda mål. Men det behöver ju inte vara synonymt med mer materialism, eller?

Men dessa grupper definierar det just så. Mer förnuft betyder mer naturvetenskapligt inspirerat tänkande och det är till sist identiskt med denna naturvetenskapliga världsbild. Det är en intellektuell kortslutning, men den kommuniceras implicit hela tiden.

Jag ser också ytterligare ett problem med denna naturalistiska hållning, nämligen att den tillämpar en mycket kortfattad logik på allt, det finns bara sant eller falskt, det regnar eller regnar inte, det är ljus eller det är mörkt. Men den typ av logik är bara tillämplig på bestämda sakförhållanden. Så snart som vi försöker begripa världen som helhet, leder denna typ av logik inte till målet. För då beaktar vi inte alla osäkerheter, allt outtalat och inte heller just livets mervärden.

Men är det inte så att skeptikerna rent subjektivt har mycket ädla motiv?

Om jag skulle fråga någon varför hen engagerat sig så starkt i skeptikerrörelsen skulle hen förmodligen svara: jag vill skydda människorna från dumheter och jag vill att det ska komma in mer förnuft i samhället. Om vi ser till att sådant ofog, som skadar människor eller suger pengar ur dem, utrotas, blir världen en bättre plats. Men man kan inte heller utesluta att också rent ekonomiska motiv spelar in, att skeptikergrupperna eller enskilda personer aktivt anlitas av kommunikationsbyråer, som är i tjänst hos hälsoindustrin, så att bestämda ting länkas i en bestämd riktning. Vetenskapsjournalisten Ludger Wess är ett sådant exempel. Han döljer inte att han med sin agentur är verksam för läkemedelsföretag.

Var får då skeptikerrörelsen gehör?

Den får speciellt mycket gehör från framför allt intellektuella, företrädesvis vänster-intellektuella kretsar, som ofta

uppfattar detta tänkande som förnuftigt, eftersom de inte har någon relation till någon annan form av meningsskapande. Charles Taylor har skrivit en mycket viktig bok, *A secular Age* från 2007, med en djuplodande analys av vår utveckling. Taylor är en filosof från Kanada och han visar att vi i vår tid alltmer ersätter religion med en naturalistisk världsåskådning och att det framför allt sker hos den intellektuella eliten, eftersom man brutit med den tidigare religiösa bindningen och meningsbildningen. Detta är förorsakat av de ej trovärdiga naiva religiösa teorierna rörande kunskap om evolutionen, genom hela teodicéproblemet – "hur kan Gud tillåta krig?" Personligen vill jag också säga: genom religionernas relativt dåliga representation på våra breddgrader. Genom detta uppstår ett vakuum, menar Taylor, och i detta vakuum strömmar nu just en ny "definitions-makt" in, naturvetenskapen. Detta har en stark attraktionskraft på många intellektuella. Denna intellektuella elit dyker naturligtvis upp överallt, i radio- och Tv-kanaler, på tidningsredaktioner och för implicit in sin världsåskådning.

Det är den bredare kulturella-ideologiska bakgrunden. Och sedan kommer aktivisterna och börjar attackera bestämda ting, som exempelvis homeopatin, eftersom den ter sig så oförnuftig.

Jag tror att man bör se skeptikerrörelsen som flerskiktad. Det finns ideologi där bakom, trosivrighet på samma sätt som hos dominikanerna under 1300-talet, där finns ekonomiska intressen och där finns helt enkelt mänsklig hjälplöshet när det gäller de stora meningsfullhetsfrågorna. Jag vill igen ha något som jag kan hålla mig till. Och hos en del kanske allt tillsammans.

Hur kan man förhålla sig till dessa skeptikerkampanjer?

För det första är det viktigt att veta att det handlar om dessa skyttegravskrig och att ta reda på hur de fungerar. Vidare är det nödvändigt att värja sig mot de uppväckta mottagarna av mediernas åsikter, när sådana artiklar kommer i tidningarna eller när televisionen sänder extremt ensidiga och nedvärderande program. Men jag tror inte att det är möjligt att man på ett enkelt sätt kan hejda denna kulturella strömning, eftersom den ofta arbetar underjordiskt och dess rätta ansikte inte kommer i dagen.

Som en motvikt tror jag det är centralt att många människor i sina egna liv bemödar sig om att söka upp sin egen djupare livsgrund. Att de till exempel utvecklar en personlig livsstil genom att utöva meditation och vara spirituellt

intresserade på ett sätt som stämmer för dem själva. Detta kan göra dem mindre mottagliga för "ideologianfall".

Vad är det man då ändrar?

Så att det vakuum, som en så förminskad världssyn som materialismen erbjuder, inte kan frodas och i bästa fall försvinner: den människosyn som betraktar människan som en biologisk automat som styrs av sina drifter och hormoner och kanske också av några kommunikativa signaler. Genom egen erfarenhet kan detta ändras. Och det är vår tids utmaning att det för var och en sker helt individuellt, att det inte är någon yttre institution som talar om det för människorna, utan att de kan hitta sin egen inre sanning och leva den. Den som hittat en inre kompass, hur den än ser ut för den individuella människan, är inte längre mottaglig för ideologi.

Översättning: Red. GN.

Harald Walach

Psykologen och filosofen Harald Walach arbetar sedan nästan 40 år med komplementärmedicin, i synnerhet med evaluering av dess tillvägagångssätt. Han är väl insatt i homeopati och komplementärmedicinens hela sammanhang och drabbas också själv av angrepp som riktar mot komplementärmedicinen.

Ur info3 – novembernumret 2022: Två kortare rapporter gällande vetenskapliga studier:

1. Vetenskapliga studier inom de antroposofiska verksamhetsfälten

Studier i erkända facktidsskrifter, metodiskt korrekta och i möjligaste mån fackgranskade av andra vetenskapsmän, är hårdvaluta i nuvarande vetenskaplig verksamhet. Sådana studier finns också gällande de antroposofiska verksamhetsfälten. Men de är omstridda. Medan biodynamiska lantbrukare, antroposofiskt inspirerade medicinska verksamheter och waldorfpedagoger presenterar solida studier, bestrider framför allt företrädare för skeptikerrörelsen deras metodiska tillförlitlighet.

Det går inte att komma till rätta med dessa oenigheter. Men vi kan visa att det inom antroposofiska verksamhetsområden arbetas vetenskapligt korrekt och att det nu finns tillräckligt antal studier som bevisar och också leder till viktiga resultat. För verksamhetsområdena lantbruk, medicin och pedagogik har vi därför sammanställt tolv studier för respektive område för att de ska ge en välgrundad introduktion till de antroposofiska grunderna inom dessa områden. Urvalet av exemplifierande studier baserades på re-

levanta frågor och solida metoder. Naturligtvis kan dessa sammanställningar inte ersätta meta-analyser och översikter.

Vi tackar Christopher Brock och Lucas Knebl från Forschungsring für biologisch-dynamische Landwirtschaft, Georg Soldner och Dagmar Brauer från Medicinska sektionen, Goetheanum liksom Jost Schieren och Jürgen Peters från fackområdet bildningsvetenskap vid Alanus Hochschule för deras vetenskapliga stöd i dessa projekt.

Anna-Katharina Dehmelt
och Jens Heisterkamp

2. Kunskapssystem i dialog

Inledningsvis till våra studie-projekt rapporterar Christopher Brock om vilka uppgifter och möjligheter en naturvetenskapligt giltig forskning, som samtidigt vilar på antroposofiska grunder, vill ställa upp för sig. De kan också tillämpas på samma sätt på medicin och pedagogik.

Många människor förknippar med demeter en särskilt hög produktkvalitet och särskilt höga krav på dess produktion - från markens bearbetning och djurhållning till gårdarnas och värdekedjornas socioekonomiska struktur. Sådana anspråk har också rörelsen själv på sig och är övertygad om att den biodynamiska impulsen levererar de bästa förutsättningarna för att kunna uppnå detta.

Å andra sidan finns många aktuella reservationer inför det biodynamiska bruknings sättet som sällan tyvärr framförs och diskuteras i medierna på ett konstruktivt sätt.

Från alla håll ropas efter forskning, eftersom var och en naturligtvis vill ha starka belägg för sin position, som också tredje part godkänner. Här är det spännande, för antroposofi och naturvetenskap ser på världen - samma värld märk väl - på olika sätt. Den viktigaste skillnaden: i antroposofin finns icke-materiella, "andliga" nivåer, som inte är tillgängliga för naturvetenskapen och som därför initialt avvisas. Det är helt legitimt - inget kunskapssystem måste godkänna ett annat systems resultat, om de inte är begripliga ur det egna systemets perspektiv. Dock är det ändå möjligt att möta varandra på ett uppskattande och konstruktivt sätt.

Inom geografi och inom utvecklingssamarbete är samskapande av kunskap en realitet. De olika kunskapssystemen (i regel ett traditionellt system och en naturvetenskaplig ansats) undersöker samma föremål och faktasammanhang för att uppnå en mer omfattande förståelse och komma fram till anpassade och målinrik-

tade problemlösningar. Vid detta upplägg är det inte viktigt om ett systems ontologiska bakgrund är gångbar i det andra systemet - det räcker att man ömsesidigt accepterar varandra och vill samarbeta.

Det är då vanligtvis så att alla som är delaktiga kan uppfatta den naturvetenskapliga ansatsen som "sann", för den stora styrkan i detta kunskapssystem är den höga beviskraften och resultatens upprepningsmöjlighet. Också antroposofin godkänner den naturvetenskapliga metoden fullt ut, men går ut över den. Det är således inte underligt att biodynamiska forskare helt självklart och i första rummet arbetar med naturvetenskapliga metoder och därför också kan göra sig väl förstådda inom fackområdet. Om någon kan göra något med den andliga delen i den biodynamiska forskningen, måste var och en själv avgöra.

Men det är spännande att det faktiskt finns belägg för att de biodynamiska metoderna - som utvecklats helt ur Rudolf Steiners "andvetenskapliga" ansats - är verksamma. Detta gäller i första rummet de biodynamiska preparaten. Det måste medges att en del ytterligare forskning är nödvändig för att kunna dra (natur-)vetenskapliga hållbara slutsatser gällande verknings sätt och effekt. Men det finns redan några robusta studier med värdefulla hänvisningar.

Mer tydligt och därför också bättre dokumenterat är det biodynamiska verknings sättets systemeffekter, relaterat till markberedning och övergripande verksamhetsorganisation. Det verkar faktiskt vara så att den biodynamiska ansatsen befrämjar ett hållbart jordbruk och i synnerhet verksamhetsorganisationen.

Vad man för övrigt än så länge inte hittar i den vetenskapliga litteraturen är belägg för biverkningar/skadeverkningar inom det biodynamiska verknings sättet. Här finns bara polemiska insinuationer utan tillräckliga bevis, som inte borde förekomma i vetenskapliga artiklar över huvudtaget (och därför lyckligtvis är mycket sällsynta). Naturligtvis betyder det inte att kritiska meningsutbyten kring den biodynamiska inriktningen skulle utebli - men det vore önskvärt att de i så fall skulle framföras enligt kriterier för en god vetenskaplig praktik.

Christopher Brock
Författaren har doktorerat i agrarvetenskap och är forskningskoordinator för Demeter e.V. och Forschungsring e.V.

Översättning: Red. GN.

BIODYNAMISKA RÖRELSEN

Biodynamiken på Klimat- toppmötet

Lin Bautze och Ueli Hurter representerade Lantbrukssektionen vid den Fria Högskolan för Antroposofi på det hittills största klimattoppmötet i Egypten

2019 tillfrågades Constanza Kaliks av Guillermo Scallan om inte Goetheanum och Antroposofiska Sällskapet kunde delta i Klimattoppmötet COP25 (Conference of the Parties) i Santiago de Chile för att ge antroposofins bidrag för att möta klimatkrisens utmaningar. De själva företrädde där Avina-Stiftung och skulle organisera rundabordssamtal. Vi skulle vara hjärtligt välkomna. Denna inbjudan kom överraskande, kändes utmanande och det fanns inga direkta utgångspunkter, varken kunskapsmässigt eller med en handlingsberedskap för att kunna erbjuda ett substantiellt bidrag till klimatkrisen ur antroposofin.

Sommaren 2019 visade sig runtom på hela jordklotet "Fridays for future" på gatorna, framför allt unga människor. Vi tog då beslutet att genomföra Lantbrukskonferensen 2021 med temat "Klimat" tillsammans med Ungdomssektionen. Erfarna jordbrukare och unga stadsmäniskor mötte varandra. Även den djupa förbundenheten med jorden och en försiktighet med att överhuvudtaget beträda jorden, då ett fotavtryck kan vara skadligt, mötte varandra. I ett gemensamt förberedelsearbete letade vi oss fram till perspektiv. Själva konferensen måste det året till 100 procent genomföras digitalt, vilket var ett stort experiment och något helt nytt för Goetheanum, men som blev framgångsrikt för många av de 1200 deltagarna från över 60 länder.

Den lilla skriften "Andas i klimatkrisen"

Under efterberedningen av konferensen och i det fortsatta arbetet med klimattemat ville vi göra några av konferensens resultat tillgängliga för en större publik. För i regel förs klimatdiskussionen helt reduktionistiskt och mekaniskt. Den förs bara kring temat lagring av CO₂ respektive CO₂-ekvivalenter, med målet att genom detta stoppa uppvärmningen av atmosfären. Genom datorsimulerade

prognoser får man fram ett apokalyptiskt framtidsscenario och bestämda handlingsförpliktelser, som inte tillåter att bredare perspektiv kan undersökas och utvecklas. På konferensen lyckades det att arbeta fram och uppleva perspektiv som kan leda vidare. Kan vi formulera dessa så att de blir ett bidrag från antroposofin till de offentliga klimatförhandlingarna?

Tre av oss – Lin Bautze, Johannes Kronenberg och Ueli Hurter – började arbeta med detta och i slutet av augusti 2022 avslutades arbetet på ett manuskript till en liten skrift med titeln "Andas i klimatkrisen". Mark Schalken gestaltade textens grafik och boken översattes till engelska, spanska och franska. Nu var vi rustade att svara på frågan från 2019 och den 4:e november reste Lin Bautze och Ueli Hurter till Egypten till den hittills största klimatkonferensen COP27. Våra vänner från Sekem tryckte snabbt upp 800 exemplar av boken på engelska som vi tacksamt tog emot.

Texten är författad på ett språk som ska tala till hjärtat. Under vårt arbete med texten märkte vi att ett argumentativt språk, som vi är vana vid, inte var adekvat. Vi letade oss fram till en språkstil av direkt tilltal, något särskilt för yngre människor. Vi försöker inte tala "om" saken utan "ur" saken. Innehållsmässigt har vi koncentrerat oss på fyra huvudsakliga uttalanden: För det första: jorden är ett levande väsen och ingen trasig maskin. Vår kropp är en del av jorden. För det andra: vi människor kan bidra på ett positivt sätt. Det är inte vår natur att vara dömda till att förstöra jordens natur. Tvärtom, jorden väntar på våra fotavtryck. Genom våra kulturella förmågor kan vi medgestalta jordens framtid. För det tredje: vår medgestaltning blir real när vi blir verkamma och bearbetar jorden, när vi genomför ett friskt biodynamiskt jordbruk. Eftersom vi alla behöver äta är vi en del av lantbruket. Det biodynamiska lantbruket som exempel befrämjar kulturen, bygger upp jordens fruktbarhet, är klimatpositivt. För det fjärde: det individuella intresset, insikten och även engagemanget kan inte kringgås. Men det måste inte fastna i det personliga. Det är möjligt att upprätta förbindelser med många och potentiellt alla människor. Just klimatet förbinder oss alla.

Förkonferensen till COP27 vid Heliopolis-universitetet i Kairo

Med likasinnade anordnade Sekem och Heliopolis-universitetet en två dagar lång konferens "Solution Summit" (lösning-fokuserat toppmöte) med målet att arbeta

fram konkreta lösningsförslag till COP27. Deltagarna kom från Egyptens samhälls-ekonomi och ministerier, från universitetsområdet, inklusive 300 studenter från Heliopolis-universitetet och från Sekems internationella partnerskapskrets, till vilken även Goetheanum hör. Sekems företagskoncern har under månader utarbetat lösningsförslag och utvecklat dem till att vara mogna att prövas i praktiken. Det handlar om att göra om lantbruket från att vara en orsak till klimat- och ekologikrisen till att bli en lösning av densamma. I den aktuella pilotfasen ställer därför 2100 små egyptiska lantbruk om sitt odlings sätt, med kompostering, med trädplantering, jordmånsuppbyggnad och installering av förnybar energi. Denna transformation leder till en mätbar bindning av CO₂. Därför kan i sin tur CO₂-certifikat erhållas och för dessa finns en marknad, certifikaten kan säljas och generera ytterligare inkomster för bönderna. Genom detta kan de biodynamiskt framställda näringsmedlen säljas lokalt till vanliga marknadspriser. Räkna man nu ihop resultaten av de 2100 små lantbrukens omställning får man följande siffror: 5600 ha land med 21 000 ton bundet kol, 636 363 träd, 70 000 ton kompost. Detta ger tillsammans 84 000 certifikat som är värda 2,1 miljoner €. Detta fungerar naturligtvis bara om certifikaten också köps. I tillägg behövs ekonomi för böndernas skolning och omställningshjälp. På COP27 i Egypten startade nästa fas i projektet. Den ska omfatta 40 000 lantbrukare.

Inom ramen för denna rapport och andra praktiska lösningar, där det handlar om en hel del siffermaterial – om ekonomiska värderingar, ekosociala prestationer –, har vår bok med ett annat upplägg delats ut till 400 deltagare. Den har välvilligt tagits emot. Studenterna hade stor glädje och höll den med stolthet i sina händer. De ska ha den som studiematerial tillsammans med sina professorer. Vårt team fick intryck av att detta för många deltagare var ett viktigt komplement till sifferakrobatiken.

COP27 i Sharm El-Sheikh

Sedan gick resan vidare till sydspetsen av Sinaihalvön, där man under de senaste 40 åren förvandlat ett litet fiskeläge till den omfattande turist- och konferensdestinationen Sharm El-Sheikh. Flygplatsen kom till under Israels ockupation under sexdagarskriget. Nu reste 40 000 människor från alla länder dit för att gemensamt genomföra ett rådslag om klimatet på vår jord. COP är en FN-konferens, som årligen äger rum sedan 1995. Utgångspunk-

terna för förhandlingarna är IPCC's (Intergovernmental Panel on Climate Change) vetenskapliga rapporter om klimatförändringarna och motsvarande framtidsscenarioer. På COP21 i Paris (2015) enades regeringarna förbindligt om målet: inte mer än 1,5 graders uppvärmning. Varje stat bestämmer själv vilken klimatpolitik den vill utveckla för att nå detta mål, men avger regelbundet rapporter om sitt arbete. De ädla målen är en sida av saken, de enskilda ekonomiska intressena är tärningens andra sida. De mycket hårda förhandlingarna handlar exempelvis om scenariot att lämna kol eller att utföra transferbetalningar från det globala Norden till det globala Södern o.s.v. Förhandlingarna förs av staterna, utvalda företrädare för näringslivet och även civilsamhället tillåts närvara. Med andra ord: COP-mötet blir ett enormt evenemang med en komplex struktur.

Vår kontaktpunkt på mötet var Helio-polis-universitetets plats, där det beskrivna projektet med CO₂-certifikaten beskrevs och där vår bok låg framme. Det ljusblå-vita omslaget blev ett blickfång och vi delade också aktivt texten, framför allt till unga besökare. Som på en konferens fanns varje timme olika framföranden på olika scener. Det gängse formatet är en panel, där tre till sex personer genom korta inlägg samtalar om ett tema. Upplägget gör att alla måste tala enormt koncentrerat och rappt, vilket också många behärskar. Många representanter från ideella och ickevinstdrivande organisationer fick i år inte medverka i panelerna. Så blev i förväg inte heller vårt förslag accepterat. Men företrädarna för Sekem var ofta uppe på scenen. Helmy Abouleish var en mycket efterfrågad man. Han känner många ministrar och företagare i Egypten och har ett välutbyggt internationellt nätverk när det handlar om sådana teman som hållbarhet, lantbruk och nya former för att handskas med ekonomi.

Efter bara några dagar har man samlat på sig en hel hög med visitkort från härliga människor med imponerande projekt, som man har samtalat med. Genom detta blir den stora konferensgemenskapen en helt real upplevelse. Biodynamiken och även Demeter är till viss del bekant, just för att Sekems medarbetare har tagit alla tillfällen i akt för att exponera sin biodynamiska ansats. Däremot var antroposofin, Goetheanum och Lantbrukssektionen bara bekanta för några få människor. Vår bok *Breathing with the Climate Crisis* blev en välkommen broslagning.

Trädgården vid havet

Sekem har för de två konferensveckorna praktiskt taget drivit ett hotell. De hyrde en stor villa direkt vid Röda Havet, cirka 40 sängar stod till förfogande och cirka 100 människor hittade sitt logi här. Trädgården är den enda gröna fläcken man med "Google Earth" kunde upptäcka i Sharm El-Sheikh. En restaurang under bar himmel gjordes om med 150 sittplatser. Sekem levererade sina biodynamiska grönsaker till köket. Och frukost och kvällsmat i den gröna trädgården vid havet med många intressanta samtalspartners blev på det sättet riktiga stjärnstunder. Varje kväll gavs en föreställning till varje dagstema i form av en panel: "COP Solutions Dialogues". Några få månader tidigare genomfördes "Future Economy Forum" för att bygga upp denna panel. Arrangörernas ambition var att arbeta fram konkreta lösningar för att samtala om en ny ekonomi. Med utgångspunkt från det faktum att ekologi och hållbarhet visar sig som kostnader i de företags- och samhällsekonomiska räkenskaperna och därför fram till idag – 50 år efter "Club of Rome"-rapporten: "Tillväxtens gränser" – behandlats inte ekonomiskt, utan filantropiskt, uppmanades nu panelgästerna visa upp sina konkreta lösningsförslag för de kommande tolv månaderna. "Regenerativ ekonomi" ska bli mainstream, löd devisen. Det fanns mycket behjärtansvärda framträdanden, just också från vicepresidenten i Club of Rome, Sandrine Dixson-Declève. Det var allt annat än enkelt att inom denna ram avge ett uttalande för den biodynamiska rörelsen, eftersom vår självbild ju är att vi de senaste 100 åren gör just det som är mode idag. Det finns ett akut behov av att formulera denna hundraåriga erfarenhet på ett helt aktuellt sätt. Frågan dyker upp: vilka är våra helt konkreta bidrag som vi vill bidra med till den närmaste framtiden? Av människor som känner till Goetheanum, som exempelvis Patrick Holden – som har gett sig själv uppgiften att lobba för en hållbar jordbruks- och livsmedelsindustri inom ramen för den konventionella ekonomin -, blev vår närvaro starkt uppmärksammat och uppskattad.

Efter att ha konfererat en vecka reste vi tillbaka. Förhandlingarna var ännu inte avslutade. Från de som var kvar har vi hört att det var mycket svårhanterbart. Efter en vecka med insatser från morgonen klockan sju till sent på kvällen, vann man ingen ytterligare terräng gällande att beakta ett mer klimatskonsamt jordbrukssystem. Jordbruksindustrins lobby blockerade framgångsrikt allt i den vägen. Å andra sidan blev i de kretsar som

vi rörde oss i och till vilka vi hör, kunskapen befast, att det biodynamiska jordbruket och många besläktade former av ekologiskt lantbruk effektivt presterar ett positivt klimatbidrag. Därmed blev den nuvarande bedömningen, att cirka 30 % av utsläppen av klimatgaser kommer från jordbruks- och näringsindustrin, rapporterad som det konventionella jordbrukets ekologiska fotavtryck. En omställning till ekologiskt lantbruk kan inte bara förhindra detta fotavtryck, utan tvärtom vända det: En stor del av utsläppen ur den resursförbrukande ekonomin kan genom lantbruket potentiellt hämtas tillbaka till markens, växternas och trädens livsprocesser. Under de dagar vi vistades i Egypten växte viljan att fokuserat stärka denna ansats, så att den med kraft kan föras in i nästa COP. I Lantbrukssektionen vid Goetheanum ska vi följa upp detta tema. Som nästa steg ska vi försöka att sprida uppropet "Andas med klimatkrisen".

Ueli Hurter är en av ledarna vid Lantbrukssektionen vid Goetheanum, lantbrukare och medgrundare av "Att så framtiden!"

Källa: Das Goetheanum Nr. 48, 2022.
Översättning: Red. GN.

BIODYNAMISKA RÖRELSEN

Den lilla & den heliga

Charlie Cross

Första veckan i februari i år talade Vandana Shiva på Lantbrukssektionens årliga konferens i Goetheanum över "Das Heilige in der Landwirtschaft wiederentdecken" – "Att återupptäcka det heliga i jordbruket".

Att det är möjligt för Vandana Shiva att tala så kompetent om det heliga, härstammar från hennes stora erfarenhet av det profana. Hon var tvungen att meduppleva hur den "Gröna revolutionen" – och de med den förbundna insatsen av gödselprodukter och gentekniskt förändrade växter - förstörde de gamla jordbrukartraditionerna i hennes hemland och därmed också grunden för dess välstånd. Det som höjdes till skyarna som en underbar framtid för lantbruket, verkade istället förstörande och detta

HÅLLBARHET

Stiftelsen BERAS International -

ett hållbart alternativ växer fram

Vandana Shiva vid Global Citizen Festival i Hamburg, 2017. Foto: Frank Schwichtenberg, CC 4.0

motiverade Vandana Shiva att oavbrutet söka efter en lösning och att avtäckad det orättfärdiga i denna neokoloniala jordbruksindustri. Hon manifesterar sitt motstånd genom att skapa en utsädesbank som ska skydda det inhemska utsädet mot genteknikens ingrepp och skydda de immateriella rättigheterna. Som om hon skulle uppfatta sig som ett exempel på David mot Goliat, så är det en klok förståelse av de smås makt mot de till synes övermäktiga mekanismerna. Men det handlar inte bara om att få syn på utsädet världsliga makt. Liksom Rudolf Steiner länkar Vandana Shivas mission och budskap vår uppmärksamhet till fröernas underbara natur - dessa små potentiella förråd av liv, en mellanstation i ett evigt kretslopp. Vandana Shiva, som har doktorerat i kvantfysik, talar om hur den, på subatomär nivå - nivån under den newtonska, mekanistiska världsuppfattningen - oskiljaktighetens lag verkar. Allt i universum är ihopvävt med allt annat. På samma sätt väver frön, växter och näring det nät som är grunden för livet, som vi är avhängiga av - det heliga.

Charlie Cross

Charles Cross älskar färger, rörelse och stjärnorna. Den från Texas bördige mannen lever sedan 2019 i Dornach, där han studerar måleri och är den nye redaktören för den engelska och tyska utgåvan av Das Goetheanum.

Källa: Das Goetheanum Nr. 5, 2022.
Översättning: Red. GN.

BERAS International¹ arbetar med Ekologiskt Regenerativt Jordbruk², Diet for a Green Planet³ och Hållbara Matsamhällen.

BERAS internationals svenska gren arbetar med att sprida kunskaperna främst till kommuner, där vi arbetar med införandet av Diet for a Green Planet och stöttar med strategiskt ledarskap, chefshandledning och utbildning. Vi har även identifierat att en av de saker som kostar kommuner mycket stora pengar och som är ett hinder i arbetet med hållbar mat är att medarbetare inte är motiverade i sitt arbete - och vi har börjat hitta verktyg att komma tillrätta med detta. Vi samarbetar förutom Södertälje även med Trosa, Ekerö, Tyresö och Nynäshamn. För ytterligare spridning har kursen "Diet for a Green Planet Förändringsledare"⁴ utvecklats i samverkan med Stensunds Folkhögskola. Hittills har kostchefer, kökschefer, kockar och andra professionella från 22 kommuner plus ett antal företag och även några från civilsamhället utbildats. Den kursen går nu sin 6:e omgång och den 7:e är öppen för ansökningar till 2 maj. Tack vare en deltagare i dessa utbildningar har man även startat en motsvarande internationell utbildning⁵ på Novia University of Applied Sciences i Finland som just nu är öppen för ansökningar till sitt tredje genomförande.

Det senaste uppdraget för BERAS International är projektet KISMET (ordet betyder "öde" på turkiska) som startade i januari i år (2023) och kommer att pågå till och med 2025. Det ger Södertälje en möjlighet att arbeta med sin livsmedelsstrategi som inte berör bara Kostenheten som serverar 20 000 portioner mat varje vardag - utan även samhällsplaneringen i stort, skolor, fortbildning, beredskap och mycket annat. BERAS International har uppdraget att driva arbetet med det första Ekodistriktet i Norra Europa i landskapet Sörmland - alltså Södermanlands län plus södra delen av Stockholms län.

Ekodistrikt är kopplat till arbetet med Hållbara Matsamhällen och är bland an-

nat ett resultat av BERAS internationella engagemang.

Stiftelsen BERAS International har sin bakgrund i två stora EU projekt som båda syftade till att rädda Östersjön från övergödning - BERAS och BERAS Implementation.

Projektet BERAS6 (2003-6), lett av Sveriges Lantbruksuniversitet och med motsvarande forskningsinstitut och universitet i alla länderna runt Östersjön, visade en viktig potential. OM vi lägger om allt jordbruk i Östersjöregionens 10 länder till ekologiskt kretsloppsjordbruk⁷ och OM alla 90 miljoner invånare i området anpassar sin kost till det som dessa gårdar kan producera - så minskar vi belastningen av fosfor och kväve till Östersjön från jordbruket till hälften OCH minskar utsläppet av växthusgaser OCH gör ett krafttag för biologisk mångfald. På köpet får vi bättre hälsa eftersom vi slipper bekämpningsmedel. Och maten räcker till alla 90 miljoner. Detta bekräftades i en forskningsrapport som publicerades i en granskad vetenskaplig tidskrift.⁸

Det där "OM" var förstås inte någon helt liten sak.

Vid nästa projekt - BERAS Implementation 2010-13 - utvecklades de praktiska lösningarna: Ekologiskt Kretsloppsjordbruk, Östersjövänlig Mat (senare Diet for a Green Planet) och Hållbara Matsamhällen. Kostenheten i Södertälje kommun drev utvecklingen av Diet for a Green Planet och ställde om den offentliga måltiden och den hållbara kosthållningen till ett framgångsrikt koncept i full skala i skolrestauranger och mat till äldreomsorgen.

Ett resultat av de två EU-projekten BERAS och BERAS Implementation var ett omfattande material med forskning, läroböcker, handböcker, genomarbetade koncept, nätverk och praktiska exempel från 10 länder i östersjöregionen⁹.

Men arbetet var ju långt ifrån färdigt. Att hitta på något nytt "innovativt" skulle vara krystat och helt fel när det var så mycket kvar att göra med det vi redan hade. Att måla upp bilden av allt som borde göras är en sak. Att faktiskt göra det är något helt annat. Stiftelsen BERAS International skapades för att forskningen faktiskt skulle leda till praktisk handling.

Biodynamiska Forskningsinstitutet, som ditintills hade hållit i arbetet fortsatte i sin riktning - forskning - och den nybil-

dade Stiftelsen BERAS International tog sig an den praktiska tillämpningen av de tre nya koncepten:

- "Ekologiskt Kretsloppsjordbruk" för råvaruproduktionen
- "Diet for a Green Planet"¹ o för offentlig mat, restauranger och privatpersoner
- "Hållbara Matsamhällen" för samhällsplanerare, civilsamhälle och företag i livsmedelskedjan

Stiftelsen BERAS International fortsatte arbetet i två olika riktningar. Dels byggde den upp globala nätverk med bland annat det ekologiska lantbrukets världsorganisation IFOAM¹¹ och ett forskarnätverk – Organic Food Quality and Health¹² – och var med om att etablera FN-projektet Organic Food System Program (OFSP)¹³. Detta ledde vidare till Global Alliance for Organic Districts (GAOD)¹⁴. Dels fördjupades det praktiska lokala arbetet med att skapa en konsultorganisation som kunde hjälpa kommuner att utveckla sig med hjälp av konceptet Diet for a Green Planet – och ta betalt för arbetet.

Några tidigare BERAS-medarbetare gick över till Södertälje kommun som nu fick fler projekt som gick i riktning mot Diet for a Green Planet. BERAS International hjälpte till med ansökningar och fick uppdrag som extern expert. 2015 kom Södertäljes stora projekt igång – MatLust¹⁵ som skulle sprida konceptet Diet for a Green Planet till små och medelstora företag. Detta var en stor milstolpe.

Detta ledde sedan vidare till att en livsmedelsnod för Stockholmsregionen håller på att växa fram – och det har även lett till att Södertälje kommun och BERAS International blev utsedda av Hamburg att representera Sverige med "Diet for a Green Planet" i ett nytt stort projekt i Östersjöregionen för omställning av matsystemet – KISMET. Med det nya projektet uppstår också en möjlighet att återknyta till alla partners i många länder från BERAS-projekten – flera stora organisationer. Och att lokala initiativ i olika länder kan se och stärka varandra.

Hans von Essen, VD och Senior Rådgivare
Fredrik Birath, Strategi och Processledare
Jostein Hertwig, Ordförande och Internationella Relationer

1 <https://www.berasinternational.se/>

2 <https://regenorganic.org/>

3 <https://dietforagreenplanet.se/>

4 <https://stensund.se/utbildningar/diet-for-a-green-planet/>

5 <https://www.novia.fi/en/study/open-uas-and-continuing-education/search-courses/001501-diet-for-a-green-planet-international-course-15-ects>

6 Det ursprungliga BERAS läses ut "Baltic Ecological Recycling Agriculture and Societies". Detta modifere-

rades av Stiftelsen BERAS till "Building Ecological Regenerative Agriculture and Societies" – detta då konceptet började spridas utanför det ursprungliga Östersjöområdet.

7 Begreppet "Ekologisk kretsloppsjordbruk" användes i projekten BERAS och BERAS Implementation.

BERAS International gick över till att använda "Ekologiskt Regenerativt" som är i stort sett synonymt, men är ett begrepp som är förankrat i modern forskning och öppnar för att integrera nyare ekologiska innovationer som Holistic Management och Agroforestry medan "Ekologiskt Kretsloppsjordbruk" förknippas med klassiska ekologiska växtföljder och balans mellan djurhållning och växtodling.

8 Granstedt, A, Seuri, P. och Thomsson O. "Ecological recycling Agriculture to reduce nutrient pollution to the Baltic Sea" Journal Biological Agriculture and Horticulture, 26(5), 279-307

9 <https://dietforagreenplanet.se/projekten/beras/beras-library/>

10 <https://dietforagreenplanet.se/>

11 <https://www.ifoam.bio/>

12 <https://www.fqhresearch.org/en/fqh-startseite.html>

13 <https://organicfoodsystem.net/>

14 <https://gaod.online/>

15 <https://matlust.eu/>

7 frågor

Kerstin Fredlund

Presentation:

Kerstin Fredlund allmänläkare och egenföretagare, Hidden in Grains, som arbetar med att skapa nya produkter av spannmål med tillgängliga mineraler.

1) Hur - var mötte du antroposofin?

Min syster sökte sig till antroposofin i början av 1970-talet. Jag var aktiv i vänsterrörelsen men i antroposofin såg jag att man var verksam i olika delar av samhället och att detta gjorde skillnad.

2) Vad gör du just nu?

1. Jag arbetar för Hidden in Grains med ett två-årigt projekt finansierat av Vin-

nova dvs statliga medel för hållbar innovation. Projektet kallas "Mineralskiftet" och handlar om hur behovet av mineraler kan säkras i en växtbaserad kost. Projektet genomförs tillsammans med Södertälje kommun, Axfoundation och Warbro kvarn.

2. Jag förbereder också årets demonstrationsodling av ett 40-tal kulturspannmål på Ölands Museum Himmelsberga.

3) Vad får dig att känna dig levande?

Mina barnbarn och att sköta om demonstrationsodlingen på Himmelsberga av vårt mångtusenåriga arv av vackra spannmål.

4) Vilket verk har gjort intryck på dig?

Boken "Räddad av ljuset" av Dannion Brinkley. "Människor är mäktiga andliga varelser avsedda att skapa det goda på jorden. Detta goda åstadkommer man vanligtvis inte genom hjältemodiga handlingar utan i enstaka handlingar av vänlighet människor emellan. Det är de små tingerna som räknas för de är mer spontana och visar vem man verkligen är."

5) Är det något du saknar i den antroposofiska kulturen?

Mellanmänskliga forum behövs överallt. Glömmer aldrig hur Mor Karin Ruths-Hoffman samlade oss för samtal och berättelser på Steinerseminariet på 1970- och 80-talen.

6) Vad är du tacksam för?

Att ha fått familj med barn och barnbarn, att ha fått möta många människor i mitt arbete och ha varit delaktig i många initiativ som Solmarka, Kalmar Waldorfskola och forskningsstudier.

7) Var ser du framtiden för antroposofin?

Det behövs alltid människor som tänker och verkar med andra infallsvinklar – i en värld där framtiden inte är linjär.

7 frågor

Karl-Simon Anér

Presentation:

Karl-Simon Anér, Civilekonom. Arbetar med Färgbron Omsorg en socialterapeutisk verksamhet i Östergötland med filial i Kalmar. Här ingår jag i ledningsgruppen och har ansvar för fastighetsutveckling och övergripande ekonomi.

1) Hur - var mötte du antroposofin?

Mina föräldrar var och är antroposofier, men det var först när jag kom till Järna som 20-åring för att jobba på Mora Park som jag i ren trots mot min egen generation började läsa Steiner. När jag några år senare gick Consciousness Studies på Rudolf Steiner Collage i Kalifornien, fick vi lära oss att "koka och äta vår skugga - vår personlighet". Det var nog där som jag först fick känna på den antroposofiska skolningsvägen. Vi var många som grät när vi insåg vad vi stod inför.

2) Vad gör du just nu?

Tar mig tid och lyckas prioritera in att svara på sju frågor som kommit från Forum Antroposofi. Renoverar en prästgård till att bli ett LSS-boende i Arby bredvid Solmarka Gård. Det skall bli en utveckling av boendeverksamheten som vi i Stiftelsen Ariadne driver där. Prospekterar också för en solcellspark på verksamhetens mark i Söderköping där vi även är på sluttampen med att få igenom återskapandet av en våtmark som

dikades bort på 40-talet. Det projektet har pågått i minst 20 år. Vi har även ett projekt där vi vill omvandla en sädes-silobyggnad i Norrköpings industrilandskap från 1920-talet, med bästa tänkbara läge. Det är tänkt att bli till Co-living lägenheter, kontor, Eko-café, cykelverkstad och klätterhall. Vi får se om bostäderna kommer att kunna bära det hela, det är ju stora förändringar vad gäller räntor nu. Byggnaden har stått tom sedan 1966 men fasad och tak renoverades för 20 år sedan.

Annars har livet förärat oss med att låta ett av våra tre barn få diabetes vilket är ett dygnetrunt äventyr i sig.

3) Vad får dig att känna dig levande?

Kaffe, motionsträning och meditation. Att få vara med och leda och utveckla en organisation och en plats. Tampas med mig själv och mina föreställningar om saker i mina tankar och i olika mänskliga möten.

4) Vilket verk har gjort intryck på dig?

Det livsverk som waldorfförskolelärarna gjort på min waldorfförskola, Äppelblomman i Norrköping. Jag gick där i slutet av 1980-talet när Äppelblomman var nybyggd och trivdes utmärkt och har många goda minnen från högtider och vardag där.

Att nu när mina barn börjat där 35 år senare, få låta dem springa in till mina gamla fröknar som ännu är kvar där och ger samma goda stämning som då, gör att jag känner en enorm tacksamhet för detta livsverk, detta inre arbete och denna kontinuitet i mötet med barnen. För mig som sangviniker med koleriska drag är det fantastiskt att kunna lämna mina barn på en förskola där jag är helt övertygad om att de har det bättre än hemma, eftersom jag gått där med bl. a. just de fröknarna. Det är väldigt avlastande när man står mitt i livet med många olika järn i elden. Kanske borde tillägga att mina barn enligt min uppfattning har det mycket bra hemma också, även om man är för trött ibland och det ofta blir stressigt på mornarna. Jag är medveten om att "fröknar" inte längre är så tidsenlig benämning, men för mig är det en hederstitel.

5) Är det något du saknar i den antroposofiska kulturen?

Nej, egentligen inte. Det finns mer av antroposofiska kurser, föredrag och utbildningar än vad jag känner att jag har möjlighet att ta del av. För att inte tala om alla dessa böcker och nedtecknade översatta föredrag. Dessutom så upplever jag att vi står mitt i en mindre revolution när det gäller hur vi arbetar i den Fria Högskolan, som känns väldigt vitaliserande och hälsosamt.

Att jag upplever att jag inte har tid kanske beror på vår samtids motkrafter, som genom skärmar och låtsasviktig information gör sitt bästa för att distrahera och avleda oss från att ägna oss åt vår inre utveckling.

Man önskar förstås stöd i sitt meditativa liv. Men själva viljeprocessen att lyckas få till meditationen är ju en så viktig del av det inre arbetet. En fråga blir förstås om den andliga skolningen kan bli för enkelt serverad.

Om jag ändå skulle önska något så skulle jag önska:

Ett stramt levande andligt centrum där man fokuserade på att lära ut antroposofisk meditation, alltså antroposofins kärnverksamhet, den inre skolningsvägen.

Där skulle det vara regelbundna kurser och årslånga utbildningar med både ledd och individuell meditation. Det hade väl varit härligt. Men skulle jag lyckas ta mig tid? Någonstans i världen pågår troligen sådana kurser och utbildningar jämt, delvis i Järna, så då får jag väl söka dit eller inse att allt jag behöver finns här i min bokhylla, för att inte tala om bland våra medlemmar i Norrköping.

6) Vad är du tacksam för?

Livet. Den antroposofiska rörelsen och det svenska folkhemmet. Att få skörda frukterna av dessa två rörelser och hur de har utvecklats över tid, har gjort att jag upplever mitt liv som privilegierat. Det finns förstås yttringar i båda dessa rörelser som jag inte så gärna förknippas med.

7) Var ser du framtiden för antroposofin?

I människornas inre arbete. När människor lyckas ta sig loss från skärmar och fysiska bestyr, då är det troligen mycket viktigt och avgörande att den antroposofiska rörelsen med sin skolningsväg och dess yttre verkningar, fortfarande finns kvar där och ger ett intressant, utmanande och verkligt alternativ. Behovet / hungern efter korta enkla konkreta kurser i antroposofiskt grundad meditation tror jag bara kommer att bli större. Längtan finns.

WORLD CHILD FORUM

Världen i barnens händer

Bernhard Hanel

Konstnären, entreprenören, aktivisten och forskaren i barnens värld Bernhard Hanel från Oberried återoppar "World Child Forum" som han grundat och som ska likställas med det världsomspännande ekonomiska forumet i Davos. För barndomen är nyckeln till framtiden och den bristande respekten för den är ett symptom för vår tid och dess kriser. "Världen, som vi vill" är undertiteln för det första WCF som ska äga rum i Davos juli 2023.

Gilda Bartel (redaktionsmedlem i DG) intervjuade.

Barndomens poesi kan beröra, göra hjärtat varmt, men får sällan följer. Varför?

Trots att vi under flera årtionden alltmär har behandlat ämnet barndom, trots att det finns otaliga guider i bokhandeln om hur man bäst organiserar denna första period, trots att otaliga yrkesverksamma bekymrar sig om barndomen och trots att det finns en enorm marknad för onödiga barndomsprylar, har oförmågan att erkänna barndomen som det mest skyddsvärda och därför det mest värdefulla som vi har kvarstått. Den är mer hotad än någonsin eller var aldrig riktigt tänkt att vara det. Varför, är en bra fråga som jag inte har något tillfredsställande svar på. Jag förstär inte att det inte är helt självklart att alltid sätta barnens behov, önskemål och frågor i förgrunden och att anpassa alla åtgärder därefter. I FN:s deklaration om barnens skydd och rättigheter står det: "Människan är skyldig barnet det bästa hon har att ge". Det säger allt, men allt är långt ifrån gjort.

I början av december påpekade det tyska etiska rådet i ett pressmeddelande att barn och ungdomar inte har beaktats tillräckligt i de senaste samhällsliga kriserna. Här är ett utdrag: Vi som samhälle är skyldiga barn, ungdomar och unga vuxna inte bara tacksamhet och respekt, utan också konkreta åtgärder. Därför måste de stödjande åtgärderna utökas, luckorna i vården måste täppas till och det är viktigt att undvika att unga människor är de första som får bära en stor del av bördan i nuvarande och framtida sociala kriser.

Hur kom idén om ett "Världsforum för Barn" in i ditt liv?

För exakt två år sedan hade jag några dagar ledigt som jag tillbringade i Engadin, i Sils Maria. Här studerade jag intensivt World Economic Forum. Den tredje natten vaknade jag vid 3.30-tiden och frågade mig själv vad som störde mig med det självutnämnda "World Future Forum". Och jag märkte att begreppet frihet inte förekommer och ännu mindre barnens och ungdomarnas egna perspektiv och behov. Men hur kan ett framtidsforum fungera och vara hållbart om de som bär på framtiden och de nödvändiga impulserna för den, nämligen ungdomarna, inte deltar? Det bör helt enkelt inte fortsätta att gestaltas på detta sätt, eller så behöver det ett tillägg, något som kompletterar det.

Hur konkret är World Child Forum i dagsläget?

Jag förbereder nu intensivt det första World Child Forum som ska äga rum den 18 till 21 juli 2023. Från och med nu kommer det att äga rum varje år. Eftersom WCF är ett komplement till World Economic Forum kommer det att äga rum i Davos på samma plats och i samma lokaler. Inte med sikte på framtiden, utan ur perspektivet av de människor som bär framtiden inom sig - barnen och ungdomarna. Allt förberedande arbete hittills för att det första World Child Forum ska bli framgångsrikt bygger på frivilligt arbete och personliga initiativ. Under tiden har alla organisatoriska förutsättningar för att genomföra evenemanget skapats: Förberedande diskussioner i Davos, evenemangets format och mycket mer. Jag når dock nu gränsen för vad som är möjligt att genomföra och, som så ofta är fallet, saknas startkapital. Jag söker därför omgående stöd för att organisera och finansiera evenemanget.

Rosa-und-Bernhard-Merz-Stiftung från Schweiz och Zukunftsraum Weilersbach från Tyskland är tills nu dina ekonomiska understödjare. Vad är det mer du behöver?

Både den schweiziska stiftelsen och den tyska föreningen är endast stödinstitutioner och en övergångslösning tills en separat World Child Forum-Stiftelse inrättas. Det som saknas mest av allt, och som gör arbetet enormt ansträngande och bromsar det, är bristen på startkapital. Detta behövs dels för att säkra evenemanget 2023, dels för att finansiera två medskapare som ska organisera och vidareutveckla projektet.

Hur kommer barn och ungdomar att "leka fram" forumet? Vilka format kan vuxna förvänta sig?

Evenemangets utformning håller fortfarande på att utvecklas och kommer sedan att vidareutvecklas tillsammans med barn och ungdomar vid Laboratoire Forum 2023. Hela företagsidentiteten utformas också av studenter vid University of Applied Sciences i Konstanz.

Vilken verkan hoppas du att detta ska ha för samhället?

Med WCF kommer vi att ge barnen och ungdomarna en röst, en lobby - en lobby samt vederbörlig uppmärksamhet och framför allt en sak: förtroende för sig själva och för framtiden. Vi ser "Marketplace of Success" som en viktig del av WCF. Här ska framgångsrika projekt, initiativ, tankar, idéer och uppfinningar från unga människor synliggöras och hyllas, i motsats till våra vardagliga berättelser om misslyckanden som förekommer i alla medier. Den associerade effekten för nästa generation är ökad egenförmåga, initiativförmåga och kompetens att agera i samhället. Och för de vuxna deltagarna är det kopplingen till det levande och därmed mer framtidsorienterade, kvalitativt bättre beslut som är tänkbara. För allmänheten blir en röst för barn och ungdomar synlig och uppmärksamheten riktas mot politiska, kulturella, sociala, ekonomiska, ekologiska och meningsfulla tillvägagångssätt som leder till förändring.

Bernhard Hanel, född 1968 i Stuttgart, besökte Waldorfskolan därstades. Efter civiltjänstgöring och konststudier, vikarielärare i konsthistoria vid en Waldorfskola, föreläsare vid Hochschule für Gestaltung i Schwäbisch Hall och danslärare. Därefter grundade han kompaniet KuKuk, KuKuk Kultur och Living Circle.

Källa: Das Goetheanum Nr. 5, 2023.
Översättning: Red. GN.

KONST

Laura Summer – övningskisser & förvandlingar

”Konst är enligt min åsikt den enda revolutionära kraft. Med andra ord, situationen kan bara förändras genom människans kreativitet.”

Joseph Beuys

Citatet av Beuys är hämtat från Laura Summers mejl till mig, då jag frågade efter en bild för Forums framsida. Laura är verksam som målare och konstpedagog vid undervisningsstället Free Columbia i Philmont, New York, som är grundat för att *”för att konstnärer kan studera de andliga aspekten inom människan och i världen. Lauras målningar kännetecknas av målerisk omedelbarhet och närhet till motivet. Ofta uppstår något oväntat och nytt. Som kursledare och bildlärare arbetar hon med serier, där flera har samband med årstidernas skiftningar, bland annat Steiners naturstämningar och övningskisser, och där hon försöker visa hur man kan ”närma sig motivets hemlighet på ett lekfullt och kreativt sätt”.*

Laura Summer hämtar ofta inspiration från berättelserna i Bibeln, där temat just är rörelse, förvandling. *”Kristus finns i rörelsen”* är ett annat Beuys-citat som man kan läsa på hennes hemsida i samband med teckningsövningar kring Johannesevangeliet: *”När jag läste evangeliet frågade jag mig själv, hur lever rörelserna i bilderna? Hur kan dessa uttryckas i några få linjer på en yta? Hur kan jag beskriva dessa så att någon annan också kan försöka? Därefter skrev jag anvisningar och gjorde målningar där jag följde dessa själv. Så småningom förändrades mina frågor och jag började undra vad man kan lära av det? Vad måste jag göra för att gå denna vägen? Därefter gjorde jag en bok med övningarna så att andra också kan börja forska”.*

Hösten 2018 samlades en stor grupp konstnärer i USA inspirerade av Rudolf Steiners konstimpuls i en händelse som de kallade konvergens i betydelsen att förenas eller komma samman. De beslutade att arbeta med ett tema som handlade om olika skapelseberättelser. Laura Summer började forska utifrån den hebreiska skapelseberättelsen i Gamla testamentet, som Rudolf Steiner talade om i sina föredrag om Genesis. I första kapitlet upptäckte Laura att ljuden av orden framkallade bilder, så som Steiner beskriver det: *”Bilder uppstod i själen på samma sätt som [det kan] hos alla som med levande sympati förbinds sig med orden och låter dem verka inom sig. Bilder som var harmoniskt arrangerade,*

*organiska bilder, som kan jämföras med det som siaren kan se än idag när han höjer sig från det fysiska till det översinnliga. Det hebreiska språket, eller bättre uttryckt, språket i de första kapitlen i Bibeln, gjorde det möjligt för själen att uppleva imaginationer. Dessa var inte helt olika de bilder som visar sig för siaren när han befriad från sin kropp kan skåda in i översinnliga områden av tillvaron. (...) Det är av oerhörd betydelse att vi under dessa föreläsningar också försöker att framför våra själar ställa just de bilder som uppstod hos den gamla hebreiska eleven, när dessa ljud verkade kreativt inom honom.”*¹ Laura Summer har gett ut flertal böcker som beskriver hur man genom övningar kan gå tillväga för att leva sig in i den skapande processen i samband med berättelsen om bland annat Lazarus uppståndelse, Johannesevangeliet. Här finns en serie förvandlingar i målningar inspirerade av Frihetens filosofi och målningar av ansikten som framställer förvandlingen i det hon kallar Tribulation, som på svenska kanske kan översättas med vedermöda, att gå igenom något svårt. Exempel på bilder och texter som beskriver de olika projekten finns på hennes hemsida, där man också hittar böcker med övningar för att gå en egen väg i den skapande processen.²

Red och översättning Berit Frøseth.

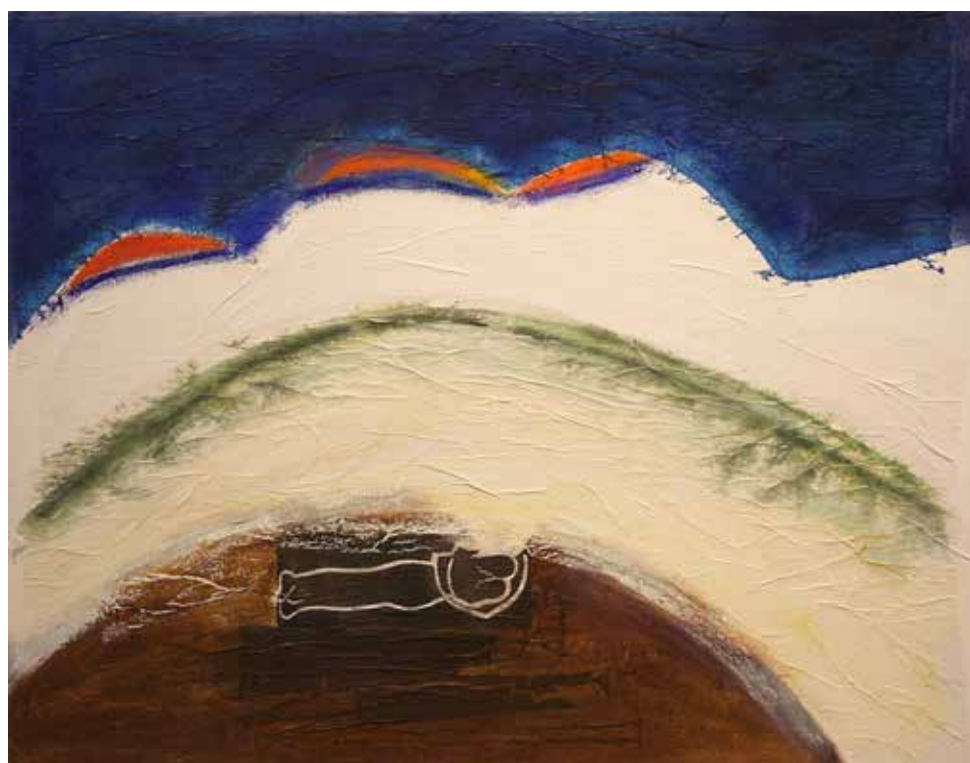
1. Rudolf Steiner, Genesis, skapelsens hemlighet, GA 122, 1. kapitel
2. www.laurasummer.com

Laura Summer, Bild från en serie inspirerad av Johannesevangeliet.

Laura Summer, Ansikte från serien Svåra motgångar.

Laura Summer: Jan hälsar Gud.

Laura Summer, Ängel.

Laura Summer, Ansikte från serien Svåra motgångar.

April
13-16th

INNER CONNECTIONS

An International Environment Conference

climate scientists, ecologists, doctors, artists, psychologists, writers, architects and growers

ULF WAGNER

MARTIN FELLKVIST

SARA SEING

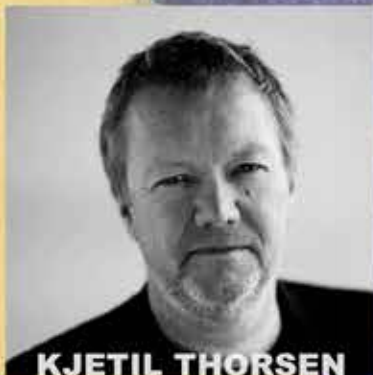
**KULTURHUSET
I YTTERJÄRNA**

ISABELLA LÖVIN

ANDERS WIJKMAN

KJETIL THORSEN

RICHARD STEEL

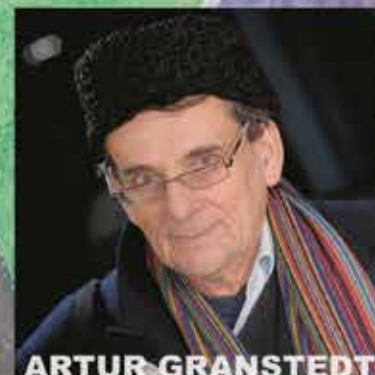
NORA BATESON

URSULA FLATTERS

PELLA THIEL

ARTUR GRANSTEDT

www.innerconnections.org

Inner Connections

Internationell miljökonferens i Ytterjärna

Max Geiger, Yttereneby Gård, Järna

13-16 april 2023

I samarbete med The Karl König Institute och Kulturhuset i Ytterjärna

Läs mer: www.innerconnections.org

Människan är en del av naturen, hon lever i, av och med den. Men hon är inte bara en del, hon bygger civilisationer, skapar kulturer, genom kunskap och konst. Hon verkar kultiverande men också förstörande.

För första gången i mänsklighetens historia befinner vi oss i situationen att naturen på många sätt inte är människan övermäktig längre utan att vi människor har eller tror oss ha herraväldet att utnyttja, manipulera och bedriva rovdrift för vår egennyttas och bekvämlighets skull.

Vilket ansvarstagande och medvetande är vuxet den nya situation vi alla känner till att vi står inne i?

Tydligt för de många är att vi står och kommer stå inför stora radikala förändringar i hur vi lever, konsumerar, prioriterar och kanske framför allt hur vi lever det vi tänker.

Vi vill bjuda in till denna konferens för att gemensamt utforska detta medvetande om människans inre samband med naturen. Det vi tänker blir småningom yttervärld eller påverkar den. Detta gäller oss

alla och inte bara forskare och specialister på olika områden.

Vi har valt att inbjuda bidragsgivare/talare där vi vet att dessa på vart sitt individuella sätt gjort ovanstående temaområden till en del av deras egen biografi. Inte begränsat till yrkesrollen utan med ett allvar och engagemang som kan verka inspirerande för oss andra. Infallsvinklarna är vida, från naturvetenskapliga, sociala, psykologiska, konstnärliga, samhällseliga, agrara och andliga håll, som vi hoppas kunna ingjuta hopp.

Genom kortare föreläsningar, workshops och samtalsgrupper samt utställningar hoppas vi att tillsammans kunna se en väg in i en framtid som trots alla utmaningar är trovärdig och hoppfull.

Kvällarna präglas av konstnärliga bidrag som även de riktar sig till konferensens tema. Vi inleder med Vivaldis de fyra årtiderna framförda av Drottningholms barockensemble.

Mats Zetterqvist spelar Bachs Chaconne där ständigt nya infallsvinklar visar hur när allt verkar ta slut, helt nya oväntade möjligheter öppnar sig till något helt nytt. Detta som inledning till Isabella Lövins Oceankänsla. Lördagskvällen är fylld av boken Tiden och vattnet - Andri Snaer Magnasons

bok om vår världsförändring i människans hand - en text som får vingar och djup av Tjajkovskij.

Vi ser fram emot att se er i Ytterjärna i april 2023 för några dagars lärande, för inspiration och framtidsinriktade möten.

Hjärtligt välkomna.
Anders Kumlander

Mer information om konferensen finner du på hemsidan:

www.innerconnections.org

Konferensspråk engelska (med översättning av föreläsningarna)

Under konferensen ställs Karl Königs och Thor Ivar Olsens målningar ut som på vart sitt sätt visualiserar Rudolf Steiners Själskalender, 52 veckomeditationer/verser som skildrar naturens och människans själs samband under årsloppet.

Utgångspunkten för konferensen är hur starkt vårt inre skapar det yttre. Hur det vi tänker och inser gör det möjligt att på kort tid förändra mycket mer än vad vi oftast vågar tro är möjligt. Och att individen står i ett stort inspirerande sammanhang.

ANTROPOSOFISKA RÖRELSEN

Antroposofiska Sällskapet i Sverige - en kulturkreativ rörelse

Framblick på utvecklings- möjligheter

Anna Hallström

Inledning

VI alla i Antroposofiska Sällskapet är inbjudna till en konferens i Goetheanum 27 september till 1 oktober 2023: "Goetheanum-Welt-Konferenz" med titeln "Weltbewegung neu gestalten" (Att ge världsrörelsen en ny form)

I inbjudan står bl a:

"Vi står inför frågan om hur det Antroposofiska Sällskapet kan bli ännu mer ett kosmopolitiskt världssällskap såsom intentionen var. Utvecklingen under de senaste åren visar hur nödvändig ett världssällskap är som bärare av antroposofin, Fria Högskolan för Antroposofi och Goetheanum.

Målet med konferensen är att hitta perspektiv och steg för framtiden i detta aktuella och dramatiska läge som vi har i världen.

Tidigare umgicks vi ofta bara med varandra men nu vill vi försöka skapa allianser och sammanhang med människor som har liknande mål som vi har.

Under konferensen vill vi samtala och besluta om nödvändiga steg för vår tids uppgifter och utmaningar under de närmaste åren tillsammans med människor som arbetar inom och med antroposofin.

Det handlar om frön till det fruktbara, världsvida arbetet i Antroposofiska Sällskapet och dess förbindelse med vår tids kultur- och samhällsliv."

Denna inbjudan visar att ledningen i Goetheanum söker hjälp för att i samråd med medlemmarna se vilka steg framåt som nu är aktuella. Så hur är läget i Sverige?

Järna - Sverige

Det har höjts röster, både i vårt land och i andra länder, om att den antroposofiska rörelsen har misslyckats. Det är natur-

ligtvis personliga omdömen. Vad vi kan se är att den antroposofiska rörelsen är en del av samhällsutvecklingen och går som den igenom dramatiska processer.

Vad gäller exempelvis Järna fanns det en stark utveckling under 60,70,80 och 1990-talen. Sedan förändrades situationen efter att Rudolf Steinerseminariet fick läggas ned.

Under 2000-talet ökade fragmenteringen och polariseringen starkt i hela världen och detta berörde naturligtvis också den antroposofiska rörelsen. Vi är ju en del av världen och vi är inte utanför världsskeendena.

Jag ser det som att det intressanta idag inte är att beklaga storslagna förgångna tider utan att tillsammans utveckla det som motsvarar nutidens behov av en modern spiritualitet.

Ett större perspektiv vore att betrakta allt vad utvecklingen i Järna på olika sätt betytt för enskilda människor och för den antroposofiska rörelsen i stort i Sverige. Att tänka: hur hade det sett ut utan initiativen i Ytterjärna?

Vår tid - tröskel och avgrund

Vi människor i vår tid genomgår nu en konkret existentiell upplevelse med Coronapandemin, Rysslands invasion av Ukraina, ekonomisk kris, elkris och klimatkris. Vi upplever det som att grunden ryckts undan fötterna och att vi inte vet vad vi ska hålla oss fast i.

Under julmötet håller Rudolf Steiner ett föredrag där han beskriver en imagination av vår tid med mänskligheten som i det undermedvetna står vid och kanske också är på väg över tröskeln till den andliga världen. Om vi omedvetet går över den tröskeln riskerar vi att falla ned i avgrunden som ligger där och som måste överbryggas för att komma in i den sanna andliga världen. Hans uppmaning till åhörarna är att medvetet gå över denna tröskel.

Rudolf Steiner har också ett samtal med unga människor under julmötet där han beskriver denna upplevelse av avgrunden och att det är som om allt som har med den fysiska världen att göra störtar ner i den.

Han beskriver att avgrundsupplevelsen har att göra med en upplevelse av att det andliga ljuset i världen blir svagare och svagare och blir till en tunn ljus tråd. Och att vi måste ha mod att hålla fast i den glimmande tråden och säga oss att vi vill skapa en ny grund under våra fötter.

För att hitta idéer och hopp som kan leda till inspiration om vilka steg in i framtiden som just nu är aktuella och möjliga att ta behöver vi höja blicken från det som ligger närmast. Att utveckla ett

mer imaginativt seende där det som dyker upp som dagsnyheter framför näsan på oss blir symtom på större världsvida skeenden. Där perspektivet är mänsklighetssituationen i dag ur ett spirituellt perspektiv.

Vi ser att vårt västerländska förståndstänkande har kommit till vägs ände och kan överhuvudtaget inte längre ge oss hjälp och stöd att komma vidare. Härskartänkandet med människan som den som tror sig kunna organisera världen, den tekniska och den levande, kan inte ta oss vidare. När vi trängde ut den naturliga världens växter och djur ur sina naturliga sammanhang ledde det till att virus som ofarligt funnits där nu blev trängt ut över sina gränser och vi såg oss i en ny pandemi. Härskartänkandet ledde till krig som får många oöverstigligen konsekvenser nu och hela naturen slutar att vara den självklara grunden för människan i klimatförändringarna. Vi känner oss stå vid en avgrund där ingen med enbart förståndstänkandet kan visa vägen vidare.

Då kan denna upplevelse i vår tid av att inte längre ha något att hålla sig till vara tecknet på att vi nu är på och över denna tröskel, precis vid avgrunden. Vi kan känna igen Rudolf Steiners beskrivning av att det är som att hålla fast i en tunn men ändå stark och lysande tråd när vi, trots att världen ser ut som den gör och i denna upplevelse av avgrund, ändå samtidigt försöker hitta balansen över avgrunden. Jag ser inte att det räcker med yttre orsaker som förklaring till att dessa kriser kommer samtidigt just nu. Snarare är de symtom på stora händelser i den andliga världen där människan blir uppfordrad att ta sig själv som andligt väsen på allvar och att den andliga världen inte kan bära detta härskartänkande längre.

Att vara medveten i vår tid

Så frågan är idag: Vill jag gå medvetet över denna tröskel? Det innebär att vilja gå från förståndstänkande till det imaginativa medvetandet.

Att medvetet gå fram till tröskeln är att vilja se. Se både den fysiska och andliga världen i sitt sammanhang.

Att då se hur det innersta i mig, mitt verkliga jag är värdefullt. Att utveckla självkänsla d v s förtroende till mina egna inre krafter och att de kan växa.

Och ur detta:

Att ha så pass mycket respekt för mitt innersta, för karmaväven som låtit mig möta antroposofin och låter mig leva i denna tid att jag därmed tar mig själv på allvar och inte förminskar min betydelse.

Att ta sig som fridsskapande på allvar där jag finner friden mitt i drama och osäkerhet.

Det södra gulfönstret i Kulturhuset i Ytterjärna. Imaginationen av mänskligheten i samverkan.

Att se människorna

Men jag är ju inte ensam på denna väg.

Kristus sade till Maria: Moder, se din son och Han sade till Johannes: se din moder.

Mänskligheten fick ett uppdrag av Kristus: Att se den andra människan.

Att öppna ögonen och verkligen SE.

Att se de människor som finns i mitt liv. När allt kollapsar är det detta vi har kvar: Vi har varandra och vi har naturen och vi har möjlighet till den egna inre utvecklingen där jag kan varsebli hur förbunden jag är med alla andra människor i samtiden.

I Rudolf Steiners föredrag om aristotelikerna och platonikerna efter julmötet där han uppmanade till att komma till en sann självkänedom, för att veta ur vilken andlig strömning vi kommer, möter vi samma uppmaning:

Att SE den andra människan och så vilja samverka.

Förtroende till att den andliga världen med Kristus faktiskt är i mig. Om jag respekterar det innersta i mig så sprider jag

en hållning av okränkbarhet och jag kan då se det värdefulla i de andra.

Och antroposofin kan ge mig inspiration till att förstå hur jag kan balansera vid avgrunden och samtidigt utveckla viljan att samverka med de andra.

Att se vår tids utmaningar

Det handlar alltså om att ta sig själv och Sällskapet på allvar. Att inte rygga för den uppgift världshistorien ger oss och att skänka av det vi har fått genom att vi har kunnat arbeta ur antroposofin.

Rudolf Steiner ryggade inte för allvaret och ville att de som ville samarbeta med honom också skulle se det.

Ur detta större perspektiv kan vi också se att allt är skapat ur kärleken och glädjen. Hur kunde en sådan värld finnas om den inte var skapad ur detta? Ur hat och rädsla skapas inget som håller.

Och vi kan påminna oss om Rudolf Steiners enorma förtroende till medlemmarna, t ex till de unga lärarna i waldorfskolan i Stuttgart där han gav dem helt andra ämnen att undervisa i än de som de själva studerat.

Den första kulturkreativa rörelsen

En kulturkreativ rörelse är en där man utgår från att den inre utvecklingen är förutsättning för att kunna få till en hållbar yttre utveckling.

Den antroposofiska rörelsen som grundades för 100 år sedan var den första rörelsen av det slaget och levde länge som en relativt originell verksamhet inom samhällsutvecklingen.

Idag kan vi se en stor utveckling av många sådana initiativ och nu har de småningom även blivit akademiskt "rumsrena".

T ex har Christine Wamsler, professor i hållbarhetsvetenskap vid Lunds universitet, blivit internationellt känd för sin forskning om att inre omställning spelar en lika stor roll som tekniska framsteg för att nå hållbarhetsmålen. Hennes studier visar att självreflektion, medkänsla och perspektivtagande är viktiga egenskaper för att man ska börja handla utifrån sina djupare värderingar. På flera ställen i de senaste IPCC-rapporterna, från våren 2022, citeras hennes arbeten.

Så vi ser att tiden verkligen är inne för att göra antroposofin, d v s den äldsta kulturkreativa rörelsen, synlig och inte ducka för det spirituella, ja vi har många outnyttjade möjligheter.

Möjligheterna

För att återgå till Ytterjärnasläkten. Det som uppstått där berodde på att många människor samverkade: Waldorfskolor, Rudolf Steinerseminariet, Vidarkliniken, Nibble Gård, Kulturhuset, Skillebyholm och mera uppstod ur att människor ville något tillsammans. Utifrån den antroposofiska rörelsen i stort och även konkret utifrån Antroposofiska Sällskapet och Fria Högskolan har även många andra initiativ tagits som fått konkreta uttryck.

Vad ser vi om vi tänker bort allt detta? Vi ser en slätt med en leråker.

Hur skulle det antroposofiska arbetet i Järna, Sverige, Norden sett ut då?

Det var ju samverkan mellan antroposofier i hela Norden som byggde i det yttre och även i det inre.

Att vända blicken:

Ett seende från periferin inåt, imaginativt. Att vara närvarande, skapande och se hur sammanhangen skapats och existerar.

Att det varit möjligt att skapa detta. Vilka mänskliga konstellationer!

Och nu vill Goetheanumledningen samråda med oss.

Vad gör vi i Sverige?

Vi är en del av världen och påverkar vår omgivning i allt vi gör, vare sig vi gör det medvetet eller inte.

Brev till medlemmarna, från Antroposofiska Sällskapets ledning, den 20 januari 2023

Publicerat i *Anthroposophie Worldwide*, nr 1-2 2023. Bilagorna rörande ämnen *«One Health»* och WHO har kortats ner, minnesstunden för brandnatten återges i en särskild notis i detta nummer.

Kära medlemmar i Antroposofiska Sällskapet.

Tillsammans med våra bästa önsningar för det Nya Året vill vi ge er en uppdatering från Goetheanum. Precis som på många platser runt om i världen var nyårsafton den 31 december

2022 till 1 januari 2023 för oss, till minne av den första branden i Goetheanum för 100 år sedan, ett spirituellt ögonblick som föregåtts av intensiva förberedelser. Det inleddes här i Dornach av en konferens om utformningen av den första Goetheanum byggnaden.

Det var imponerande hur beskrivningar och konstnärliga bidrag förmådde levandegöra den inte längre synliga byggnaden. Framställningar av brandnattens händelser och bidrag från officiella representanter för den lokala och kantonala regeringen ledde till en nattlig vaka som besöktes av över 1 500 människor. Många kom långväga resandes ifrån för att kunna vara här vid det andra Goetheanum som var glänsande upplyst och syntes på långt håll. I den fullsatta stora salen framfördes vid midnatt grundstensspråket och Mikael-imaginationen eurytmiskt. Ända fram till gryningen samlades människor i och runt det öppna Goetheanum till läsningar och föreläsningar, till drama och musik, i samtal och reflektioner, men även i tystnad. Minnesstunden var full av allvar och uppfylld av uttalad tacksamhet – för Antroposofiska Sällskapets och byggimpulsen överlevnad, för intentionernas och även Högskolans fortbestånd.

Närvaron av så många människor blev som ett skyddande hölje för Goetheanum. Oförglömligt – så sa många av besökarna. Besinningen och aktualiseringen hundra år efter den förstörande eldnatten var buren av ett starkt deltagande och av djupt intresse. Vårt stora tack går till de många,

många människor som kom – och till alla som genom sitt arbete och sin support hjälpte till att göra denna nattliga vaka möjlig.

En extra inkallad generalförsamling

hölls den 15 januari av Antroposofiska Sällskapet. De föreslagna punkter, som en rekommendation till den ordinarie generalförsamling, som ska äga rum i april var: Ett möjligt förfarande för att reglera Weleda-donationen till Goetheanum och dess Högskola och att i stadgarna förankra kretsen för landsrepresentanter samt Goetheanums ledning som organ för sällskapet. 280 personer deltog på plats i salen och cirka 200 personer från 17 länder deltog online. Mötet översattes till franska, spanska och engelska. Tyvärr måste vi säga att det endast i mycket begränsad omfattning var möjligt att föra en vidare diskussion om dessa viktiga frågor, och överläggningarna slutade utan att församlingen kunde lämna vägledande rekommendationer.

Vi är emellertid glada över att en lösning har hittats så att vi kan fortsätta att, tillsammans med många medlemmar, arbeta vidare med öppna frågor i en modererad dialog (se bifogad inbjudan).

Arbete för ett konstruktivt samarbete

Bidragen till sammankomsten var ofta präglade av gissningar och kännetecknades av anklagelser och även av omdömen om styrelsens och Goetheanum-ledningens förmodade intentioner – när det gäller Weleda. En liten grupp medlemmar, som bor nära Goetheanum, ser sig som representativa för medlemmarna och tar avstånd från "funktionärerna". Det hävdas att Goetheanum-ledningen avsiktligt undanhåller information och driver sina egna intressen. Vi är smärtsamt medvetna om att, sedan en viss tid, falska påståenden sprids digitalt om vårt arbete och dess mål och att detta oroar många medlemmar. Vi är medvetna om många tillkortakommanden och vi vet att uppgifter och utmaningar som hör ihop med Goetheanum och Högskolan för andeveten-skap ofta överträffar våra förmågor. Vi vet också hur svårt det är att informera mer än 40 000 medlemmar i olika länder och att hålla oss uppdaterade om verksamheten i olika länder utifrån var och ens olika förutsättningar. Men vi tar på alla sätt och vis avstånd från förtal och skadliga förslag - inklusive uppmaningen att inte längre överföra medlemsavgifter eller att stänga Goetheanum i tre år. Kritiska och avvikande tankar är alltid välkomna, ja vi är beroende av dem i vårt Sällskap. Vi är också beroende av en mångsidig dialog, men inte av destruktiva och motsägelse-

Hur vill vi medvetet påverka?

Vad innebär det att hålla tag i den tunna ljusa tråden., att vilja verka i världen med det ljuset?

När vi tar oss själva på allvar i det vi lyssnar till Rudolf Steiners inspirerande och uppmuntrande ord kan vi säkert få många tankar och idéer om vad vi kan göra inför de "uppgifter som väntar" som Arne Klingborg brukade formulera det.

För mer än 100 år sedan, 1920, grundades något vi kan kalla en antroposofisk bank, "Der kommende Tag". (Den existerade sedan några år men överlevde inte den stora inflationen i mitten av 1920-talet.)

Inför grundandet av banken höll Rudolf Steiner en rad anföranden. 3 mars sa han följande:

"Denna innerlighet (i det antroposofiska strävandet) har bara ett värde om den träder ut i livet. Jag skulle vilja veta om den har något värde när nu i denna tid när allt är trängande akut, när världen står i brand, om människan inte hittar en väg att vara med i samtalet om de oförliga angelägenheterna."

(Soziale Idee – Soziale Wirklichkeit – Soziale Praxis, GA 337a, S. 160. 3. März 1920.)

Världen står verkligen i brand idag, så som det var 1920.

Den tid vi lever i kräver något av var och en. Vilka steg tar vi?

Vi kan också sammanfatta tanken med Goetheanumkonferensen:

Hur kan Antroposofiska Sällskapet ge ett kraftfullt bidrag till vår tids utveckling och bli den kulturkraft i samhället den var tänkt att bli?

Till sist några ord om Sällskapets framtid av Monika Elbert, ny landsrepresentant för Antroposofiska Sällskapet i Tyskland. Hon säger i en intervju i Goetheanum Weltweit:

"Mer och mer framträder frågan om Antroposofiska Sällskapets överlevnad.

Detta har, vad jag kan se, en motsvarighet i läget för mer än 100 år sedan.

Vem hade den gången efter branden kunnat föreställa sig hur det skulle gå vidare för Sällskapet? Och ändå grundade Rudolf Steiner med kraft Högskolan och de olika verksamhetsområdena 1924 samtidigt som han även parallellt till det utvecklade idéerna om den andra Goetheanumbyggnaden.

Ja det Antroposofiska Sällskapet kommer även i sitt andra århundrade ha en framtid och för detta vill jag arbeta."

Anna Hallström

fulla framställningar och tendentiösa uttalanden. Vi var och är alltid tillgängliga för konstruktiva dialoger.

Till påståenden om ett WHO-samarbete med Goetheanum som sådant och om styrelsen deltagande i "One Health"-programmet har styrelsen redan publicerat ett uttalande före mötet, vilket du kan läsa i bilagan längst ner.

Konferens med landsföreträdarna och Goetheanumledningen

En punkt på dagordningen på den kommande generalförsamlingen blir frågan om att förankra kretsen av landsrepresentanter som ett organ i stadgarna. Det upplevdes tydligt att församlingen var, åtminstone i princip, överens om denna ändring av stadgarna. Men vi slogs återigen av det faktum att enskilda medlemmar ser landsrepresentanter som en inte legitimerad funktionärselit som misskrediteras. Samtidigt är vi mycket tack samma för den danska kassörens bidrag i denna fråga. Vi vill göra allt från vår sida för att landsföreträdarna mer och mer blir representanter vid Goetheanum för respektive nationella antroposofiska sällskap och att de samtidigt i länderna blir företrädare för Goetheanum. Även i detta avseende står vi inför stora utvecklingsuppgifter och utmaningar. Hur hittar vi i den levande antroposofiska rörelsen i jordens länder människor som sätter in all sin kraft i sitt land för Antroposofiska Sällskapet – och som i Dornach kan berätta ur egen erfarenhet från den antroposofiska rörelsen och Sällskapet i respektive land? Hur lyckas det att i länderna sprida högskolesketionernas arbeten och initiativ vid Goetheanum och förena dem med det som sker på det lokala planet? Och hur blir den Fria Högskolan för Andevetenskap mer och mer real? En ändring eller utvidgning av stadgarna löser inte dessa uppgifter, men den ger uttryck för vilken betydelse vi tillmäter dem.

I det uppföljande samrådet fattade vi vårt beslut – delvis inspirerade av den viktiga motionen och talet av Uwe Werner (Colmar) – att avstå från att föreslå generalförsamlingen att i stadgarna inkludera Goetheanums ledning som ett organ. Den är som sådan inte ett organ för Antroposofiska Sällskapet. Istället ger den uttryck för det intensiva samarbetet som Sällskapets ledning i Dornach har med högskolans ledning. Dessutom har den en viktig uppgift för Goetheanum som hus och som medarbetargemenskap. Det är fortfarande en enorm utmaning, att i sammankomsterna låta vara närvarande den världsomspännande verkligheten av

antroposofiska sällskapet. Goetheanum, Högskolan för Andevetenskap och antroposofiskt arbete behöver stöd, intresse, sympati och närvaro av medlemmarna. Vi har byggnaden som uppfördes efter branden. För att denna byggnad ska existera med sin högskola och att arbetet som den uppfördes för kan utvecklas krävs det världsomspännande antroposofiska sällskapet.

Tack för allt stöd

Den ekonomiska situationen 2023 är svår nästan överallt – i år har Goetheanum ytterligare en utmaning att hantera: Weledas årliga donation faller bort på grund av företagets ekonomiska situation. Det motsvarar minst tio procent av vår totala årsbudget. Detta är ett stort ingrepp och ökar utmaningen att med knappa resurser tackla mängden av uppgifter och projekt. Vi har kommit överens om att i oregebundna intervaller skriva direkt till er medlemmar med tanke på den svåra situationen, vilket kräver en extra insats från medlemmarna. Vi kommer att kontakta er igen innan generalförsamlingen. Vi vill redan nu inbjuda er till den ordinarie generalförsamlingen i Goetheanum, 31 mars till 2 april. Det kommer bli ett mycket betydelsefullt, om inte avgörande år för Antroposofiska Sällskapets framtid. Vi hoppas på din närvaro!

Med detta i åtanke vill vi uttrycka vårt uppriktiga tack för det överväldigande stödet vi fick på vår vädjan om donationer i slutet av förra året, där knappt 800 000 SFR samlades in i form av en mängd individuella bidrag. Även under brandvakan och i den urtima generalförsamlingen erbjöds ekonomiskt bistånd. Det ger oss förtroende för arbetet och för de kommande evenemangen; världskonferensen kring Mikaeli och det stora mötet i slutet av året för att fira att det är hundra år sedan julmötet 1923. Det är viktiga och förhoppningsvis framåtblickande ögonblick för antroposofin och dess i många livsområden samhällsorienterade bidrag.

Vi har kommit överens om att regelbundet skriva direkt till er som medlemmar i detta svåra läge som kräver ett gemensamt uppvaknande. Vi kommer att höra av oss till er inför generalförsamlingen. Redan nu vill vi hjärtligt inbjuda er till Goetheanum 31 mars till 2 april för Sällskapets ordinarie årsmöte. Det kommer bli ett väsentligt eller rentav avgörande år för Antroposofiska Sällskapet. Vi hoppas på er närvaro!

Med hjärtliga hälsningar,
Matthias Girke, Ueli Hurter, Constanza Kaliks, Justus Wittich
Goetheanumledningen

Uttalande från styrelsen

Ämnen «One Health» och WHO Kortad, Red. FN.

Ett antal medlemmar är oroliga och förebrår ledningen att det i forsknings sammanhang uppstått ett samarbete med WHO och One Health som kan skada antroposofin. Ledningen svarar att Goetheanum inte samarbetar med någon överstatlig organisation för närvarande. Samarbete kan dock bli aktuellt i vissa fall. Sektionen för jordbruk deltog t.ex. 2022 som en NGO-organisation vid världs-klimatkonferensen i Egypten. (se rapport och broschyr:

www.sektion-landwirtschaft.org/ea/

biodynamik auf klimattoppmötet) Antroposofiska läkarorganisationer samt initiativ från jordbruk och näring samarbetar via kontoret Demeter International i Bryssel med EU (till exempel, Eliant-initiativet). Extremt viktigt samarbete finns också mellan företrädare för antroposofisk medicin och departement inom WHO som ansvarar för godkännandet av läkarutbildningar, vilket har lett till stora framgångar. Ackrediteringsprocessen kostade ca. 160 000 SFR. One Health: frågor hur människans hälsa hänger samman med den omgivande naturen utforskas på universitetsnivå. Nyligen har det uppstått kontakter mellan universiteten och jordbruks- samt den medicinska sektionen till ett gemensamt forskningsprojekt. Men One Health och även WHO bedriver en gemensam strategi som skall leda fram till ett slags världs-hälsomyndighet med stora befogenheter men samtidigt med problematiska finansieringsmodeller. Goetheanumledningen och berörda sektioner ser kritiskt på dessa utvecklingar men fortsätter att arbeta för en helhetssyn inom medicin och hälsa.

Översättning och bearbetning: Red. FN.

GOETHEANUM

Nattvakt vid Goetheanum

Wolfgang Held

En juvel infattad i värme och genomträngd av liv – så kunde man uppleva Goetheanum med eldskålar runt sig och 2000 besökare vid den 100:e nyårsnatten efter branden av Första Goetheanum.

Minnet av brandnatten vid det första Goetheanum ägde rum i tre steg. Vid julmötet 2022, som föregick minneseventet, var den ledande frågan vad som kan göras i framtiden med den här byggnaden. Därefter följde en minnesstund med representanter för kommunerna och kantonen.

Remo Ankli, kantonråd från Solothurn, använde bilden: Fenix som reser sig ur askan, för att understryka att branden också var en början till något nytt. Samuel Rutishauser, tidigare konservator för kantonala monument, beskrev Rudolf Steiners egen arkitektoniska signatur. Daniel Urech, borgmästare i Dornach, påminde om kommunens engagemang för en ny byggnad: en rörelse av sådan betydelse måste, enligt kommunfullmäktige på den tiden (1923), ha rätt att utforma sin huvudbyggnad på ett sätt som motsvarar dess sätt att tänka.

Ueli Hurter och Stefan Hasler, som presenterade Goetheanum, hyllade det schweiziska bidraget till antroposofin. På nyårsafton satte Peter Selg branden i relation till 1900-talet: "Världen brann!" Med hjälp av Jakob Ott's öde, som troligen var orättvist anklagad, och som var den enda människan som dog i branden, spände han en båge till den enskilda människan.

Sedan kommer den sista akten: 52 strålkastare, som motsvarar årets veckor, gör Goetheanum till en pärla i nattens varma vita sken. 12 eldskålar runt om på området, årets månader, utgjorde juvelen och 2000 besökare gav den liv.

Ljus, värme och liv! Christiane Haid, medarrangör för firandet, beskriver stämningen på nyårsafton som glad och omtänksam. Hon kände att hon deltog i en historisk händelse – en tillbakablick blir ett perspektiv på framtiden. Evenemangen varierade från uppläsning av ögonvittnesskildringar till utställningar, konserter, föreläsningar och en titt på planeten Mars i observatoriet. Eurytmi vid midnatt i den stora salen, där Rudolf

Steiners grundstensmeditation gestaltades, samlade energin. På morgonen avslutades minnesstunden med Gerald Häfners bild av framtidens nya gemensamma liv.

Källa: Das Goetheanum Nr. 1-2, 2023.
Översättning: Red. GN.

GOETHEANUM

När är det tillräckligt?

Ingrid Reistad

När är det tillräckligt?

När räcker det? I sju år har jag följt generalförsamlingen i det Antroposofiska Sällskapet, huvudsakligen som deltagare, den här gången via livestream. Om och om igen är det alltid samma personer som lägger beslag på talartiden. En grupp medlemmar i det Allmänna Antroposofiska Sällskapet tycks tro att det de har att säga är av allmänt intresse. Det är det inte! Åtminstone inte om man bor i Norge. De flesta medlemmar i det Allmänna Antroposofiska Sällskapet bor inte i Schweiz eller Tyskland, utan i andra länder, men kan av olika anledningar inte delta i generalförsamlingarna vid Goetheanum.

Gång på gång blir förslag från styrelsen eller landrepresentanterna förkastade. Brådslande

frågor skjuts genom motioner upp till en oviss framtid. Ändlösa "diskussioner" ger bilden av att man marknadsför sig själv. Mycket subtilt och som i bisatser blir andra medlemmar/ansvarbärare angripna, skickligt dolt i retoriska fällor. Det kosmopolitiska sällskap som jag tillhör blir handlingsförlamat, eftersom en lokal grupp blockerar alla bemödanden att upprätthålla vårt spirituella sällskap skapande och levande. Långsamt blir det outhärdligt.

Angelägna uppgifter

Från Norge överförs 50 procent av medlemsavgifterna till Goetheanum. Vi skulle kunna använda dessa pengar för att finansiera en medarbetare för Antroposofiska Sällskapet i Norge, eller använda pengarna till projekt i landet. Men vi vill ju bidra till att Goetheanum blir handlingskraftigt.

Jag är själv lärare, eurytmist och akademiker och arbetar heltid som waldorflärare. Trots detta ägnar jag mycket av

min fritid åt det Antroposofiska Sällskapet. Ja, jag är också sedan sju år landsrepresentant för Norge; men skriver nu här som medlem i det Antroposofiska Sällskapet.

En del av er ser ju oss, företrädarna, som funktionärer eller marionetter. Jag är vald av medlemmarna i Norge; vartannat år är det regel att årsmötet i Norge bekräftar detta. Med mina kollegor i konferensen för nationella representanter upplever jag vid varje möte, hur de offerar sin fritid för kärleken till antroposofin.

Jag menar att det finns mer angelägna utmaningar än en kamp mot styrelsen, Goetheanums ledning och landsföreträdare. Till exempel: Hur kan vi utveckla det Antroposofiska Sällskapet vidare? Vad kan vi bidra med för att möta dagens utmaningar i världen?

Hur kan vi skapa intresse för antroposofin hos nästa generation? I debatterna vid generalförsamlingarna vid Goetheanum saknar jag intresset för antroposofin som världsrörelse. Jag saknar intresse och entusiasm för det ännu okända. Jag saknar entusiasm för förslag och impulser från andra delar av världen. Jag saknar förtroende för och vid behov överseende med dem som tar på sig ansvarsuppgifter.

Ansvarsperspektiv

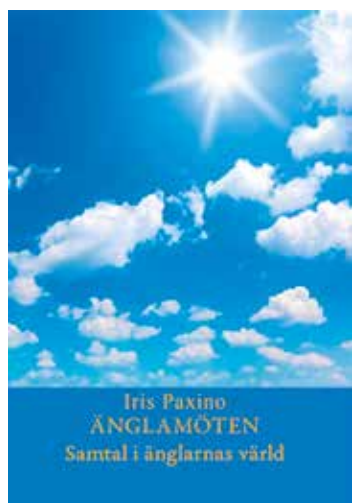
Det är så lätt att vara emot något - utan att ha ett eget verkligt ansvar. Det är så mycket svårare att stå inne i ansvarsbärandet. Om vi vill vinna nya medlemmar måste vi upphöra med det småaktiga och självcentrerade beteendet. Det är vad mitt sunda förnuft och min akademiska utbildning säger mig.

Jag kan bara hoppas att generalförsamlingen i slutet av mars/början av april i år blir bättre, annars blir det svårt att motivera varför det Antroposofiska Sällskapet i Norge ska betala för min resa och att jag måste lämna mina elever ensamma under denna tid.

Ingrid Reistad, i egenskap av medlem av det Norska Landssällskapet.

Källa: Kommentar ur tidningen Anthroposophie weltweit Nr. 1-2, 2023.
Översättning: Red. GN.

BOKANMÄLAN

Änglamöten

Christhild Ritter

Bokens titel:

*Änglamöten
Samtal i änglarnas värld*

Författare:

Iris Paxino

Bokförlag:

Wrå Förlag

Häftad, 278 sidor. Utgivningsår: 2022.

Iris Paxinos bok om änglarna och deras verkan i våra liv är en otroligt spännande, läs- och tänkvärd bok, i en tid då vi alltmer snärjer in oss i den fysiskt materiella tillvaron. Boken vidgar och lyfter perspektivet till det som finns omkring oss – det andliga - änglarna i vår tillvaro.

Hon beskriver hur änglarna är en del av våra liv och ständigt finns omkring oss. Vi märker det bara inte då vi är så upptagna med våra jordiska materiella vardagsbestyr. Men de finns där hela tiden i alla sammanhang och situationer och försöker hjälpa, leda, inspirera och bära oss. Överallt där vi tror att det inte finns någonting, är det fullt av änglar av olika kategorier. I mellanrummen, mellan människor, träd, hus, ja överallt där vi tror att det bara är luft, finns dom. Allt omkring oss är fyllt av änglar - en hisnande tanke. Så om vi tror oss vara ensamast i världen så är vi inte ensamma. De finns där hela tiden kring oss: våra personliga änglar som skyddsängeln, vår änglaring, vår ledarängel osv. Eller som sociala änglar som är delaktiga i grupper, sociala sammanhang, skolor osv. Ja till och med på flygplatser, motorvägar, järnvägsstationer finns de och bär, ordnar, ledsagar,

organiserar och styr upp så att allt skall flyta så bra som möjligt.

Men de ingriper aldrig i vår fria vilja. Vi bestämmer, allt för ofta omedvetet, hur mycket vi tillåter dem att verka och ingripa och hur mycket vi låter de mörka änglarna, skuggänglarna, de luciferiska och arimanska dubbelgångaränglarna verka.

Vår uppgift under jordetillvaron är att utveckla frihet. För att kunna detta har vi fått friheten att välja och är ställda mellan de ljusa och de mörka änglarna. Så allt ansvar ligger hos oss även om vi inte är medvetna om den makt vi har. På grund av bristande självinsikt ger vi oftast skuggänglarna alltför mycket utrymme i våra liv. Alla våra negativa, ostrukturerade, omedvetna tankar och känslor tvingar dem att agera. All vår irritation, ilska, pessimism och hat ger dem näring och förstärker vårt negativa beteende. De blir tvungna att agera och på så viss försvåra livet för oss. Men så fort vi blir medvetna om vårt beteende, våra tankar och känslor och för in ljuset, det andliga, det goda i vår själ kan de ljusa goda änglarna stå oss bi och bära, hjälpa, leda och inspirera oss.

Det besvärande tycker jag är att vi inte kommer undan. Det är vi människor som skapar vår värld genom hur vi förhåller oss. Vi har vår fria vilja och därigenom även ansvaret för hur världen utvecklas. Ljusets änglar kan bara stå oss och världen bi om vi ger dem en chans. Bredvid står de arimanska och luciferiska skuggänglarna tvungna att ingripa om vi ger dem möjlighet. Och vi ger dem på grund av vår bristande självinsikt tyvärr väldigt mycket utrymme och många möjligheter att agera och väldigt mycket att göra idag.

BOKANMÄLAN

Den sociala världen som mysteriecentrum

Bokens titel:

*Den Sociala Världen som Mysteriecentrum:
Antroposofins Sociala Vision*

Författare:

Harrie Salman

Originalalets titel:

*The Social World as Mystery Center: The
Social Vision of Anthroposophy.*

Översättning:

Stefan Breitholtz

Ur baksidestexten:

En ny andlighet behöver anpassade sociala former för att förankra sig i initiativ, grupper och institutioner. Materialistiska lösningar har hittills inte lyckats bemästra dagens sociala kaos som yttrar sig i ojämlikhet, flyktingströmmar och klimatförändringar.

Kulturens förnyelse börjar i liten skala; i familjen, i mindre gemenskaper. I ett större perspektiv handlar det om att omvandla vår materialistiska kultur till en andlig kultur. Det sociala livet måste vårdas medvetet. Rudolf Steiner kallade intresset för "den andre" den grundläggande nerven, kärnan i allt socialt liv. Det arketypiska fenomenet i kommunikationen kan medvetet aktiveras endast ut ur ett sant intresse och en vilja att ge "den andre" utrymme.

Harrie Salman ger oss verktyg att skapa nya moderna mysteriecentrum i det sociala.

Harrie Salman, PhD, är en holländsk filosof inom kultur och samhälle. Han har undervisat i filosofi vid universitet i Holland och Östeuropa och skrivit flera böcker om antroposofi och om europeisk och rysk kultur, bland dem The rising of the inner Sun och A Continent with a Global Mission.

Inbjudan

Till alla stora och små, formella och informella gruppaförare och studiegrupper som studerar Rudolf Steiners verk.

Styrelserna i Antroposofiska Bokförlaget och Antroposofiska Sällskapet håller gemensamt på att gå igenom:

- vilka böcker som finns på svenska
- vilka böcker som skulle behöva nytryckas
- vilka behov och önskemål som finns
- böckernas språkliga skick
- finns det översättningar som studiegrupperna gjort för sitt studiearbete som inte tidigare varit översatta och utgivna.
- finns det någon/några som är intresserade att översätta eller läsa korrektur

Vi är väldigt intresserade av att få synpunkter från er kring texter och översättningar av Steiners verk som ni studerar och har studerat.

Varmt välkomna att vara med i processen att upgradera Steinerlitteraturen på svenska för framtiden!

Kontaktperson i Antroposofiska Bokförlagets styrelse:

Kerstin Hemlin,
kerstin.hemlin@telia.com, Tel: 551 50633

BOKANMÄLAN

Ockult historia

Bokens titel:

Ockult historia

Esoteriska betraktelser av karmiska sammanhang i förbindelse med historiska personligheter och händelser.

Originalets titel:

Okkulte Geschichte. Esoterische Betrachtungen karmischer Zusammenhänge von Persönlichkeiten und Ereignissen der Weltgeschichte, GA 126

Författare:

Rudolf Steiner

Översättning:

Rikard Lundin och Ottar Ludvigsen

Bokförlag:

Antroposofiska bokförlaget, Järna 2022

Den historiska och kulturhistoriska utvecklingen är mycket mer omfattande och meningsfull än vad dagens historieforskare förmedlar. Det man kallar historia är ofta bara en beskrivning av orsak och verkan av yttre skeenden. Men bakom de till synes slumpartade händelserna finns en avsikt hos högre väsen, som så att säga använder oss människor som verktyg för att åstadkomma det som skall uppnås i de olika kulturrepokena.

Vid årsskiftet 1910-11 höll Rudolf Steiner i Stuttgart denna föredragsserie där han beskriver utvecklingsförloppet från den urindiska kulturrepoken fram till vår femte och in i de framtida epokena. Det är en mycket levande framställning där han berättar hur olika individualiteter

genom olika inkarnationer medverkar i den historiska utvecklingen, men också hur de skilda översinnliga makterna formar och leder ända in i enskildheter. Stora yttre dramatiska förlopp skildras, som exempelvis orsakerna till den atlantiska katastrofen, men också de utåt sett odramatiska men inte mindre viktiga motsvarigheterna i vår inre utveckling.

Boken ger djupa insikter i det historiska förloppet. Inte minst beskrivs den babyloniska tiden, där vår tid är något av en spegelbild av denna gamla kultur jämte den egyptiska. De tidigare människorna levde som klarseende med det andliga mer i det omedvetna. Vändpunkten kom i den grekisk-romerska kulturrepoken. I de sex föredragen vävs in hur vi i nutiden på ett medvetet sätt skall kunna medverka till utvecklingen av vår nuvarande kulturrepoken för att skapa rätt grogrund för den kommande, sjätte kulturrepoken.

www.bokhandeln-vidar.se

Läsning i Påsk- och Pingsttid

Andliga påskklockor, Rudolf Steiner.

Wrå Förlag, Antal sidor: 40

Påskhögtiden, Rudolf Steiner. Antroposofiska Bokförlaget. Antal sidor: 45

Parsifal, Wolfram von Eschenbach.

Telleby Bokförlag. Antal sidor: 275

Parsifal, Myten om den moderna människans utvecklingsväg, Michael Debus.

Kosmos Förlag. Antal sidor: 142

Parsifal och Gral, Leif Wærenskjold.

Nova Förlag. Antal sidor: 36

Påsk, Emil Bock. Wrå Förlag. Antal sidor: 59

Kristi himmelsfärd, Friedrich Benesch.

Wrå Förlag. Antal sidor: 58

Världspingst, Rudolf Steiner. Antroposofiska Bokförlaget. Antal sidor: 22

Pingst i vår tid, Friedrich Benesch.

Wrå. Antal sidor: 46

Midsommar, Friedrich Benesch. Wrå Förlag. Antal sidor: 96, A6-format

Årstidsimaginationerna, Rudolf Steiner.

Telleby Bokförlag. Antal sidor: 103

*Böckerna finns att köpa hos:
robbygge.se & bokhandeln-vidar.se*

BOKANMÄLAN

Veckospråk

Karin Neuschütz

År 1912-13 skrev Rudolf Steiner 52 veckospråk för årsloppet. Verserna ingick i en mycket innehållsrik kalender som endast gavs ut en gång. Där fanns dels en dag-för-dag-kalender i vilken året började den 1 april med anteckningar om historiskt väsentliga minnesdagar intill datumen, vidare fanns djurkretsbilder och så de veckospråk som sedan dess "lösgjort sig" ur denna första publikation och bildat en egen skrift, den antroposofiska själskalendern, som fått en rad olika översättningar till olika språk.

Veckospråken nummerades från 1 - 52 och det första hör alltid till påskdagen, oavsett när denna infaller i vår almanacka. En viss flexibilitet behövs alltså i användandet av en själskalender.

Varje veckospråk kan göras till föremål för en meditation, människan kan leva med i det som sker under årets veckor i naturen i den värld hon är född in i och detta kan bli en möjlig väg till självkänedom. Årstidernas växlingar leder oss till att själsligen ha en vintertillvaro då vi mer går in i den egna tanke- och viljevärlden och en sommartillvaro då vi går utanför oss själva till det som våra sinnen visar oss.

Dessa veckospråk har under åren nyöversatts flera gånger till svenska och presenterats på olika vis. Anna Lisa Lundkvist och Margaret Langen-Riedel gjorde en tidig översättning som tryckts i flera upplagor och som fortfarande används i form av en liten fickbok där varje språk har ett upplag med tysk och svensk text.

Antroposofiska Bokförlaget gav år 2011 ut en samling som för varje uppslag visar fyra veckospråk, ordnade så att man ser både den vers som gäller på det norra halvklotet och den som gäller på det södra (samt båda deras speglade verser). Den som lever på det södra halvklotet följer samma ordning av veckospråken men med sex månaders förskjutning.

Vill man ta del av djupare sammanhang i studiet av själskalendern rekommenderas att läsa Michel Debus efterord i denna samling, där han redogör för tre olika kvaliteter i kalendern: naturens årslopp, de kristna högtidernas år och slutligen Mikael-året, dvs det som inte kan härledas direkt till naturen utan tillkommer genom det "som människan ur det andliga fogar till naturens förvandling genom året".

Framför mig ligger en nyligen utgiven och mycket vackert formgiven "Själskalender" från förlaget Aquilon Artes, där veckospråken översatts av framlidna Barbro Aquilon och försetts med 6 illustrationer för årstiderna, utförda av Bengt Aquilon i hans subtila hartsoljeteknik. På försättsbladen ser man de första och sista sex verserna i Steiners handskrivna originalmanus från 1912.

I denna samling återges flertalet verser ordnade tre och tre och alla de svenska kommer först och därefter de tyska originalen.

Det är fint att se veckospråken ordnade så att de stämningssmässigt följs åt i dessa grupper om tre på var sin sida. Mitt i var och en av de fyra årstiderna står ett ensamt veckospråk på en egen sida. Detta gör att man stannar upp lite extra kring de verserna och då kan man upptäcka att de har något särskilt för oss att begrunda.

År 1994 gavs det ut en översättning av Hans Möller av Själskalendern, där han i förordet påpekade att det är en tillgång för svenska läsare som intresserar sig för Steiners själskalender att det finns många olika översättningar. De skilda versionerna ger oss olika ingångar till de tyska originalen. Viktigast av allt, enligt Hans Möller, är att språken är meditationer som ska aktivera medvetandet.

Det är intressant att jämföra de olika utgåvorna och hur väl översättarna lyckats följa tyskans innebörd - i originalen förekommer vissa nyord även på tyska och många intrikata syftningar, vilket måste vara verkliga utmaningar för den som ska klä innehållet i svensk dräkt - och få fram både rytm, stämning och lyhörddhet.

Ofta läses ju årstidsverserna högt i olika sammanhang och då underlättas recitationen väsentligt om översättaren tagit sig an texten med musikaliskt sinne.

Detta tycker jag att Barbro Aquilon på ett känsligt sätt ofta lyckats uppnå.

I Bengt Aquilons förord: "De femtiotvå veckoverserna i Själskalendern kan läsas som stämningsskapande poetiska texter och samtidigt användas till ett kontemplativt fördjupande av människans samband med årets gång i naturen."

"Att följa årets gång med kalendern blir till en rytm av yttre och inre liv."

Veckospråk nr 8 i det tyska originalet av Steiner och i Barbro Aquilons översättning:

*Es wächst der Sinne Macht
Im Bunde mit der Götter Schaffen,
Sie drückt des Denkens Kraft
Zur Traumes Dumpsheit mir herab.
Wenn göttlich Wesen
Sich meiner Seele einen will,
Muss menschlich Denken
Im Traumessein sich still bescheiden.*

*Nu växer mina sinnens makt,
med gudars skapande förenad,
den trycker ner min tankes kraft
till drömmens dunkel.
När gudaväsen vill
sig med min själ förena,
då måste mänskligt tänkande
i drömtillvaro ödmjukt vänta.*

TILL MINNE

Till minne

Medlemmar som meddelats avlidna sedan förra numret av Forum Antroposofi.

Antonius Zeiher
* 1952-08-26, † 2023-01-31

Hilma Bartos
* 1941-05-08, † 2023-01-19

Bo Lahti
* 1936-10-08, † 2022-12-28

Vi tar gärna emot nekrologer över avlidna medlemmar, och även icke medlemmar som varit aktiva i antroposofiska sammanhang.

TILL MINNE

Antonius Zeiher

* 1952-08-26, † 2023-01-31

Antonius Zeiher, en kulturskapare i Järna.

Jag är mycket glad och tacksam över att ha fått möta och arbeta tillsammans Antonius Zeiher.

Föräldrarna, Renate och Hartmut Zeiher, kom till Sverige och Järna i början av 1950-talet för att arbeta på Solbergahemmet. Där föddes Antonius och han fick också två yngre bröder.

Fadern flyttade efter några år tillbaka till Tyskland. Antonius började Kristofferskolan som man på den tiden reste till med SJ-tåg. Renate berättade senare att hon inte tyckte om att han såg så blek ut när han kom hem sent på eftermiddagarna så hon som var en mycket initiativrik kvinna beslöt att starta en skola i Järna så att Antonius skulle slippa de långa resorna.

När sönerna blev äldre flyttade Renate med dem till Berlin där hon efter två år avslutade sin eurytmiutbildning som hon innan flytten till Sverige påbörjat. När Antonius skulle börja klass II flyttade de

tillbaks till Sverige och nu gick Antonius de två sista åren, 11:an och 12:an, i Kristofferskolan där jag lärde känna honom. Han uppträdde ganska tillbakadraget, läste mycket och talade litet och gick omkring för sig själv på rasterna med huvudet i en bok och läste dikter.

Familjen i villan i Järna med mamma Renate och de två bröderna var ett mycket gästfritt hem där många unga människor möttes och diskuterade livsfrågor.

I 12:an spelade klassen pjäsen "Den kaukasiska kritcirkeln" av Brecht. Vem spelade då domaren, höjd över alla på en högt uppsatt plats och som med vishet dömde vem av två mödrar som var den rätta att behålla ett barn? Det var Antonius. Där finns faktiskt litet av en bild av Antonius såsom han verkade sen dess, hur han lugnt löste problem som dök upp.

Antroposofin var självklar för honom redan tidigt under skoltiden, dels som ett sätt att leva med livet i alla dess stormar och dels som en inspiration till hur man kan förändra världen. Särskilt frågan om samhällets tregrenade förvandling upptog hans intresse. I början av 1970-talet var han tex delaktig i en grupp 20-åringar som möttes en gång i veckan och tillsammans försökte översätta nationalekonomiska kursen till svenska samtidigt som man i samtal försökte bearbeta innehållet. Ett resultat av detta var när Antroposofiska Bokförlaget gav ut boken senare.

Han deltog också ärligen under många år i Socialvetenskapliga sektionens möten i Dornach och var även med i starten av Ekobanken.

För Antonius var förverkligandet av antroposofin i olika initiativ det viktiga. Han var varken intresserad av att basunera ut storslagna idéer eller att kritisera andra för deras fel eller brist på initiativ. I stället tog han liksom helt tyst det ena viktiga initiativet efter det andra. Han såg att det alltid fanns öppningar för nya initiativ och för lösningar på de problem som uppstod. När han blev sjuk i Parkinsons sjukdom och steg för steg mer hindrad i sina initiativ klagade han aldrig över sin situation.

Han var en nyskapare framför allt genom handling och startade en mängd verksamheter. En kulturskapare som har satt många spår efter sig, särskilt i Järna.

Man kan säga att han var både en indirekt och en direkt kulturskapare.

Indirekt: När mamman Renate tyckte att han "såg så blek ut" att hon startade en skola för att han och sedan bröderna skulle slippa de långa resorna.

Och den skolan blev Järna Waldorfskola, så att man kan säga att han är indirekt orsaken till att vi idag har tre waldorfskolor i Järna!

Direkt:

1 Han startade som mycket ung under det tidiga 70-talet tillsammans med Aurora Granstedt (Klingborg på den tiden) en waldorfförskola i Järna och tog hand om den några år, innan han själv hade fått barn. Originellt både då och nu att en ung man står för en förskola och den förskolan är ju fröet till alla de waldorfförskolor vi har i Järna i dag!

2 Han tyckte inte att det räckte att studera tregrening utan tog också ett initiativ till att i slutet av 70-talet starta tidskriften Balder som ett organ för detta och som han tillsammans med flera andra drev under många år; han själv var redaktör och ekonomiskt ansvarig. Den existerar fortfarande genom Mats Ahlbergs försorg och har sedan han lämnat den genomgått en förvandling och är nu en kulturtidskrift.

3 Han utbildade sig till talgestaltare och vistades under några år periodvis i Dornach. Vi ser här hans intresse för kraften och kvalitén i orden och det talade ordets verkliga kvaliteter som därmed blir konst, en kulturgärning i vår tid när innehållet i ordet mer och mer töms ut. Det är också ännu ett uttryck för hans starka förhållande till språket vid sidan om att skapa tidskrift och översätta Rudolf Steiner. Han talade bl a till många olika eurytmiföreställningar med sin varma stämma och fortsatte även ganska lång tid efter att sjukdomen satt in.

4 Med tanke på Antonius brinnande intresse för antroposofisk litteratur kan man se det som självklart för honom att engagera sig i Antroposofiska Bokförlaget, en av världens äldsta antroposofiska inrättningar. Han hade ju själv ett enormt stort bibliotek. Han blev förlagets fjärde ordförande sedan starten 1913 och stannade på den posten tills familjen flyttade till Norge. Vid sidan av en trogen utgivning och översättning av Steiners verk på svenska satsade han även på andra antroposofiska författare, inte minst Jørgen Smit. Under hans tid gav förlaget också ut Michaela Glöcklers bok "Barnets hälsa och utveckling" som förmodligen blev förlagets mest sålda. Då man på den tiden var tvungen att beställa många exemplar från tryckeriet för att hålla styckkostnaden nere uppstod snart omfattande lager. Det blev en stor hjälp att Antonius kunde härbärgera böckerna på sin arbetsplats, stiftelsen Biodynamiska Produkter, innan de hittade ett hem i Robynges källare. Hans gärning som förläggare, översättare och redaktör gör honom till en av landets mest betydelsefulla personligheter på den antroposofiska litteraturens område.

En Waldorfskola skriver historia

Ellinor Sandström och Bodil Svalberg

För Forums läsare kan det vara av intresse att följa en process som en grupp entusiaster har satt igång för att vårda och dokumentera Umeå Waldorfskolans utveckling genom åren. Det är oerhört värdefullt, att det som varit inte bara faller i glömska. Man har ju genom en skolimpuls på kreativt sätt förändrat världen och skrivit historia i samhället, i Västerbotten, men även i och för den antroposofiska rörelsen. Detta inspirerar förhoppningsvis andra att börja rota i pärmarna och kartonger, ta fram datorn och dokumentera. Ett viktigt uppslag är att samarbeta med lokala institutioner, i det här fallet med Folkhälsoinstitutet i Västerbotten.

Det är nog så svårt för en enskild person att minnas historiska processer 40 år tillbaka i tiden; att göra detsamma för den grupp pionjärer som strålade samman 2014, var definitivt inte enklare! Minnen väcktes till liv, artiklar, protokoll och annat material letades fram, medarbetare ombads beskriva sin del i organisationen och föräldrar bidrog med minnesglimtar.

Allt adekvat insamlat material från skolan och privatpersoner, lämnades senare över till Folkhälsoinstitutet i Västerbotten. De katalogiserar och gör det tillgängligt för forskning. Det är fortsättningsvis skolans Stiftelse som äger materialet och vid förfrågan beviljar tillgång till det eller inte.

Rolf Karlsson var den som förde pennan vid sammankomsterna. Texterna justerades och kompletterades allteftersom. Processen gick lite ryckvis och allt stannade av när Rolf dog våren 2021. Men tråden kunde tas upp igen, då det visade sig att han under hösten sänt det skrivna materialet för genomläsning och komplettering till en f.d. kollega. En tillfällig Historikgrupp bildades för att slutföra arbetet.

Så kom det sig, att pionjärgruppens dokumenterade arbete, med titeln Umeå Waldorfskola – tillkomsten av en skola, efter 8 år kunde överlämnas till representanter för Stiftelsen Umeå Waldorfskola i juni 2022 och då tillsammans med ett specialnummer av skoltidningen W-POSTEN.

De två skrifterna finns nu att läsa digitalt på länken nedan. <https://sites.google.com/waldorfumea.se/historikgrupp>

Vem skall vara med de yngre barnen under dagarna?

I Sverige finns idag drygt 70 waldorfskolor runt om i landet från Umeå i norr till Rörum i söder, från Orust i väst till Visby i öst och många däremellan. Några började sin verksamhet i anspråkslös skala på 60-talet. Många grundades under 70-talet då intresset för waldorfpedagogik fick stark medvind. Pedagogiken "låg i tiden" genom spirande miljömedvetande och "gröna vägen"-ideal och genom utställningen MILJÖ SOM GER LIV på Liljewalchs i Stockholm. Den utställningen vandrade sedan genom landet till Malmö, Umeå, Norrköping, Växjö, Falun ...kanske ännu fler platser? Nya föräldrar fick möta waldorfpedagogiken. Många ville ge sina barn sådana erfarenheter. Några ville själva arbeta i en sådan verksamhet.

Det var också vid denna tid som den stora utbyggnaden av barnomsorgen i Sverige tog fart: "Ropen skalla, daghem åt alla!" Alla vuxna ska ha rätt till förvärvsarbete. Barn mår bra av att från tidiga år fostras i kollektiv... Så ljöd tidsandan. Det var den svenska barnomsorgens glansdagar. Förvaltningsansvariga från när och fjärran kom för att inspireras av vår barnomsorg.

Nya waldorfpedagogiska initiativ växte fram. Entusiastiska föräldrar och pedagoger slog sig samman och grundade nya barngrupper. Till en början var arbetet mycket ideellt.

Kommunala bidrag förändrade så småningom radikalt de ekonomiska förutsättningarna.

På senare år har knappt några nya waldorf-initiativ slagit rot. Några lekskolor har "somnat in", inte hittat nya pedagoger. Men de allra flesta står stadigt och uthålligt mitt i samhällsutvecklingen och håller styrfarten. 2200 barn går i våra waldorfförskolor idag, och då är inte sex-åringarna inräknade, eftersom de sedan 1998 räknas till skolbarnen.

De stora grupper av waldorfförskollärare som började arbeta på 70-talet går nu i pension. Behovet av nya waldorfförskolpedagoger är skriande!

Alltså: Det karakteristiska för hans kulturgärning är att den har att göra med hur antroposofin inspirerar till människovärdig förändring av samhället; den har att göra med framtiden och därmed också med barn och med ordets inneboende kraft.

Att söka lösningar och inte skapa problem var det han gjorde med en mycket lång vilja. Om han bestämt sig för något så tröttnade han inte utan såg till att det ändå blev möjligt att genomföra. Under många år i början skrevs texter för hand! Han gav helt enkelt aldrig upp. Samtidigt var ett troget och noggrant arbete hans signum.

Han hade en stilla varm och närmast mild framtoning som samtidigt förenades med ett klart och skarpt omdöme, han vek sig inte när det gällde kvaliteten i det han arbetade med. Han hade även en mycket fin humor som kunde komma med ett karakteristiskt lätt ironiskt leende.

Vi kan också se att livet i en familj var viktig för honom, den han kom ur och de han var med om att skapa.

Han mötte Karin Hallklint i början av 70-talet, de flyttade ihop och fick två söner, Joel och Emanuel. Ett tag bodde de i ett kollektiv i Mölnbo.

Senare på 80-talet efter att Karin och Antonius separerat mötte han Joan Altink och de fick tre barn: Maria, Alexander och Leonard.

Småningom fick han också flera barnbarn. Han engagerade sig i barnen och följde deras utveckling med stort intresse.

Antonius föddes med stora begåvningar men mötte också i sista delen av livet hårt motstånd genom sjukdomen. Han tillät dock inte den att styra hans liv mer än absolut nödvändigt och bevarade sin öppenhet och intresse för livet hela tiden.

Redan på 50-årsdagen visade sig sjukdomen tydligt men det förtog inte hans lugn och goda humör. Och hans vilja att dansa! Både på 50-årsdagens fest och på 60-årsfesten som var i Kulturhuset dansade han glatt och länge. På 2000-talet flyttade han och Joan och deras barn till ett hus utanför Linköping och efter ett tag gick flyttlasset till Norge där de sedan bodde på några olika platser. Han gav aldrig upp sitt medlemskap i Antroposofiska Bokförlaget.

Under hela sjukdomstiden hade han Joan vid sin sida som ett starkt stöd.

Anna Hallström

Waldorflärlarhögskolan i Bromma utbildar waldorfförskollärare på deltid, där studenterna arbetar i barngrupp parallellt med utbildningen. Det är en fruktbar väg då praktik och teori hela tiden berikar varann. Denna utbildning är 5-årig och avslutas med ett examensarbete.

Som koordinator för RWS, Riksföreningen Waldorfförskolornas Samråd, såg Geseke Lundgren behovet av att öppna dörrar för fler verksamma pedagoger att kunna delta i en kortare mer praktisk utbildning. Efter inspirerat samarbete med kollegor, som blev medskapare till utbildningen, blev det hösten 2017 möjligt att börja en waldorfförskötarutbildning i Järna med Vårdinge folkhögskola som huvudman.

Vår pionjärgrupp samlade starkt motiverade människor i olika åldrar. Förutsättningen var, och är fortfarande, att var och en måste arbeta i barngrupp parallellt med utbildningen.

Vi möts åtta intensiva utbildningsveckor under två år och däremellan ingår distansundervisning. Vår arbetsplats är Bruno Liljefors gamla ateljé i Vita Huset med sin strålande utsikt över Järnafjärden. Där bygger vi upp en förskolemiljö varje kursvecka, äter och lever tillsammans. Deltagarna övar, diskuterar, utbyter erfarenheter, lyssnar till olika föredragshållare, reflekterar, studerar antroposofi, gör eurytmi, gräver i trädgården, mjölk-syrar och bakar bröd, täljer och övar pentatonisk flöjt, "vässar" sin iakttagelseförmåga, gör studiebesök på lekskolor i trakten... Mellan veckorna arbetar deltagarna med iakttagelser, konstnärligt hantverkliga och pedagogiska uppgifter, fördjupning efter och förberedelse inför kommande utbildningsvecka...

Hösten 2019 började en ny entusiastisk grupp. Några kom ända från Norge.

Medarbetare med statlig förskolläraryxamen, som ville bli mer waldorfförskolepedagogiska kom. Jubileumsgruppen fick de kallas då de började det år när waldorfförskolepedagogiken firade 100-årsjubileum. Så kom pandemin. Vi följde i stort samma kursplan som med den första gruppen, men nödgades öva oss i att undervisa digitalt! Vårdinge bekostade en filmare som stod oss bi i vått och i torrt. Helt från början hade vi ett digitalt "klassrum" i Google workspace för distansundervisning där ett intensivt utbyte av inlämnade iakttagelseuppgifter och reflektioner till texter, redovisade praktiska / hantverkliga uppgifter m.m. äger rum. Det har tjänat oss väl. Nu under pandemin blev detta hjälpmedel än mer viktigt.

Till hösten 2021 hade vi fler än någonsin som ville komma till utbildningen. På grund av pandemin blev hela antagningsprocessen digital. Varken antag-

ningsintervjuer på plats eller "prova på-helg", för att kunna göra sig en bild av vad denna utbildning innebär, var möjliga.

Denna grupp avslutar sin utbildning nu till sommaren. Den har fått namnet Framtidsgruppen för nu står hela detta utbildningsinitiativets framtid skrivet i stjärnorna....

Från januari 2023 är de statliga bidrag till yrkesutbildningar, som folkhögskolor har kunnat söka, och som finansierat denna utbildning, indragna. Vårdinge betalar ur besparingar så att nuvarande studerande kan avsluta sin utbildning.

Sedan är pengarna slut!

Vi måste finna nya vägar till finansiering!

En väg är att starta en "uppdragsutbildning". Vårdinge vill gärna fortsätta vara vår huvudman. RWS, Riksföreningen Waldorfförskolornas Samråd, organiserar och fortbildar Sveriges waldorfförskolors medarbetare. RWS kan ge Vårdinge folkhögskola i uppdrag att genomföra denna utbildning MEN RWS måste hitta finansieringen!

Om vi vill att framtidens waldorfförskolor ska vara mer än trevliga rosa-laserade

arbetsplatser med naturmaterial och lite lugnare tempo, om vi vill att där finns utbildade waldorfförskolepedagoger som arbetar med waldorfförskolepedagogikens människosyn, ja, då behöver vi alla aktivt stödja de waldorfförskolepedagogiska utbildningarna!

Vem ska vara de yngre barnens förebilder under dagarna i framtiden?

Waldorfförskolorna tillfrågas nu av RWS att solidariskt bidra till att finansiera utbildningen. Men flera kommuner skär ner barnpengen till förskolorna. Många har det redan ekonomiskt kärvat!

Det behövs fler källor till finansiering!

Har DU idéer och tankar, erfarenheter eller kunskap kring detta? Hör av dig till RWS: rws@waldorf.se 070 882 83 03 tis kl 14-18, tor kl 10-19

Vill DU bidra till utbildningens fortsättning?

Alla bidrag är varmt välkomna! Helt små såväl som större!

RWS bankgiro, Ekobanken: 5182-9307 Märk gåvan

"BARNSKÖTARUTBILDNINGEN"

TACK FÖR ORDET!

Varma hälsningar från

RWS, Riksföreningen Waldorfförskolornas Samråd genom Amelie Wallmark

Waldorfförskötarutbildningen genom Geseke Lundgren, Kristina Tucinska, Auri Neideman, Gudrid Malmsten.

Program för årsmötet

Kl 11.30 Anförande: Om den första Goetheanumbyggnaden, 100 år efter den förödande branden. Mats-Ola Ohlsson. Med eurytmiskt inslag av Kristina Tucinska.

Kl ca 12.30 Lunch

13.30-16.00 Minnesstund för de döda och årsmötesförhandling

Förslag till dagordning

1. Öppnande av stämman
 2. Fastställande av röstlängd
 3. Val av mötesordförande
 4. Val av protokollförande och två justerare, tillika rösträknare
 5. Fastställande att mötet är stadgeenligt utlyst
 6. Fastställande av dagordningen
 7. Verksamhetsberättelse 2022
 8. Revisorernas berättelser
 9. Fastställande av resultat- och balansräkning
 10. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
 11. Uppföljning av budget och verksamhetsplan
 12. Val av styrelse - valberedningens förslag
 13. Val av revisorer
 14. Val av valberedning
 15. Motioner och styrelsens förslag
 16. Fastställande av tidpunkt för höstmötet 2023
 17. Övriga frågor som rör föreningen
 18. Stämmans avslutande
- Grundstenen läses som avslutning

Verksamhetsberättelse 2022

Antroposofiska sällskapet har under 2022 gett plats för ett flertal olikartade sammankomster. Efter pandemin har aktiviteten vuxit i antal och intresset för att delta är tydligt positivt. Från enskilda föredrag som medlemmar arrangerar till större konferenser har det kommit intresserade och stämningen har varit mycket bra och man upplever framtidsoptimism, det värmer hjärtan.

Det blir tydligare och tydligare hur situationen i Ytterjärna är. För Antropo-

Kallelse till årsmöte i Antroposofiska Sällskapet 2023

Härmed kallas alla medlemmar i Antroposofiska Sällskapet till årsmöte.
Mötet hålls i Robygge, Ytterjärna, lördagen den 22 april (11.30) 13.30–16.00

Antroposofiska Sällskapet är det viktigt att vi har goda relationer till alla på plats. Samarbetsformer utvecklas ständigt och det finns i dagsläget mycket goda möjligheter att fortsätta bygga en hållbar samvaro i Ytterjärna. Detta betyder i praktiken t ex hur vi använder Kulturhuset och hur sällskapetets lokalbehov är och vilka projekt vi gör tillsammans. Ute i landet finns det en hel del aktiviteter. I Stockholm och i Norrköping har man egna lokaler som ger möjligheten till ett rikt utbud. Det som under åren har vuxit fram är en kraftig satsning i Skåne där medlemskvällar arrangeras flitigt. I högskolan är det förstås klasstimmar på många orter i Sverige, regelbundet klassarbete är en viktig del av det esoteriska livet i sällskapet.

Sektionerna har sina sammankomster och det som kallas för sektionssamråd träffas i Järna. Där möts talespersoner för alla sektioner. Högskolekretsen, där alla högskolemedlemmar träffas, har under 2022 frågat sig; hur ska vi utveckla den så att den motsvarar de frågor som medlemmarna har? Det nya är att vi har klasstimme på förmiddagen och sedan olika teman på eftermiddagen.

Styrelsen för antroposofiska sällskapet träffas varje månad. Nordiska styrelsemöten har vi haft en gång i Järna och en i Köpenhamn. Om man ska lyfta upp en händelse av allt som har gjorts då kan man glädjas över högskolemötet i juli där närmare 100 deltagare från hela Norden var närvarande. De 19 klasstimmar gjordes av olika personer och gav en rik bild av möjligheter, hur man kan genomföra fria timmar.

Sällskapetets arkiv är på plats och materialet som täcker hela 1900-talet är i ordning.

Publikationer

* Forum Antroposofi utkom fyra gånger med en upplaga på 2100 ex. Redaktionskommitté: Berit Fröseth, Felix Nieriker, Göran Nilo. Projektledare: Joel Hallklint.

* Webb: www.antroposofi.nu, facebook.
Redaktör: Joel Hallklint.

Sekretariat och servicefunktioner

Joel Hallklint 50% tjänst. Uppgifter: Medlemsregister, ekonomisk administration, medlemskommunikation, mötesadministration m.m

Medlemstatistik

1347 medlemmar i januari 2022
+29 medlemmar 2022 (2021 +20)
+2 inflyttade medlemmar till svenska landssällskapet 2022
-24 medlemmar sade upp sitt medlemskap 2022 (2021: -20)
-21 medlemmar meddelades avlidna 2022 (2021: -15)
-184 tappade medlemmar (nås ej) 2022
-1 utflyttade medlemmar till andra landssällskap 2022
1148 medlemmar i december 2022

Valberedningens förslag till årsmötet

För nyval av styrelseledamot:
Marina Ubilla.

För omval ladsrepresentant på 3 år:
Janne Silvasti.

För omval valberedning: Erland Kornfeld och Per Erik Johnsson.

Föreslagen till nyval:

Mitt namn är Marina Ubilla, eurytmilärare sen 20 år tillbaka.

Har varit verksam eurytmist på flera waldorfskolor; bl. a i Lund, Norrköping, Uppsala, Stockholm.

Arbetar med Skoleurytmifestivalen som arrangeras av FEP Föreningen För Eurytmipedagogik i samarbete med Kulturhuset Ytterjärna och Örjanskolan. I år är det vår åttonde festival. Vi tar emot mellan 250- 500 tonårselever varje år (med undantag coronaåren).

Jag är djupt intresserad av antroposofisk människosyn och har en stor förkärlek för det kulturella och sociala arbetet. Innan jag blev eurytmist arbetade jag som utbildningsassistent och kulturadministratör på Folkuniversitet i Malmö.

Har också arbetat som passadministratör på Chilenska hederskonsulatet i Malmö. Jag är ursprungligen från Chile och flyttade till Sverige som 12-åring.

Om jag blev invald i Styrelsen skulle jag främst vilja arbeta/hjälpa till med kulturella evenemang.

Goda hälsningar, *Marina*

Fria Högskolan för Antroposofi i Sverige 2022

Om man som medlem i Antroposofiska Sällskapet aktivt vill representera antroposofin och dess konsekvenser i livet, kan man bli medlem i Fria Högskolan (För medlemskap vänder man sig till Sällskapetets sekretariat som hänvisar till ansvariga förmedlare). Man vill få tillgång till antroposofin på ett djupare plan. Att handla inspirerad av antroposofi kan beskrivas som ett sätt att "forska i vad det allmänmänskliga är", som Steiner vid ett tillfälle beskriver det. Inom Högskolan sker ett meditativt forskningsarbete, som får sina konsekvenser i det utåtriktade arbetet med antroposofi. För att bygga upp en förbindelse mellan det interna och det utåtriktade arbetet samverkar högskolemedlemmar inom olika yrkesområden i s k sektioner av Högskolan. Idag sektionsgrupper för en rad arbetsfält bl.a. pedagogik, medicin, läkepedagogik, konst, jordbruk, näring och naturvetenskap.

Fria Högskolan finns såsom Antroposofiska Sällskapet i många länder och har ett internationellt organisationscentrum i Dornach, Schweiz. I Sverige sker det meditativa fördjupningsarbetet på olika orter (se under rubriken Högskolekollegiet) i landet.

Allmänna sektionen

Medlemskapet i Högskolan handhas av Allmänna sektionen, som är det övergripande organet. Specifikt yrkesintresse är en utgångspunkt för att dessutom medar-

biodynamisk lantmjölk från Ytter-Eneby gård. Detta blev möjligt tack vare ett unikt samarbete mellan olika verksamheter:

- Ytter-Eneby jordbruk producerar den biodynamiska mjölken.
- Järna Mejeri hämtar, pastöriserar, men inte homogeniserar, samt pakerar mjölken.
- Klockargården, Norrbyvälle och Målargården distribuerar mjölken varje vecka som en del av den dagliga verksamheten.
- En hel rad storkök i Järnatrakten, samt några butiker, har förbundit sig att köpa en fast mängd mjölk varje vecka. För närvarande sammanlagt drygt 700 liter biodynamisk mjölk som produceras, distribueras och konsumeras lokalt.

Det blev ett utomordentligt fruktbart och till och med entusiastiskt samarbete, till gagn för samtliga inblandade!

Det känns som en gnista har tänts, där flera intresserar sig och bryr sig aktivt för andras verksamheter. Tillsammans möjliggörs och skapas på detta vis något helt nytt, som inte skulle vara möjligt utan intresse för varandra som dessutom leder vidare till ett konkret samarbete.

Detta är en utveckling som är mycket hoppingsvande för framtiden!

Vi får hoppas att samarbetet fortsätter att fungera bra och stabiliseras, så att det kan finnas möjlighet att bygga vidare på det och även spridas till andra delar av landet.

Sektionen för lantbruk och näring

Sektionen för lantbruk och näring har under året genomfört fyra fysiska möten. Studiet där varje deltagare berättar om den alldeles egna relationen till den biodynamiska impulsen med utgångspunkt i den egna biografin har fortsatt. Att få lära känna varandra utifrån dessa perspektiv, öppnar upp nya, väsentliga dimensioner. Dessutom har aktuella händelser inom jordbruk och den biodynamiska odlingen följts upp vid varje möte.

Sektionen tar initiativ till samrådsmöten tillsammans med odlare och företrädare för andra biodynamiska verksamheter. Mötena genomförs både fysiskt och det går även att delta digitalt. Detta möjliggör för flera att kunna vara med. Det rapporteras om den aktuella situationen.

Utöver utmaningarna med klimatet framstår tillräcklig avsättning för flera odlare som en påtaglig utmaning. Konsumenter som visar sitt intresse för biodynamiskt odlade livsmedel är en viktig

inspirationskälla för odlare!
Thomas Lüthi

Skillebyholms trädgårdsutbildning 2022

Under 2022 har utbildningarna haft fulla klasser i samtliga utbildningar.

I mars startade vi fjärde omgången SFI Park och trädgård i samarbete med Botkyrka kommun och Boodla.

Trädgårdsmästarprogrammet gjordes om och startar även den i mars i stället för som tidigare i augusti. Det var 47 studerande på YH-utbildningen under 2022.

Deltidsutbildningen fortsätter med fyra årskurser med sammanlagt 60 deltagare.

Komvux har nytt intag varje termin, sammanlagt studerade 37 personer under 2022.

Välbesökta kortkurser hölls i samarbete med Folkuniversitetet.

Antalet fortbildningskurser för företag i branschen har ökat under 2022.

Daniel Hörberg

Ny nordisk sektion inom fältet naturvetenskap, matematik och astronomi

Arbetet i det som har kallats den "Nordiska naturvetenskapliga arbetskretsen" (NNAK) är nu inne på sitt sjätte år.

För att samla krafterna har vi samlat deltagare, företrädesvis högskolemedlemmar, från Norge, Sverige, och så småningom också Danmark till fyra träffar årligen, tre i Järna och en i Oslo. Det är inte bara ett pågående landsövergripande skandinaviskt, men också sektionsövergripande arbete, i det att här möts det naturvetenskapliga och det matematiskt-astronomiska sektionsområdena.

Under föregående år 2022 har vi bland annat ägnat oss åt teman som: kosmos och oändligheten, den yttre naturvetenskapen och den inre utvecklingen (Järna i februari), offentlig visning av Vigelandsparken och dess okulta betydelse, samt regnbågen forskningshistoriskt, understött med optiska experiment (Oslo i maj), Goethe, Newton och fjärilarna, det levande tänkandet och det andliga i medicinen (Järna i oktober). Slutligen fick vi under ett längre möte i Järna i december besök av den tidigare sektionsledaren Johannes Kühl, med två offentliga föredrag, Himlarnas färger, samt Mikael och vår relation till naturen. Vidare bearbetades objektivitetens betydelse, samt regnbågen mellan natur och inre upplevelse. Vi återvände till den viktiga frågan: Hur utvärderar vi andlig forskning? (Som ju inte är lättare metodiskt än den redan krävande naturvetenskapen med dess kriterier. Alldeles nyligen höll vi så 2023 års första möte i Järna. Bland annat berördes en artikel som påvisade att Einstein i sitt

arbete med att utveckla en enhetlig fältteori mer än man tidigare trott använt sig av projektiv geometri, som i hans unga år faktiskt var i ropet! Vi fick också ett offentligt föredrag om Parcifal, Tycho Brahe och Kepler hållet på danska (Jesper Schou), där åhörarnas förståelse understöddes av riktiga overhead-bilder.

Klasstimmarerna har i alla år bearbetats på olika sätt. Nu kunde vi hålla vår första "riktiga" klasstimme. Samtidigt beslutades att anmäla till Goetheanum att vi nu har bildat en skandinavisk sektion av högskolan, som innefattar sektionsområdena naturvetenskap, samt matematik och astronomi.

Namnet blir tills vidare: Nordiska Naturvetenskapliga Sektionen (NNS). Tomas Andersson anmäler detta till Dornach. Vidare betecknas nu Daniel Håkansons uppgifter som sekreterare.

Om medicinska sektionsområdet 2022

Några läkarmottagningar där antroposofiskt inriktad medicin praktiseras finns i Järna och Stockholm och terapimottagning med läkarmedverkan i Södra Dalarna. Phoenixmottagningen har sin verksamhet i en del av Vidarklinikens tidigare lokaler i Ytterjärna, där tre deltid-arbetande läkare och flera terapeuter är verksamma. Flera läkare är verksamma som konsulter i olika socialterapeutiska och läkepedagogiska verksamheter runt om i landet.

Flera terapeuter finns på andra platser i landet. De är förtecknade i FALK-bladet, som regelbundet ges ut av FALK, Föreningen för Antroposofisk LäkeKonst. Föreningen firade sitt 50-årsjubileum i oktober. Det var 1972 som bl a Märta Arman tog initiativ till denna patientförening. Terapeuten kan sällan samarbeta med en läkare i terapin för en patient, vilket egentligen vore det riktiga.

Tidigare i juni togs beslutet att lägga ned SAMT, svensk förening för antroposofisk medicin och terapi, som organiserat alla olika yrkesföreningar och verksamheter inom det medicinska området. Det T inte att finna tillräckligt antal personer till en ny styrelse. Den avgående styrelsen hade under lång tid letat efter efterträdare. Detta paraply-organ har arrangerat många välbesökta tvärprofessionella konferenser och vidareutbildningar sedan det grundades 2007. Ett system för kvalitetssäkring av terapeuters verksamhet finns sedan 2020. SAMT ombildades till nätverk för samverkan utan styrelse och de båda vackra och mycket informationsrika hemsidorna antroposofiskmedicin.nu och hjälpsamt.nu finns fortsatt. Den förra mer som presentation av den antroposofiska medicinens män-

niskosyn och av olika terapier, den senare visar instruktionsvideor om olika konkreta egenvårdsbehandlingar.

Inom läkarföreningen LAOM genomfördes två medlemmöten i mars och oktober som var välbesökta. Läkeurytmiföreningen arrangerade flera fortbildningskurser med internationella kursledare. En veckoslutskurs i oktober med Pirkko Ollilainen som mycket uppskattad kursledare var en höjdpunkt med både läkeurytmister, eurytmister och läkare som deltagare. De lanserade sin nya hemsida med adress Lakeeurytmi.nu. I sjuksköterskeförbundet SAL ordnades i samverkan med Phoenixmottagningen kurs i rytmisk insmörjning och föräldrakurs om vård av sjuka barn. Två medlemmar genomgick individuella utbildningar för antroposofisk omvårdnad.

I den medicinska och läkepedagogiska sektionsskretsen samlades vi i Vidarsalen en gång i mars och tre gånger under hösten. Ett tema har varit att lära känna värmemeditationen tillsammans, ett annat att bjuda in människor som ägnat sig åt forskning och hur antroposofi har haft betydelse för deras arbete och forskning. I gruppsamtal har vi berättat hur vår egen yrkesväg med antroposofin har varit. Vi har medverkat i sektionssamrådets möten under året.

Järna 23 mars 2023, Kristian Holmberg

Kalendarium för Antroposofiska Sällskapet

Järna

Titta gärna in i kalendariet på vår hemsida - där annonseras nya händelser och möten så snart det blir möjligt!
antroposofi.nu/kalender

22 april 2023

Årsmöte i Antroposofiska Sällskapet
Se kallelse i denna tidsning (nr 1 2023).

28 april 2023

Har Rudolf Steiner lagt grunden till ett organiskt färgmåleri?

Ett föredrag om Steiners färgimpuls.
Bo Werner Eriksson

Tidigare docent för fritt måleri på Mal-
schule am Goetheanum i Schweiz.

Kl 19.00. Inträde: 100:-.

Arrangör: Bildsektionen

6 maj 2023

**Sektionsledare för bild- och Schöne
Wissenschaften kommer till Sverige med
tidsaktuella frågor!**

Föredraget i Järna, Robygge kl. 18.00,
temat är: Vom Morgenrot des Schönen –
die Bedeutung von Kunst und Kultur für
eine menschenwürdige Zukunft.

Av Dr. phil. Christiane Haid.

Föredraget hålls på Tyska, med översätt-
ning till Svenska.

13 maj 2023

Bokrelease: Blodets blomma:

Växter i svensk folkstro

av Sara Bonadea George.

Järna, Robygge kl 14

Välkommen till release av boken Blodets
blomma: Växter i svensk folkstro av Sara
Bonadea George (Gidlunds förlag, våren
2023). Sara kommer hålla en föreläs-
ning i ämnet. Där skildras ett Sverige
där växtriket tänktes bära på kraft och
fördolda betydelse. Det är en värld där
något bortom det som möter det fysiska
ögat ruvar och där väsen och bibliska
gestalter vandrar genom det nordiska
landskapet. Många kristna människor

i det gamla Sverige levde med en syn på
naturen som besjälad. Det berättades
bland annat om hyllefroa, fläderns väsen,
som var trädets ande. Genom att närma
oss folktron kan vi få syn på hur män-
niskan i naturens riken uppfattat denna
översinnliga dimension.

21-28 juli 2023

Nordisk Höskolekonferens:

PORTEN – kunskap och upplevelser vid
tröskeln till den andliga världen.

Järna, Kulturhuset

6 januari 2024

Gemensamt firande av 100-årsjubileet
för nygrundandet av Allmänna Antropo-
sofiska Sällskapet.

Järna

Nordisk Höskolekonferens

21-28 juli 2023

Järna, Kulturhuset

**PORTEN – kunskap och upplevelser vid
tröskeln till den andliga världen**

Kära vänner!

I år fortsätter vi vårt arbete från juli 2022
i Fria Höskolan för Antroposofi och som
en brygga till 100-årsmarkeringen nästa
år. Vi vill bjuda in till ett aktivt individu-
ellt deltagande med ett program som ger
tydlig plats för detta. Vi vill utveckla en
samtalskultur med rika möjligheter till
samtal i mindre grupper kombinerat med
konstnärligt övande. Temat blir gränsen
till den andliga världen, vad vi möter där
och hur vi kan uppleva den. Vi hoppas på
ett opretentiöst utbyte av personliga erfa-
renheter.

Mötet ska därmed få en verkstadskarak-
tär och vara lyhört för olika erfarenheter
av och perspektiv på vår Höskola.

Detta nordiska initiativ annonseras nu
med avsikten att än en gång gestalta ett
möte som en gemensam strävan för hög-
skolans utveckling.

Den första helgen, 21 – 23 juli, är öppen
för alla som vill veta mer om detta fördju-
pande antroposofiska arbetet. Vi vill här
ge en fri beskrivande karaktär av de situa-
tioner som man möter på kunskapsvägen.

Från och med eftermiddagen den 23 juli
till den 28 juli, arbetar medlemmarna i
Höskolan med klassens mantra som fria
klasstimmar och i samtalsgrupper, var-
för ni behöver ta med er era blåa kort till
denna del.

Som ett försök vill vi i år också bjuda in
till ett konstnärligt fördjupningsarbete
som går genom båda delarna av mötet
och som är öppet för alla. Alla eftermid-
dagar och kvällar sker aktiviteter med an-
knytning till huvudtemat där deltagandet
inte förutsätter medlemskap i Höskolan.
Några av eftermiddagens arbetsgrupper
förbereder också en "festföreställning"
den sista kvällen. Vi inbjuder de som har
noe på hjertet til å komme med kunstne-
riske bidrag til temaet.

Varmt välkomna!

Anmälan och program på:
antroposofi.nu/kalender

NORRKÖPING

Norrköpingsgruppen

Antroposofiska Sällskapet Norrköpingsgruppen - är en lokal sammanslutning av medlemmar i det Allmänna Antroposofiska Sällskapet.

Antroposofiska Sällskapet är en religiöst och partipolitiskt obunden organisation som har till syfte att stödja en fri högskola för antroposofisk forskning. Högskolan arbetar med att utforska sambandet mellan de andliga-ickemateriella sidorna av människan och den materiella världen, och dess ursprung och mening. Metoden är meditation och praktiskt arbete.

Denna forskning har inspirerat arbetet i många olika verksamheter, t.ex. waldorfpedagogik, biodynamiskt jordbruk, antroposofisk läkekonst, läkepedagogik, olika konstarter som arkitektur, eurytmi m.m.

Medlemskap Antroposofiska Sällskapet Antroposofiska Sällskapet är öppet för alla som ser något berättigat i antroposofi. Den som har frågor eller vill bli medlem av Antroposofiska Sällskapet kan vända sig till någon i styrelsen för Norrköpingsgruppen.

Norrköpingsgruppen har en lokal för sammankomster och där finns ett bibliotek med huvudsakligen böcker och föredrag av Rudolf Steiner.

Adress:

Hagebygatan 69, 603 52 Norrköping.
E-post: antroposofi.norrkp@telia.com
Bankgiro: 5861-0254, Hemsida:
www.antroposofi.nu/norrkoping
Vid bokning av lokalen kontakta
Kerstin Hallström tel. 0733-38 58 53

Biblioteket har öppet efter överenskomelse, kontakta någon i styrelsen.

Styrelsen:

Birgitta Johansson, ordförande
tel. 0768-19 13 11

Per Hallström, Sekreterare
tel. 0736-849 366

Kerstin Hallström tel. 0733-385 853

Ylva Eriksson, Kassör tel. 0707-51 81 03

Ulla Britt Ekström tel. 076-626 53 59

Nanna Skog, biblioteksansvarig
tel. 0702-50 53 96

Susanne Westh tel. 0739-04 79 86

Vill du veta mer om antroposofi, eurytmi, musik, waldorfpedagogik och social tregrening? Vi ordnar kurser, workshops och studiedagar på teman i anslutning till antroposofi, antingen i vår lokal i Norrköping eller lokalt hos er. Förfrågningar och intresseanmälan: Maivor Forster, tel. 0739 - 792 338.

Tisdagsgruppen

Tisdagar kl. 17.00 - 18.15 med början 10 jan. Vi fortsätter att studera Rudolf Steiner och mästarna av den esoteriska kristendomen, av S O Prokofieff.
Kontakt: Maivor Forster. tel. 0739 792 338. Nya deltagare välkomnas!

Eurytmi tisdagar

Tisdagar kl. 18.15 - 19.00 med början 10 jan. Samma tema som Tisdagsgruppen.
Kontakt: Susanne Westh 0739-047 986 eller susanne.westh@telia.com.

Eurytmi tisdagar

Tisdagar kl. 18.30 - 19.15 med början 13 sept. Meditativ eurytmi. Kontakt: Susanne Westh 0739-047986

Meditation

Sönd 15/1, 12/2, 12/3, 16/4 och 7/5, kl. 17.-18.30 på Hagebygatan 69.

Introduktion, övningar och samtal.

En väg till att praktisera antroposofisk meditation, inspirerad av Arthur Zajonc, fysikprofessor och f.d. generalsekreterare för Antroposofiska Sällskapet i USA.
Anmälan görs till Dori Inderbitzin. tel: 0737- 23 00 88.

Eurytmi måndagar

Välkomna till stärkande och livgivande eurytmi i grupp. Måndagar kl. 18.00-19.00, 10 ggr med början den 23 jan i Kristensamfundets sal på Helgeandsgatan 8. kostnad 500 kr. För närmare information och anmälan kontakta Elisabeth Löve 0760-29 49 58.

Program med kursutbud på hemsidan!
www.antroposofi.nu/norrkoping

Kalendarium våren 2023

Datum ännu ej bestämt Vårutflykt med biodynamiskt jordbruk som tema.

Lör 22 apr Workshop om waldorfpedagogikens grunder kl. 10 - 15
Plats Rudolf Steinerskolan på Ståthöga,

Spårgatan 17. Tema: Från vatten i naturen till vattnets natur. Vattenformer i det levande. Experiment och erfarenheter med vatten. Praktiska, oömma kläder.

Flowforms-utvecklaren Nigel Wells.
Kursavgift 100 kr, enkel lunch, kaffe/te och kaka ingår Anmälan: swisha 100 kr till 0739-047986, ange "Ståthöga".

Fre 5 maj Sektionsledare för bild- och Schöne Wissenschaften kommer till Sverige med tidsaktuella frågor!

Föredrag: Das Ende des Menschen? Wege durch und aus dem Transhumanismus - was auf dem Spiel steht.
Föredraget hålls på Tyska, översättning görs av Per Hallström.

STOCKHOLM

Stockholmskretsen

Föreningen Stockholmskretsen är en ekonomiskt fristående förening inom Antroposofiska sällskapet i Sverige.

Stockholmskretsens uppgift formuleras i stadgarna: att "initiera, bedriva, samordna och understödja ideell antroposofisk verksamhet i Stockholm med omnejd". Detta sker bl a genom våra olika verksamheter i lokalen på Hagagatan 14. Där finns ett bibliotek med antroposofisk litteratur och viss försäljning och hålls föreläsningar, konstnärliga arrangemang kursverksamhet och studiegrupper.

För att kunna bli medlem i Stockholmskretsen måste du också vara medlem i Antroposofiska Sällskapet. Medlemsavgiften i Stockholmskretsen 300-500 kr kan sedan sättas in på vårt bankgirokonton: 474-3167 - OBS viktigt: ange "medlemsbidrag", ditt namn och vilket år det gäller.

Är du inte medlem i Antroposofiska sällskapet så kan du ändå stödja oss genom att sätta in valfritt belopp på samma konto, ange "gåva". Vår verksamhet kan endast till en del bäras av medlemsbidragen och förutsätter till stor del frivilliga gåvor.

Ordförande:

Gine Larasse tel: 076-573 37 68

Styrelsens e-postadress:

stockholmskretsen@antroposofi.nu

Hemsida: www.antroposofi.nu

- se där under: Lokalavdelningar

Stockholmskretsens bankgiro: 474-3167
medlemsbidrag, gåvor mm

Bibliotek och antikvariat
Antroposofisk litteratur på svenska, tyska och engelska
Hagagatan 14, 113 48 Stockholm
Tel: 08-34 87 41
T-bana, pendeltåg mm: Odenplan

Öppettider:
måndagar och lördagar kl 13.30-15.30
onsdagar jämna veckor kl 16-18,
övriga dagar STÅNGT
Det går även att låna och handla
i samband med våra evenemang.
Välkommen!

Medlemsgrupper

Nya och tidigare deltagare är välkomna i alla grupper!

Rudolf Steinergruppen

Gruppaftnar varannan tisdag kl 18.30, jämna veckor. Start: 10 januari Plats: Hagagatan 14, 20:-/tillfälle. Information: Annika Stigdotter tel 08-660 93 13

Selma Lagerlöfgruppen

Gruppaftnar: tisdagar kl 17.00-18.00
Plats: Kristofferskolan, smedjan
Marklandsbacken vid Brommaplan
Upplysningar: Ia Leander-Engström tel: 070-225 72 96

Brommagruppen

Vi börjar fredag 13 januari kl 19.00 och möts sedan varannan vecka, jämna veckor. Plats: Upplandskatan 48, "Röda rummet". Studium av Rudolf Steiners föredrag "Karmiska sammanhang" del 1
Vidare upplysningar Nils Dunkars tel: 073-690 02 40

Studiekretsar

Nya och tidigare deltagare är välkomna!

Södermalm

Vi träffas måndagar kl 19.00 på Brännkyrkagatan 49
Kontakt: Hugo Malm: 08-658 33 66
Per Johansson: 070-148 56 65

Vad är Antroposofi ?

Samtalskvällar för alla, även för nybörjare - med teman och meditation med Erland Kornfeld varannan onsdag.
Start: onsdag 11 januari, kl 18.00-18.45
Plats: Hagagatan 14, 20:-/tillfälle.
Vidare upplysningar e-post: erland.kornfeld@telia.com

Skolningsvägen

Samtal och meditation
med Erland Kornfeld varannan onsdag
Start: onsdag 11 januari, kl 19
Plats: Hagagatan 14, 20:-/tillfälle.
Vidare upplysningar e-post: erland.kornfeld@telia.com

Studieforum

Fria forumet för R Steiner studier & skolningsvägen

Måndagar kl 16.00. Omkostnad: 20 kr per gång. Nya deltagare tas emot efter samtal
För info: ring Sergeij Almstedt tel 08-34 87 41 måndagar mellan kl 15.30-16.00

Samtal om den andliga kunskapsvägen
Första måndagen i månaden kl 18.00-20.00 med Mikael Gejel och Sergeij Almstedt. Inga förkunskaper nödvändiga
Start: måndag den 9 januari 20:-/tillfälle

Workshop

Seminarium

- Reisen til den grønne ormen/slangen og den skjønne lilje: De syv klassiske planet-arketyperne i Goethes saga/eventyr og Steiners hverdagsøvelser
Lördag 29 april, kl 10-17, med pauser för lunch och fika. Daniele Reistad, antroposofisk astrolog, eurytmist, ifrån Hauge-sund, Norge. Kostnad: 500:-.
Anmälan senast 31 mar:
stockholmskretsen@antroposofi.nu

Kursverksamheter

Luncheurytmi

Stora salen, Hagagatan 14. Torsdagar kl 12.00-13.00. 8 gånger, pris: 1000:-
Start: 26 januari. Anmälan senast 23 januari till Karin Nilsson Vinnars på 070-499 85 82 e-post: karin.vinnars@gmail.com

Vi övar eurytmi

Hagagatan 14, onsdagar, jämna veckor, kl 16-18. Gine Larasse, Malin Wester Fröst

Måla med växtfärger eller olja

Inga förkunskaper behövs. Individuell handledning. Kurslokal: Martinskolans målningssal. Tid: varannan lördag kl 10-12, udda veckor. Start: 7 januari. Kostnad: 250 kr/gång plus materialkostnad
Anmälan till kursledaren: Bengt Aquilon, tel 070-852 80 07

Kalendarium - våren 2023

Lokal: Hagagatan 14
Evenemang/föredrag kostar 100 kr.
Kontant betalning och swish

Tisdag 11 april kl 19 Föredrag:

"Till mig har sommaren sitt eget väsen givit"
- en betraktelse kring Rudolf Steiners Själskalendar. Bengt Aquilon

Fredag 14 april kl 19 Föredrag:

En pusselbit i världen - Att bygga ett hållbart samhälle - The Humane School, Kenya
Anja Varis berättar om sin resa

Tisdag 25 april kl 19 Föredrag:

"Vardagslivets alkemi" Agnes Nobel berättar om sin nya bok hur konst, religion och vetenskap kan integreras.

Tisdag 9 maj kl 19 Föredrag:

Behöver vi nya dygder idag?
Tankar kring Rudolf Steiners tolv dygder
Christhild Ritter

ANNONS

Choreocosmos: kosmisk och sakral eurytmi

Helg-seminarium i Järna: 22-23 april.
Tema: Att vara människa.

Kristi Himmelfärds-seminarium på Österlen: 18-21 maj.

Tema: Maria Sophia - för frid och fred.

Kursledare: Maria Linden Thell

Inga förkunskaper behövs.

För information/ program/ anmälan: mariasophia22@gmail.com

En betydelsefull aspekt av eurytmin är att vara en väg till att komma i förbindelse med det gudomliga i tillvaron, likt gamla tiders tempeldanser där människans förhållande till gudomliga och kosmiska sammanhang vårdades och uppenbarades. Choreocosmos omfattar både kosmisk och sakral eurytmi. Genom sakral eurytmi förkroppsligas mänsklighetens böner och heliga texter, och i den kosmiska eurytmin lär vi känna de fyra elementen (eld, luft, vatten, jord), de sju klassiska planeterna (Saturnus, Solen, Månen, Mars, Merkurius, Jupiter, Venus - som också gett namn till veckans sju dagar), zodiakens tolv djurkretsbilder samt de sju planeterna i djurkretsens tolv bilder (en rad av 84 kosmiska danser).

ANNONS

Phoenixmottagningen

En privat mottagning för antroposofisk läkekonst med legitimerade läkare, sjuksköterskor och flertalet av terapier.

Besök gärna vår hemsida
www.phoenixmottagningen.nu

Kontakt: telefon 073 355 95 36
bokning@phoenixmottagningen.nu

Välkommen att bli stödmedlem
300 sek BG: 5470-5371

ANNONS

FALK, föreningen för Antroposofisk Läkekonst

Stöd gärna föreningen i svåra tider. Vi fortsätter arbeta och sprida information.

Vi ger ut en läsvärd medlemstidning
3-4 ggr om året.

Medlemsavgift 250 kr
som betalas in på pg 110653-3

ANNONS

Antroposofisk medicinsk mottagning

Leg. Läkare Per Dahlström

Patienter är välkomna för Antroposofisk medicin inkl Iscador och terapier

Hälsans Hus, Fjällgatan 23b, Stockholm
Tidsbokning 08/803270
www.doktordahlstrom.se

ANNONS

ALIS

Antroposofisk Läkekonst i Skåne
www.aliskane.se

ANNONS

Trialog Tankesmedja

KALENDARIUM

Lördag 1/4 Kulturcentrum Järna 11.30-13.
Torsten Lundberg om Aristoteles och Steiner.

Torsdag 13/4 SOFIA:s kontor Storgatan 2, Järna och digitalt. **Syd-Nordsydialog i samverkan med Novalisinstitutet i Kapstaden och föreningen SOFIA.**

Lördag 29/4 Kulturcentrum Järna 10-12.
Christian Egge om sin bok om Den kontemplativa Pausen.

Lördag 27/5 Digitalt 10-12.
Nationalekonomiska kursen.

Anmäl dig för löpande information till:
070-560 64 18
info@trialogtankesmedja.se
www.trialogtankesmedja.se

ANTROPOSOFISKA SÄLLSKAPET

Medlemsgrupper

Björkgruppen, Katrineholm

Yvonne Boukari,
yvonne.boukari@gmail.com

Brommagruppen, Stockholm

Nils Olof Dunkars, 08-25 87 06

Delsbogruppen, Delsbo

Matti Remes, matti@staffansgarden.com

Filosofigruppen, Järna

J.C. Lassen, j.chr.lassen(at)hotmail.com,
070-799 22 20

Grundstensgruppen, Järna

Katarina Hausmann, tel.08 55171595,
katarina.hausmann@telia.com, eller
Marie Haglund tel. 0156-14095

Jeanne d'Arcgruppen, Örebro

Kerstin von Heynitz, 073 938 1504
kerstinheynitz@yahoo.se

Johannes Bureusgruppen, Uppsala

Annika Asmussen, 070-11 44 073
annikaasmussen6@gmail.com,
Adja Asmussen, 076-631 40 41
adja.asmussen@gmail.com

Järngruppen, Järna

Henrik Åström
astrom62@gmail.com

Kalmargruppen, Kalmar

Hans Johannesson, 073 5673226

Mariagruppen, Västerås

Kristina Mezéi, 021-804649

Mikaelgården, Järna

Dick Tibbling, 08-551 500 67

Norrköpingsgruppen

Birgitta Johansson

Novalisgruppen, Järna

Kristian Holmberg, 0703- 688 544

Pestalozzigruppen, Järna

Elisabeth Chyle, 08-551 503 29

Rudolf Steinergruppen, Stockholm

Annika Stigdotter, 08-660 93 13

Selma Lagerlöfgruppen, Stockholm

H. Osika, 08-551 505 10 el 08-551 505 93

Tavestagruppen, Järna

Walter Druml, 08-551 742 61

Umeågruppen

Roland Karlsson, 070-546 00 61,

rolandkarlsson339@gmail.com

Urielgruppen, Växjö

Daniel Ekman,

daniel.ekman@oask.se, 070-633 93 23

Österlengruppen, Baskemölla

Eva Breitholtz, 0736490300

evabreitholtz@gmail.com

Läs mer om grupperna på hemsidan:

antroposofi.nu/ studie_arbetsgrupper

Österlengruppen

Studier samt meditation

Kontakt: Eva Breitholtz

evabreitholtz@gmail.com

073-6490300

Meditationsgruppen

Zodiacen med Dygderna samt meditation

Kontakt Lena Forsberg

lefo@telia.com 0709-928601

Biodyn. gruppen

kontakt Anna Wadström anna@lindagarden.nu

Sakral eurytmi

torsdagar kontakt Maria Linden

mariasophia22@gmail.com

Söndagsgruppen

Meditation och samtal runt klasstimmarna

Vi träffas varannan vecka (ojämna veckor)

Söndagar kl 17-20 i Robyggesalen

Endast medlemmar i högskolan

Kontakt: Cecilie Raeder

Tel:076 835 52 85

Mail: craeder56@gmail.com

Onsdagsgruppen

Meditation och samtal runt klasstimmarna

Vi träffas varannan vecka (ojämna veckor)

Onsdagar kl 18.30-20 i Robyggesalen

Endast medlemmar i högskolan

Kontakt: Erland Kornfeld

Tel:070 512 91 21

Mail: erland.kornfeld@telia.com

Samtalskvällar kring allmän antroposofi & meditation
11 april, 16 maj 2023, Höör, Skåne

Kvällarna kommer bestå av två fristående delar.
17.00 – 18.15 Antroposofisk meditation under ledning av Erland Kornfeld
18.30 – 20.00 Föreläsning/inledning och samtal:
11/4 Janne Silvasti landsrepresentant för Antroposofiska sällskapet.

FRÅN SEKRETARIATET

Medlemskap

Goetheanum meddelade att man under januari 2023 välkomnat 50 nya medlemmar. Och under perioden 13/1 - 9/02 2023, är 266 ej längre medlemmar (utträden, tappade medlemmar och uppdaterade medlemslistor i landssällskapen) i Allmänna Antroposofiska Sällskapet.

Källa: Anthroposophy Worldwide, Nr. 3, 2023.

ANTROPOSOFOFISKA SÄLLSKAPET

Styrelse

Antroposofiska Sällskapets styrelse:

Janne Silvasti, landsrepresentant
janne@antroposofi.nu 08-554 302 20

Sussie Hansen
susie@antroposofi.nu

Annie Meijer
annie@antroposofi.nu

Jens Möller
jens@antroposofi.nu

Anders Rosenberg, kassör
anders@antroposofi.nu

Valberedning:
Erland Kornfeld, Ilve Steiber och Per-Erik Jonsson
valberedningen@antroposofi.nu

ANTROPOSOFOFISKA SÄLLSKAPET

Medlemssekretariat

i Robyggehuset, Ytterjärna
Mån-fre 13-15
08-554 302 20, kontakt@antroposofi.nu

Medlemsavgiften
ordinarie 1200 kr, studerande 300 kr,
till Ekobanken 9700 132 745-1,
pg 5 88 71-5, Swish 123 499 13 86
Autogiro, sök i din internetbank efter
Antroposofiska Sällskapet eller
kontakta oss

Kalendarium på hemsidan
antroposofi.nu/kalender

Bli medlem!
antroposofi.nu/blimedlem

Betala enkelt med Swish
Läs in denna qr-kod med Swish-appen i
din mobil!

123-499 13 86

Till din e-post?

Meddela oss din mejladress till:
kontakt@antroposofi.nu
så skickar vi dig löpande information!

Forum Antroposofi utges av
Antroposofiska Sällskapet i Sverige.
Varje skribent ansvarar själv för
sitt material.

REDAKTIONSKRETS

Berit Fröseth
Felix Nieriker
Göran Nilo
Joel Hallklint

GRAFISK FORM

Ritator

TRYCK

Bold Printing Mitt

PRENUMERATION

Kontakta sekretariatet eller
registrera på hemsida, 240 kr/år.
Till pg 5 88 71-5, Swish 123 499 13 86

HEMSIDA

antroposofi.nu/forum

ANTROPOSOFOFISKA SÄLLSKAPETS

SEKRETARIAT

e-post kontakt@antroposofi.nu
tel 08-554 302 20

KONTAKT MED FORUM

projektledare Joel Hallklint
e-post: kontakt@antroposofi.nu
tel 08-554 302 20
postadress: Forum Antroposofi,
Kulturcentrum Järna 15, 153 91 Järna
ISSN 1404-4277

UTGIVNINGSPLAN FÖR 2023

Deadline för Nr. 2, 2023 ca 25 maj.

Nr. 2, slutet av juni.

Nr. 3, ca oktober.

Nr. 4, slutet av december.

För längre uppslag, vänligen anmäl i
god tid innan deadline.

ANNONSERING

Kontakta oss. För privatpersoner: radan-
nonser 80 kr. Tidskriftens format: höjd
315 mm, bredd 235 mm.

B

SVERIGE
PORTO BETALT
PORT PAYÉ

Kulturcentrum Järna 15, 15391 Järna

VÄXTPROCESS

Laura Summer

Träsnittet på Forums framsida är skapat av den amerikanska målaren Laura Summer. Under 52 veckor gjorde hon målningar och ritningar till Rudolf Steiners Själskalender i pedagogiskt syfte. I sin introduktion till övningarna skriver hon: "Som moderna människor har vi väldigt liten relation till årslopets skiftningar. Centralvärme och kyla, elektriskt ljus och moderna transportmedel, gör att vi kan vara ganska bekväma under alla årstider och förbli omedvetna om jordens stora andning. Verserna i Rudolf Steiners Själskalender ger en meditativ väg som gör det möjligt att uppleva denna årscykel. Teckningarna eller målningarna är skapade som övningar för att ge eleven en upplevelse av den inre rörelsen under året - inandningen av jorden på vintern, utandningen på sommaren. Uppgiften är att leva sig in i de subtila variationerna, spiralerna, vändningarna och lemniskaterna i processen".

Laura Summer fokuserar också på gesten i ett motiv eller en berättelse: "Hur kan

en händelse eller berättelse framställas som en gest? Tittar vi inåt? Vänder vi på vårt tänkande? Kämpar vi genom mörkret till ljuset?" När hon arbetar med naturen försöker hon se vad en säsongens gest är. Hur skiljer sig advent från påsk? Vad händer vid pingst? Vid Mikaeli? Hon skapar målningar och träsnitt för att ackompanjera naturens inre skeende. Du hittar inga illustrationer, utan snarare visuella upplevelser som får dig att fråga, vilken gest bor här? Detta är frågor som lever bortom det fysiska. Det rör sig om erfarenheter som har sitt ursprung i det översinnliga, men som uppenbarar sig i den visuella världen.

Bild framsida: Växtprocess, ett träsnitt av Laura Summer.

Laura Summer är målare och konstpedagog vid Free Columbia, som är ett konst- och undervisningsinitiativ i Philmont, New York, grundad av Nathaniel Williams och Laura Summer 2009. Skolan vilar på kunskapen om betydelsen av estetisk undervisning på alla områden. Den stöds helt och hållet av gräsrotterna och är utan "betalningsväggar". För information om skolan se websidan: freecolumbia.org

Översättning: Red. BF